

LETO XXV. ŠT. 47 (1206) TRST, GORICA
ČETRTEK, 10. DECEMBRA 2020

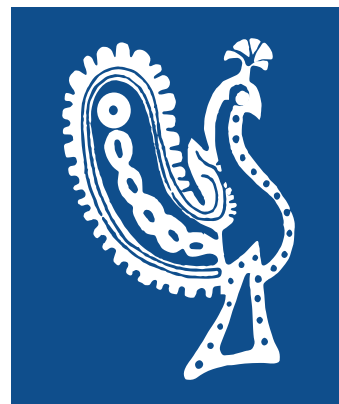
CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMANALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Str. 11 / Prešernova nagrada
Nagrajenca sta
Feri Lainšček in Marko Mušič

Str. 14 / Opčine
Boris Vitez o ponovnem odprtju
gostinskih obratov

Str. 19 / ZSŠDI
Zlati jubilej našega
športnega združenja

Foto damj@n

Prvi sneg na Krasu

Bodimo spoštljivi do starejših!

Jurij Paljk

Minulo soboto sem nesel smeti in pri smetnjaku srečal sosedo ter jo prijazno pozdravil. Tudi ona je imela masko, a mi je hvaležno odzdravila in se ustavila. Vprašal sem, kako gre, v sosesčini živimo že skoraj trideset let. Rekla je, da je življenje kruto. Pogledal sem jo bolje in opazil, da je oblečena v črno, zato sem povprašal, ali se je kaj zgodilo, njenega moža sem sicer videl pred dnevi, a sva se le bežno pozdravila iz avtov. Povedala mi je, da je njena mama umrla: "Zlomila si je kolk, hitro so jo odpeljali v bolnišnico, kjer je zbolela za koronavirusom covid-19 in umrla nekaj dni kasneje. Umrla je prvega decembra." Pomolčala sva, izrazil sem ji sožalje, še iskreno dodal, da nisem nič vedel, nato je odgovorila, da je pač sedaj tako življenje, kruto je, in dodala: "Najbolj me boli, da je nisem mogla niti pozdraviti, da je nisem mogla držati za roko, ko je umrla. Že res, da je imela več kot devetdeset let, a vseeno: mama je mama." In mi je ponovila, da mame ni mogla pozdraviti, ker so jo z reševalnim vozilom odpeljali v bolnišnico, predno je ona prišla. "Zares me boli, da je nisem mogla človeško pozdraviti, umrla je sama," je še dodala in sva tam sredi naše ulice pomolčala. Hvaležna mi je bila že za to, da sem jo vprašal, kako gre.

Čudni časi so časi pandemije, zelo čudni. Tudi sam doma skušam osamo premagovati z branjem in tako sem te dni prebral celotno letno poročilo o italijanski družbi, ki ga je objavil inštitut Censis. Nehvaležno branje, v katerem ni niti kančka svetlobe, saj kaže, kako je pandemija v Italiji samo še poglobila prepad med revnimi in bogatimi. Posebno pa me je zabolal podatek, da skoraj polovica mladih v Italiji (49,3 % vprašanih jih je tako odgovorilo) trdi, da bi morali v zdravstvu najprej poskrbeti za mlade in šele nato za starejše. In prav zato zapišem: "Skrbimo za starejše, bodimo toplo človeški do njih!"

Razstava v KC Lojze Bratuž v Gorici

Grafike 14 slovenskih umetnikov v Italiji

V tem čudnem času smo tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici čakali prvo virtualno razstavo. V galeriji hrama na Drevoredu 20. septembra so namreč razstavljeni dela štirinajstih grafikov in grafičark slovenskega rodu iz Italije, ki so ustvarjali oz. še vedno ustvarjajo v našem prostoru. Med njimi so sloviti umetniki, kot npr. Avgust Černigoj, Anton Zoran Mušič, Lojze Spacal in Edvard Zajec, pa tudi mlajši in taki, ki se preizkušajo z novimi, digitalnimi tehnikami. O avtorjih in njihovem opusu je na odprtju prejšnji teden spregovoril kurator razstave Denis Volk, v KC Bratuž pa so izdali tudi ličen priložnostni katalog. Prav vsakdo pa si na Youtubeu lahko ogleda odlično pripravljen 16-minutni posnetek z razstave: povezavo lahko najde na portalu centerbratuž.org.

/ str. 6

Ob zadnji uredbi predsednika vlade

Kako bomo letos preživeli božične praznike?

Vlade evropskih držav skušajo na čim bolj varen način organizirati božične počitnice. Soočajo se s pomembnim izzivom - kako omogočiti praznovanja in obenem omejiti število okužb s koronavirusom. Strokovnjaki in politiki se bojijo, da bi ponovno odprtje restavracij, turističnih obratov in trgovin lahko privedlo do množičnega zbiranja ljudi v nakupovalnih središčih, javnih prostorih in na ulicah velikih evropskih mest. Nakupovanje daril, obiskovanje sorodnikov in prijateljev, vse oblike druženja, potovanja: Božič je nedvomno posebno zapleten čas za upravljanje pandemije. V Italiji je 3. decembra podpisal nove uredbe predsednik vlade, ki bo veljala do 15. januarja, potrdil dosedanje številne prepovedi in smernice.

/ str. 16
Katja Ferletič

Lekarnarka

Dr. Rebecca Rinelli dela v občinski lekarni v Štandrežu, prej pa je bila v tisti pri Sveti Ani v Gorici. Spregovorila je o najbolj perečih vprašanjih v času koronavirusa

3 Srečanja pod lipami

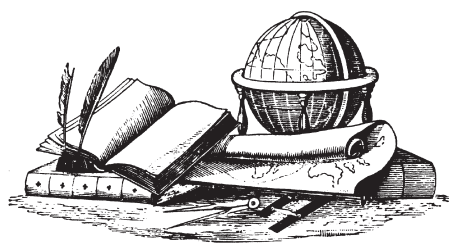
Na prvem "spletnem" Srečanju pod lipami je bil gost izkušeni politik Lojze Peterle, eden glavnih akterjev demokratizacije in osamosvojitve matične domovine

7 Pomemben jubilej

Pesnik, prevajalec in družbenokritični intelektualc Niko Grafenauer je dopolnil 80 let. V pogovoru za STA je povedal, kako doživlja epidemijo

11

Stališče Sveta slovenskih organizacij

Odločitve naj temeljijo na enakovrednem dialogu!

Minuli teden, v torek, 1. decembra, je v Trstu zasedala posvetovalna deželna komisija, ki jo sestavljajo trije predstavniki Sveta slovenskih organizacij, trije predstavniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze, predstavniki izvoljenih upraviteljev iz vsake pokrajine naše dežele, članica deželne šolske komisije, predseduje pa ji

Komel ter se upošteva prošnja ZSKP za povišek sredstev zaradi razširitve dejavnosti na videmsko pokrajino.

Predlog A)

Potrjuje se predlog, ki ga je prejšnjemu zasedanju posvetovalne deželne komisije predstavila Dežela FJK-Služba za jezikovne manjšine.

Predlaga se povišanje sredstev za krovni

vezan na čl. 18, odstavek 5, DZ št. 26/2007:

- dvig skupnega zneska sklopa na 785.000,00 €.

- sprememba odstotkov kot sledi: ZSKD 32 % - SP 12 % - ZSKP 20 % - ZSSDI 36 %

Za Svet slovenskih organizacij je razdelitev sredstev iz zakona 38/2001 ena izmed temeljnih zadev, pri kateri je nujno, da se predlogi med dvema krovnicama organizacijama sklepajo na podlagi odprtega dialoga. Pravo nasprotje temu so tisti predlogi, ki temeljijo na izvršenih dejstvih, za katere se zahteva privolitev brez možnosti, da druga stran lahko predhodno poda svoje mnenje. Ravno to se je zgodilo v primeru predloga za triletni prispevek družbi PRAE v višini 150.000 € letno, ki naj bi služil za izplačilo novega tiskalnega stroja družbe Edigraf ali za nadaljnji proces digitalizacije celotnega dnevnika, v kar spada tudi tisk "fullcolor".

Svet slovenskih organizacij je vedno podpiral delovanje edinega slovenskega dnevnika, saj le tako je bilo mogoče družbi PRAE povečati letni prispevek s slabih 400.000 € v letu 2012 na skoraj milijon evrov v letu 2020. Take podpore niso bili npr. deležni drugi slovenski mediji v Furlaniji Julijski krajini, ki so si morali na tržišču poiskati cenejše tiskarne in opustiti utečena sodelovanja s slovenskimi tiskarnami, ki delujejo v sklopu naše skupnosti.

Svet slovenskih organizacij si nikakor ni želel, da bi prišlo do tega dogodka, kakor

organizaciji SSO in SKGZ s 300.000 € na 400.000 €. Ali pa se dodeli SCGV Emil Komel izredni prispevek v višini 35.000 €.

Predlog B)

Predlaga se povišanje sredstev za krovni organizaciji SSO in SKGZ s 300.000 € na 400.000 €. Ali pa se dodeli SCGV Emil Komel izredni prispevek v višini 35.000 €.

Potrjuje se predlog, ki ga je na prejšnjem zasedanju posvetovalne deželne komisije predstavila Dežela FJK-Služba za jezikovne manjšine za sklope, vezane na čl. 18, odstavek 3, 4, 4bis, 6, 8, 9 in 10.

V zvezi s sklopom, vezanim na čl. 18, odstavek 5, je treba upoštevati, da je

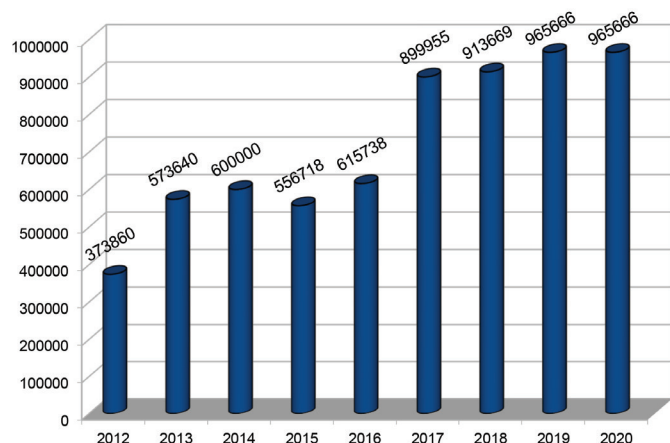
svet slovenskih organizacij

deželni odbornik Pierpaolo Roberti. Deželna komisija je posvetovalnega značaja in pri porazdelitvi sredstev je tokrat prišlo do razhajanj, komisija ni dosegla potrebnega soglasja in se je zato odbornik Roberti odločil, da bo sam porazdelil sredstva, kar je izzvalo negotovanje članov SKGZ, ki so zahtevali glasovanje, a ga je Roberti onemogočil. Dan kasneje je v sporočilu za javnost povedal, da mu to omogoča pravilnik, saj je deželna komisija posvetovalne narave. Razhajanje med krovnicama organizacijama je bilo na dveh točkah, in sicer pri financiranju dnevnika in pri financiranju poučevanja slovenskega in nemškega jezika v Kanalski dolini. Objavljamo predlog predsednika SSO Walterja Bandlja.

V zvezi z razpletom na zasedanju deželne posvetovalne komisije (v torek, 1. decembra 2020) Svet slovenskih organizacij želi podati svoje mnenje o poteku dogodkov. SSO je svoj predlog za porazdelitev sredstev posredoval pristojnim deželnim uradom v trenutku, ko je ugotovil, da je z drugo krovno organizacijo nemogoče doseči soglasje glede porazdelitve sredstev iz zakona 38/2001 za leto 2021. Zato je izvršni odbor SSO o zadevi poglobljeno razpravljala na seji, ki je potekala v petek, 27. novembra 2020, in na kateri je bilo soglasno odobreno stališče glede razdelitve sredstev iz zaščitnega zakona. Izhajajoč s tega stališča, je bil nato oblikovan predlog z dvema opcijama, v katerih se potrjuje izhodiščna porazdelitev, ki so jo pripravili deželni uradi, se k temu doda še izredni prispevek za SCGV Emil

Zveza slovenske katoliške prosvete (ZSKP) v prejšnjih letih vsaj trikrat opozorila posvetovalno deželno komisijo, da je zaradi novih deželnih pravil pri razdeljevanju sredstev iz DZ 26/2007 sprejela skrb tudi za videmsko pokrajino in včlanila dve društvi. To pomeni za ZSKP razširitev območja delovanja, ki od Goriške sega do Kanalske doline. V tem smislu se predlaga naslednja sprememba v sklopu, ki je

tudi ne vidi v tem nobenega razkola, saj se sodelovanje s SKGZ nadaljuje na številnih drugih področjih. V zvezi z razvojem dogodkov v posvetovalni deželni komisiji pa želi poudariti, da se je treba povrniti na odprt, enakovreden in konstruktiven dialog, kakršen se je vzpostavil s prejšnjim predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem, ki je obrodil veliko uspešnih načrtov, tudi takih, katerih končne uspehe beležimo v sedanjih časih.

V grafikonu so upoštevana samo sredstva iz zakona 38/2001

Janšev odločen in pogumen vstop na evropski politični parket

Štirje osmešeni "politični cucki"

Ni se še polegel hrup, ko se je slovenska levica s svojimi lakajskimi dominantnimi mediji vred, vključno s proslulo RTV SLO, z vsemi topovi pognala nad Janšo zaradi njegovega pisma evropskim voditeljem. Po podatkih medijev (Vinko Gorenak, Demokracija.si, 20. 11. 2020) je namreč Tanja Fajon dejala nič manj kot, "da pismo sramoti in ruši našo državo". Matjaž Nemeč pa je Janši očital, "da je ugrabil državo", Luka Mesec, "da je Slovenijo osramotil pred vsem svetom", LMS pa je zahtevala takojšnji sklic dveh parlamentarnih odborov. Janševo pismo pa so, kot se za agitpropovsko nakladanje spodobi, obvezno kritizirali tudi taki junaki, ki so na javnih soočenjih brez sramu priznali, da ga sploh niso prebrali. Ko pa je Merklova na zasedanju evropskih voditeljev dejala, da je Janša v sporu med EU ter Poljsko in Madžarsko "pozival k delu za kompromis, kar je tudi v interesu nemškega predsedstva", in to njegovo gesto hkrati nagradila z njegovo vključitvijo v skupino voditeljev evropskih držav, ki bo izpeljala pogajanja, je kričava slovenska topovska salva kar naenkrat utihnila. Pri tem se je Gorenak v svojem komentarju spraševal, ali smo v navedenih medijih "zasledili kje sporočilo Merklove oziroma kakšno opravičilo Janši", in si hkrati odgovarjal: "Ne, to se ne bo

zgodilo." K temu bi dodal še svojo misel, da se to ne bo zgodilo, ker imamo opravka z ljudmi brez sramu in dostojanstva, ki jih je Požar na svojem spletnem portalu, potem ko so si sami zrušili lastno vlado in se zaradi tega cmerili naokoli, poimenoval

(Domovina je, 22. 9. 2020) "za drzen in presenetljiv vstop Janše v evropsko gledališče". Da ne omenjam pri tem izjemno pozitivnih ocen Janševga pisma s strani drugih uglednih slovenskih razumnikov (Jambrek, Rupel idr.).

za "polite cucke". Ti namreč, vključno s petim, ki jim je bil nazadnje vsiljen, ne morejo s svojim kratkim dometom Slovenije nikamor pripeljati, ker imajo že vnaprej zapisan poraz na obrazu. Tako je Janša z eno samo potezo razgalil njihovo človeško majhnost in hkrati, kot je to slikovito dejal neki komentator, "zabil kol" v kolesje njihovih poskusov, da bi v svoje nečedne posle rušenja slovenske vlade pritegnili tudi Bruselj. Primorski publicist Tino Mamič pa je pri tem celo tvegala izjavo, "da je morda Janša to storil hote in jih s tem osmešil ..., saj se je njegovo pismo izkazalo za velik zunanjepolitični uspeh". Peter Jerman pa ga je označil

Janšev poziv Evropi k spoštovanju drug drugega
V svojem pismu je Janša, med ostalim, poudaril, "da potrebujemo spoštovanje drug drugega. Potrebujemo skupno obrambo dostojanstva vseh volivcev v vseh državah članicah EU (tudi na Poljskem, v Madžarski in Sloveniji, prip. avt.). Potrebujemo institucije EU, ki ne bodo vključene v notranje politične spopade v državah članicah. Potrebujemo ravnjanja, ki temeljijo na modrosti, kakršna je krasila ustanovne očete EU. Potrebujemo spoznanja, da je polarizacija škodljiva, da temelj EU ni denar, ampak vrednote".

/str. 17
Milan Gregorič

Povejmo na glas

Odgovornost in lahkomišelnost

Janez Povše

Če rečemo odgovornost in lahkomišelnost, potem imamo v mislih dva načina, s katerima se ljudje odzivajo ali se odzivamo na pojav covid-19, ki je pretresel svet. Ni nobenega dvoma, da vsaka močna preizkušnja izjemno izrazito odslkava našo naravo, odslkava človeka in njegovo obnašanje znotraj velike stiske. V skrajno težkih situacijah kot da ni mogoče ravnati malo na to in malo na drugo stran ter na še druge vmesne smeri, tako rekoč prisiljeni smo, da se opredelimo med dvema nasprotnima možnostima: v nas prevlada strah ali ne prevlada, odklenemo se upanja ali obupamo, še verjamemo v srečen izhod ali zapademo v malodušje in brezvoljnost, v primeru koronavirusa pa smo odgovorni ali lahkomišelnost. In v tej točki bi lahko dodali mnenje, ki nemara ne more biti mnenje vseh, da sta lahkomišelnost in neupoštevanje resnosti situacije s strani ne tako majhnega dela ljudi velikansko razočaranje. Kako je vendar mogoče in kaj je v človekovi naravi, da zavrača ali vsaj izrazito podcenjuje omejevalne ukrepe, ki edini lahko pohod pandemije ustavijo ali vsaj močno zajezijo? Ukrepi resda niso prijetni, narobe, zelo so obremenjevalni in smo zaradi njih bistveno prikrajšani za družabnost, za srečevanje z drugimi, tudi zaradi odpovedanih dogodkov, na katerih se sicer zbiramo in nam ogromno pomenijo. Toda, kaj je res pretežno potrpeti, se držati navodil in v skupno dobro skrbeti za svojo

varnost in varnost drugih? Potrpeti je za nekatere, žal za številne, res pretežno, in to kljub temu da vedo, kako so bolnišnice prenatrpane z obolelimi s covidom-19 in kako je zato vse manj prostora za zdravljenje drugih bolezni in kako porazno je stanje v domovih za ostarele; kako je še vedno visoko število smrti in kako si lahko zaradi svoje lahkomišelnosti okužen in kako lahko okuži druge, tudi svoje najbližje; kako bo podaljševanje pandemije rušilo gospodarstvo, povečevalo množico brezposelnih in izpraznjevalo državne blagajne, pri čemer velja omeniti, da je npr. Slovenija covid-19 do zdaj stal že več kot 5 milijard evrov ali skoraj polovico letnega proračuna. Vsekakor je na meji neverjetnega, da je kljub naštetim in drugim dejstvom lahkomišelnost še vedno na delu, lahkomišelnost, ki je bilo ponovno odprtje trgovin v Lombardiji in v Piemontu, ko je bilo še posebej v Milanu in Turinu mogoče opaziti velike trume in že kar množice ljudi, ki so se gnetli brez vsakršne varnostne razdalje, kot da ne bi živeli sredi izrednih razmer in ne bi bila pandemija več kot trdno v sedlu. Vse kaže, da človek za večje preizkušnje še vedno ni dovolj notranje utrjen in odporen ter s tem primerno pripravljen na bitke, ki presegajo težavnost njegovega t. i. normalnega življenja. Lahko ga bo preobrazil sedanji izziv in bo začutil, da odgovornost ni njegov nadležni sovražnik, ampak je vedno rešitev iz vseh hudih stisk in težav, tudi iz tistih, sredi katerih živimo danes.

POGOVOR Dr. Rebecca Rinelli, lekarnarka

Poleg koronavirusa še vedno obstajajo tudi druge bolezni

V lekarnah kupujemo zdravila, razkužila, maske, povprašujemo po nasvetih. Velikokrat mora zaposleno osebo biti zelo potrpežljivo s sočlovekom. O lekarniškem poklicu in najbolj perečih vprašanjih v času koronavirusa smo se pogovorili z dr. Rebecca Rinelli, ki že veliko let dela v občinski lekarni v Štandrežu, prej pa je bila v tisti pri Sveti Ani v Gorici.

Kako se je spremenilo delo v lekarni v času koronavirusne krize? Katere ukrepe ste uvedli, da bi se obvarovali pred okužbo?

Na začetku pomladi smo imeli veliko opravka s telefonskimi klici. Večina ljudi je potrebovala najrazličnejše informacije: spraševali so, ali imamo na prodaj kirurške maske in rokavice, ali dostavljamo zdravila na dom, kako naj zdravila nabavijo v primeru, da ne morejo do zdravnika, itd. V lekarni smo se zaščitili z maskami in rokavicami, na pult smo postavili steno iz pleksistekla. Poleg tega smo dali našim strankam na razpolago gel za razkuževanje rok, ob tem pa še izobesili plakate z navedenimi vedenjskimi pravili: v lekarni smejo biti največ tri stranke istočasno, ki morajo nujno pravilno nositi masko, obdržati medsebojno varnostno razdaljo in se zadržati čim manj časa. Večkrat dnevno razkužujemo površine s razkužili in zrak z ozonskim aparatom za razkuževanje zraku.

Kako ste delali pred meseci, ko je bilo zelo težko najti zaščitne maske in razkužila?

Na začetku ni bilo enostavno, saj smo od naših dobaviteljev prejeli zelo malo mask. Ljudje so nas stalno klicali in spraševali po njih, a tudi za nas jih je bilo komaj dovolj. Marsikdo nas je sicer klical in nam ponujal maske, vendar v lekarni lahko prodajamo samo certificirane proizvode, zato se poslužujemo stalnih, zanesljivih dobaviteljev. Situacija se je rahlo izboljšala, ko se je razširila uporaba mask iz blaga in se je znižalo povpraševanje po kirurških, vsaj za vsakdanjo, nestrokovno uporabo. Ko so zmanjkala razkužila, smo jih začeli izdelovati sami – tudi pri tem so skoraj pošle zaloge s sestavnimi snovmi, ki so potrebne za njihovo pripravo. K sreči so tovarne kmalu začele proizvajati večje količine mask in razkužil, tako da jih je bilo že sredi pomladi dovolj za vse.

Ste imeli v tem času težave tudi z naročanjem zdravil?

Na začetku smo imeli velik

porast v prodaji predvsem paracetamola in vitamina C, ki so nam ju dobavitelji komaj uspeli dostavljati. Z ostalimi zdravili nismo imeli težav.

Vam je uvedba "spletnih" zdravniških receptov olajšala delo?

Mislím, da je uvedba "spletnih", "dematerializiranih" receptov zelo koristna. Razbremenjuje zdravnike, saj jim za predajo papirnatih receptov ni treba vsakič stopati osebno v stik s pacienti. To zdravnike ščiti pred okužbami in jim dopušča, da se bolje posvečajo pregledom pacientov, ki to zares potrebujejo. Za paciente je tudi bolj praktično, saj se jim ni treba odpravljati za vsak recept k zdravniku, ampak ga lahko prejmejo na telefon ali računalnik. Ta novost je pripomogla k temu, da imajo pacienti hitrejši in lažji dostop do receptov. Povsem razumljivo je, da nekateri nimajo možnosti si jih sami doma tiskati, včasih so celo že na poti v lekarno in prejmejo recept, ki so ga prej naročili kar po telefonu. Vsem rade volje ustrezemo, jim razložimo, kako do receptov, in jim jih po potrebi tudi natisnemo. Seveda nam to vsakodnevno jemlje nekaj časa, vendar pomembno je, da je pacient preskrbljen in brez skrbi.

Naj dodam, da podoben postopek velja že nekaj časa tudi za veterinarska zdravila.

Pred časom so predstavniki goriškega združenja lekarnarjev Federfarma predlagali občinskim upraviteljem, da bi lekarniško osebje lahko sodelovalo pri organizaciji in upravljanju testiranja za okužbo s koronavirusom, tako da bi sprejemalo naročila pacientov in določalo termine. Kaj več o tem...

Sodelovanje naših lekarn z območnimi zdravstvenimi uradi, z ASUGI-jem, se stalno nadgrajuje. Opravljamo naročila za mnoge javne bolniške storitve po predstavitvi zdravniške napotnice. Posebnosti oz. novosti so predstavljala naročanja na testiranje šolskega osebja na začetku šolskega leta in cepljenje proti sezonski gripi za upravičence oz. osebe, ki imajo pravico do brezplačnega cepljenja. V teh primerih ni bila obvezna napotnica. Glede upravljanja testiranja za okužbo s koronavirusom za zdaj še nimamo točnih informacij.

Nam lahko razložite, katere so bistvene razlike med različnimi vrstami testov?

V bistvu razlikujemo dve vrsti testov: v prvo skupino uvrščamo tiste za diagnosticiranje okužbe, to

so antigenski in molekularni testi, v drugo spadajo serološki testi.

Z antigenskimi in molekularnimi testi izvemo, ali je osebek pozitiven ali negativen na virus Sars-CoV-2, in so uporabni

testiranju za potrditev pozitivnosti. Serološki testi ugotavljajo prisotnost protiteles in jih ne bi smeli uporabljati za diagnozo infekcije virusa Sars-CoV-2, ki še poteka, ampak samo kot kazatelj preteklih

drugo težavo, ki jim povzroča podobne simptome.

Zelo pomembna tema je distribucija cepiva proti gripi. Kako to poteka pri vas? Katere so največje težave?

Kot sem že omenila, smo približno pred mesecem

homeopatskih zdravilih?

Spomladi je povpraševanje po teh proizvodih znatno naraslo, tako po prehranskih dopolnilih kot po homeopatskih zdravilih. Nekateri stranke so žal sledile nasvetom, ki so jih našle na spletu, ki pa niso vedno najbolj primerni in jasni. Druge so zahajale k nam z jasnimi idejami: ljudje, ki že uporabljajo homeopatske preparate, navadno točno vedo, kaj potrebujejo, mnogi pa so radi sprejeli strokovni in sebi prilagojen nasvet zdravnika ali lekarnarja. Poleti se je povpraševanje nekoliko znižalo, zdaj pa je spet v porastu.

Lekarnarji morate ljudi pomirjati in odgovarjati na marsikatera vprašanja. Katera vprašanja vam stranke najpogosteje zastavljajo?

Na začetku pandemije je bilo zelo napeto. Preveč informacij, večkrat protislovnih, je zmedlo marsikoga. Sedaj ljudje povprašujejo predvsem po zdravilih in cepivu. Tistim, ki imajo simptome, ki bi lahko bili vezani na koronavirus, svetujemo, naj se omejejo na svojega zdravnika in naj ne zahajajo na prvo pomoč. Včasih nas stranke sprašujejo tudi za dostavo zdravil na dom in zdaj imamo v občinskih lekarnah možnost, da to opravljamo. Naročila prejmemo po mailu ali whatsappu (Štandrež: sandrea@farmaciecomunialigorizia.it, tel. 3756302447; Sveta Ana: sanna@farmaciecomunialigorizia.it, tel. 3756302448).

Dober lekarnar mora znati poslušati stranko oz. pacenta. Predvsem zaradi koronavirusne krize je včasih oseba prestrašena, zlasti starejši ljudje lahko slabo slišijo in so tudi zaradi tega pod stresom in v strahu. Lekarnar mora razumeti, katere so stranke želje in skrbi – zelo pomembno je, da jo zna pomiriti in ji s preprostimi besedami razložiti vse potrebno, da ne bo zgrešila uporabljati zdravila – tudi preprosta prehranska dopolnila lahko škodijo, če jih ne jemljemo pravilno! Dober lekarnar mora biti zelo potrpežljiv, predvsem pa primerno svetovati in stranko napotiti k družinskemu zdravniku. Žal se v tem času, predvsem zaradi strahu pred okužbo, veliko ljudi ne posvetuje z osebnim zdravnikom in svoje zdravje zanemarja. Poleg koronavirusa še vedno obstajajo tudi druge bolezni in zdravstvene težave, ki jih zdravniki obravnavajo tako kakor prej!

Najlepša hvala za pogovor!
Katja Ferletič

v zgodnji fazi infekcije, približno sedem dni od prvih simptomov. Molekularni test, ki mu po domače rečemo enostavno odvzem brisa, predstavlja trenutno standard v diagnosticiranju infekcije Sars-CoV-2. Problem tega testiranja je žal nasičenost sistema, ki ga opravlja. Medtem ko ljudje čakajo na test in na njegov rezultat, mine tudi več dni, v tem času pa ni rečeno, da se osebkii samoizolirajo.

Ugledni raziskovalni inštituti so primerjali tradicionalni odvzem brisa s hitrejšimi in lažje izvedljivimi testi, npr. na slini. Tudi ti so molekularni, kar v tem primeru pomeni, da zaznavajo viralni Rna. V primeru, da so ti testi, ki nudijo takojšen rezultat (v eni uri ali manj), pozitivni, smo lahko z veliko zanesljivostjo gotovi, da je oseba okužena, to pa nam omogoča, da pacienta takoj izoliramo in zajezimo okužbo. Taki testi so hitri in zanesljivi, vendar neizvedljivi v vsakem kontekstu, ker zahtevajo primerno opremo in osebje.

Tudi hitri antigenski testi uporabljajo slino, v kateri zaznavajo prisotnost nekaterih površinskih viralnih beljakovin, ki jim pravimo antigeni. Čeprav so ti testi manj občutljivi v primerjavi s tistimi, ki zaznavajo viralni Rna, bi lahko bili koristni pri periodičnem testiranju velikega števila oseb in usmerjanju pozitivnih k nadaljnjemu, bolj zanesljivemu molekularnemu

infekcij, npr. v času dveh-treh tednov po tem, ko so se pojavili znaki bolezni, in pričajo o recentni infekciji. Ti testi dajejo dve vrsti informacij: hitri imunokromatografski testi (Lifa) dajejo samo kvalitativen odgovor oz. informacijo, ali je osebek pozitiven ali negativen, avtomatizirani imunometrični testi (Elisa, Clia) pa nudijo tudi kvantitativen oz. delno kvantitativen kazatelj.

Veliko se govori o testih, ki jih bomo lahko kupovali v lekarni in jih sami opravljali doma. Bodo po vašem mnenju zanesljivi?

Ker so tudi tovrstni testi podvrženi kontrolam, bodo verjetno precej zanesljivi. Ne glede na rezultat testa bo verjetno še zmeraj potrebno potrditi pozitivnost ali negativnost z molekularnimi testi (odvzemom brisa). Njihova korist bo v tem, da bo možno opraviti test takoj, ko bo to potrebno, in pravočasno začeti samoizolacijo tudi v primeru odsotnosti simptomov. Vsekakor moramo paziti na to, kateri test opravimo: antigenskega za ugotavljanje, ali smo okuženi in nalezljivi, serološkega pa za ugotavljanje, ali imamo protitelesa, torej če smo virus že imeli (včasih tudi, ne da bi tega vedeli).

Prodajate veliko zdravil za paciente, ki se zdravijo za covid doma?

Doslej nismo imeli veliko takih primerov, čeprav ni vedno znano, ali imajo pacienti covid-19 ali kakšno

dni sprejemali naročila za cepljenje proti gripi. To so cepiva, ki jih naše zdravstvo nudi brezplačno osebam, starejšim od 60 let, manjšim otrokom, nekaterim osebam s posebnimi patologijami ter zdravstvenim delavcem, ki si to želijo. Prejšnja leta smo lahko prodajali tudi cepiva proti gripi po predstavitvi navadnega, "belega" zdravniškega recepta, letos pa teh cepiv ni bilo mogoče prejeti, tako da možnost cepljenja proti plačilu ni prišla v poštev za nikogar. Na državni ravni ni bilo zadostnih doz cepiva za kritje povpraševanja in lekarni jih nismo dobile.

Kaj se bo zgodilo, ko bomo končno dobili cepivo proti covidu?

V zvezi s tem nismo prejeli še nobenih informacij oz. navodil. Skleпам, da bodo to cepljenje opravljale, vsaj na začetku, samo posebne strukture, saj zahteva cepivo posebne hladilnike za hranjenje in skladiščenje. Upam, da bo proizvodnja cepiva v prvi fazi cepljenja, predvidoma januarja, zadoščala za vse šibkejšee osebe in tiste, ki so virusu bolj izpostavljene. Dokler ne bo cepivo na razpolago za vse, pa bodo veljala še naprej vedenjsko-higienska priporočila, ki so potrebna za omejitev števila okužb s koronavirusom.

V teh hudih časih skušamo vsi krepiti svoj imunski sistem. Se je morda povečala tudi prodaja raznih prehranskih dopolnil? Kaj pa povpraševanje po

Dve srečanja s sv. Miklavžem, še zmeraj dosegljivi na spletnih straneh

Pravljica, igrice in nagovor nebeškega dobrotnika

Kljub častljivim letom se je moral sv. Miklavž v teh izrednih časih še sam posodobiti, da je lahko dosegel naše otroke, ki ga vselej nestrno čakajo. Tako jih je nagovoril kar po spletu. Obljubil jim je, da se bo prihodnje leto zagotovo spet srečal z njimi po naših dvoranah, da bodo skupaj zapeli, zmolili, in od veselja tudi zaplesali.

Iz velike dvorane Kulturnega doma v Gorici se je sv. Miklavž oglašil na predvečer svojega rojstnega dne in jim prebral ljubko pravljico Nekega zimskega dne. Protagonist je ježek, ki mu je zimski veter odnesel domek. Zato se je hotel zateči k prijatelju jazbecu. Tesno se je zavil v topel šal, potegnil kapo na čelo in si nataknil rokavice. Na poti je srečal premražene miške, vidro in srnico. Velikodušno je miškam dal volneno kapo, vidri rokavičke, srnici pa šal. Težko si je utiral pot skozi gozd in se končno le prikotalil do jazbečevega brloga. Jazbec ga je lepo sprejel. Ko se je pomiril vihar, se je ježek vrnil tja, kjer je nekoč stalo njegovo gnezdece:

presenečeno je odkril, da so mu prijatelji, ki jim je pomagal v stiski, zgradili nov domek. Ob koncu pravljice, ki

nagovarja k dobroti in pozornosti do bližnjega, je sv. Miklavž povabil otroke, naj pošljejo video ali risbico v goriški Kulturni dom. Tam jih bo čakalo sladko darilo. Nepričakovano so našim otrokom pripravili zelo lepo presenečenje tudi člani goriške Mladinske gledališke skupine O'Klape, ki deluje v sklopu Skupnosti družin Sončnica. Na Facebook strani skupine so otroci doživeli pravo "bralno" gledališko igrice, ki so jo spretni tehnik

učinkovito in seveda skladno z vsebino opremili z lepimi fotografijami, tudi iz preteklih predstav, ki so jih mali igralci priredili v poklon sv. Miklavžu v Domu Franca Močnika ob cerkvi sv. Ivana. Vsebinske igre, ki jo je tankočutno in v duhu sedanjega časa stakala neutrudna in iznajdljiva vodja skupine Katerina Ferletič, se suče okrog letošnjega tako drugačnega decembra, ko je tudi naše goriško mesto prazno, čeprav ga lepo osvetlujejo luči, ki naznanjajo bližajoče se praznike. V igrici je seveda govor tudi o prihodu sv. Miklavža k nam v tem čarobnem decembru, ki je letos sicer, žal, povsem nenavaden. To ugotovijo tudi angelci v nebesih iz otroških pisemc. V njih otroci pišejo, da pogrešajo družbo vrstnikov, pravljicne urice, petje v zborčku ... Skrbri jih tudi, ali bo mogel sv. Miklavž sploh priti k njim. Angelci mislijo, da so verjetno že spet kaj ušpičili nagajivi hudički, oni pa vsi potrji trdijo, da se vse to dogaja zaradi koronavirusa, ki je mnogo bolj hudoben od njih. Krilatci

se spustijo na Zemljo, da bi pobrali še zadnja pisemca in se prepričali, ali je res tako, kot zatrjujejo hudički. Iz pogovora brata Tomaža in setrice Zofije izvejo, da je vse res. A sv. Miklavža ne ustavi noben virus! Skupaj s svojimi pomočniki si je nataknil masko in celo noč neslišno z njihovo pomočjo raznašal darila. Ob koncu pa se je nebeški dobrotnik oglašil po spletu prav iz Močnikovega doma in otrokom med drugim priporočil, naj gledajo manj časa televizijo in naj raje kaj veselo zapojejo, pomagajo staršem in kaj dobrega z njimi spečejo. Spodbudno jim je zatrdil, da bo prej ali slej tudi tega hudega obdobja konec in da se bodo prihodnje leto spet videli v živo. Vezno nit pripovedi je izrazilo razpredala Sanja Vogrič, ki jo poznamo tudi kot zelo talentirano mlado režiserko, razne vloge pa so prepričljivo odigrali mlajši in starejši člani O'Klape in tako tudi letos omogočili otrokom, da so se vsaj v virtualnem svetu lahko srečali z dobrim sivobradim svetnikom.

IK

Sv. Miklavž v vrtcu Ringaraja K otrokom se je pripeljal kar s taksijem!

Živimo zares v prav modernih časih, ko se sv. Miklavž k otrokom ne pripelje več na osličku, ampak kar s taksijem. Tako se je zgodilo

želje, da bi otroci med sabo bili vedno prijatelji in da bi se ne kregali. Seveda je tudi letos sv. Miklavž obdaril vse

letos v vrtcu Ringaraja v Gorici. Otroci so v treh razdeljenih skupinah pričakali sv. Miklavža na dvorišču vrtca. Zaradi poznanih varnostnih razlogov za preprečitev okužb s koronavirusom sv. Miklavž letos ni vstopil v prostore vrtca, temveč je otroke pozdravil in nagovoril kar zunaj na pločniku pri ograji. Povedal jim je, da je prejel njihova pisemca in se jih silno razveselil. Najbolj so mu bili všeč srčki, mavrice, zvezdice in iskrene

ringarajevce in jih osrečil z nekaterimi didaktičnimi Montessori igrami, lesenimi sestavljanjkami, povečevalnimi stekli in sladkarijami. Otroci so sv. Miklavžu v zahvalo zapeli kar tri pesmice in mu zaželeli obilo zdravja in srečno pot na dolgem popotovanju okoli sveta. Opomnili so ga, naj si med potjo večkrat umije in razkuži roke, da ne bo zbolel in da jih bo lahko ponovno obiskal naslednje leto.

Ob 190. obletnici prikazanja sv. Katarini Laboure

Romanje "Marije, ki je blizu"

Dne 27. novembra 1830, torej pred 190 leti, se je v kapeli hiše usmiljenih sester v Parizu prikazala Marija novinki Katarini Laboure. V rokah je držala majhno zlato oblo s križem, ki predstavlja ves svet in vsakega človeka posebej. Iz njenih rok so izhajali žarki

Leopoldina Brandis, izmed Otrok Brezmadežne, zato je čudodelna svetinja ostala za Marijine sestre pomembno sredstvo milosti. Ob okroglem jubileju je s 1. decembrom začel romati po Italiji kip Marije čudodelne svetinje. Pobudo za romanje je dala družina sv. Vincencija

trpljenja, v bolnišnicah, v domovih za ostarele, centrih za pomoč ubogim. Kot poroča Radio Vatikan, želi biti romanje svete podobe znamenje bližine Marije, Matere Cerkve, ljudstvu, ki trpi in je ranjeno zaradi epidemije koronavirusa. Romanje - oz. nekak misijon - je izraz 'Marije, ki je blizu', v popolni preprostosti, je za Radio Vatikan povedal koordinator dogodka, p. Valerio Di Trapani. "Na ta način Marija nadaljuje misijon, ki se je začel s prikazanjem leta 1830: Devica obišče svoje ljudstvo, ga blagoslovi in nas spominja, da bo vedno z nami. To je rekla pred 190 leti sv. Katarini Laboure in verjamemo, da to govori še danes". In še: "Današnji čas preizkušnje je priložnost, ko lahko znova rečemo, da je Bog z nami." Začeli so v Rimu, nato bodo šli v Kampanijo, Kalabrijo, na Sicilijo in v Apulijo, zatem pa še v vse druge italijanske dežele, ki z navdušenjem sprejemajo to povabilo. Ob navzočnosti vrhovnega predstojnika Misijonske družbe p. Tomaža Mavriča in majhne delegacije, ki organizira romanje, je 11. novembra blagoslovil kip Marije čudodelne svetinje sam papež Frančišek.

DD

milosti, ki jih razliva na ljudi. Sveta Mati je mladi redovnici iz vincencijanske družine naročila, naj da kovati svetinjo, preko katere bi tisti, ki bi jo nosili, prejeli obilne milosti. Svetinja se je kmalu začela širiti po Evropi in Ameriki in so jo zaradi številnih uslišanj začeli imenovati čudodelna. 190. obletnice so se spomnile tudi Marijine sestre, saj so bila prva dekleta, ki jih je v drugi polovici 19. stol. začela zbirati ustanoviteljica s.

Pavelskega, ki vernike tudi na tak način poziva k zaupanju, saj je Marija s. Katarini položila na srce tudi besede: "Jaz bom z vami, zaupajte ... Zaupajte, ne bojte se, jaz bom z vami." Marijin kip bo romal do 22. novembra 2021, pri tem pa bodo upoštevali vse potrebne varnostne ukrepe. Ne načrtujejo srečanj ali množičnih prireditev, ampak želijo pokazati, da je Marijina podoba blizu skupnostim, ki doživljajo stiske: na krajih

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (31)

Primož Krečič

Ozdravitev kot ponižni odnos s svojimi mejami

Ženski, ki je bila ozdravljena od krvavenja, je Jezus rekel: "Pojdi v miru in bodi ozdravljena svoje nadloge." (Mr 5,34) Drugi prevodi prevajajo nadlogo z zlom. Podobno misel najdemo pri evangelistu Janezu, ko je Jezus srečal ozdravljenega mrtvoudnega v templju in mu je rekel: "Vidiš, ozdravel si. Ne grši več, da se ti ne zgodi kaj hujšega!" (Jn 5,14) Jezus želi na tak način zavarovati ljudi, ki so bili ozdravljeni, da bi odpravili vzroke zla in ne bi več padli v bolezen. Ljudje, ki delajo v zdravstvu, vedo, da ni nihče popolnoma zdrav. Zdravje ni v tem, da nismo brez nastavkov bolezni, ampak, da se borimo proti njim in se jim izognemo. Zato je tudi ozdravljenje proces in ne samo enkratno dejanje. Poleg tega je potrebno tudi duhovno ozdravljenje, da ne pride do drugih bolezni. Zavedati se moramo svoje krhkosti, težav, zato je življenje brez bolezni in težav kot nekakšen malik, ki so ga mnogi častili. Prav tako ni rešitev misliti o tem, ko nam je bilo lepo, in pozabiti na resničnost, kar zagovarjajo nekateri psihologi. Ženska, ki je bila ozdravljena, se mora vedno spominjati tega, da je bila bolna 18 let in da jo je Gospod rešil te nadloge. Na tak način more sprejeti svojo človekost kot dar in se v svoji krhkosti izročiti v Božje roke. Korenina zla je naša neumnost, da zavračamo dejstva svojega življenja. Seveda obstajajo tudi pozitivni strahovi, ki nam pomagajo popraviti življenje, ko se učimo iz svojih napak, zlasti pa iz vsega dobrega, ki smo ga dobili. To je spomin milosti, Božje ljubezni in naše vere. To je naša modrost in nasprotje neumnosti ter hudobiji. Modrost je osvoboditev od potegavščin lastnega srca in popuščanja uničujočim strahom, da gremo naprej po poti zaupanja, konstruktivnosti in ljubezni.

Treba je torej zapustiti neumnost in stopiti na pot osvoboditve ter miru. Za to je potrebna razločitev med dvema potema. **Brez dejanja razločitve ni mogoče zapustiti utvare in darovati Gospodu.** Življenje je polno takih razločitev. Kar je živo, mora neprestano razločevati in se boriti. Odmik od tega pomeni pristanek na zmedo in laž. Umetnost hudobije je, da vse zmeša in laže. Treba se je torej odločiti in določene stvari odrezati. To ni boj, ki ga izbojujemo enkrat za zmeraj, ampak neprestano prizadevanje in prečiščevanje misli, odločitev, čutenje. **Vsako jutro se moramo zbuditi in postaviti mere, odločitev** ali pa spat, se prepustiti neumnosti. Neka študentka je rekla, da je bila neumna, ker je šla na zabavo in se okužila s koronavirusom. Če nismo pozorni na zlo, bo zagospodovalo nad nami. Pri tem se moramo zavedati svojih ran in **ostati v boju tam, kjer smo.** Obenem pa ohraniti svojo ustvarjalnost. Zato je potrebna ponižnost, da priznamo, da smo odvisni od Boga in da nam podarja nove darove ter možnosti. Taka drža prinaša svobodo, da se ne navežemo na slepa čustva in odklope, ampak sprejmemo in živimo stvarnost, ki nam je dana. **Vsak ima svojo pot in po njej se mora odzvati** ter sprejeti dar Božje ljubezni. Ta je povezan z usmiljenjem, ki nam pomaga, da sprejmemo svoje življenjske okoliščine in da se približamo vsakemu stanju ljudi. Jezus je rekel v blagih: "Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo." (Mt 5,3) Blagor **uboštvu našega duha**, naše notranjosti našega srca, **da se nasloni na Gospoda in ostane v ponižni izročitvi.** Ozdravljeni smo, ko gledamo osebe okrog nas z usmiljenjem, ko je premagan naš bes, ko si nismo blizu. **Ozdravljenje je tako ponižni odnos s svojimi mejami**, da živimo stalno obrezo srca in verujemo v besedo o odrešenju. Videti moramo temno plat življenja, ki je naš sovražnik, **se otesti tistega pepela, s katerim se podcenjujemo** in ne poslušamo Boga. Razodetje nas vabi, naj vstanemo iz tega in tečemo, da se bomo dotaknili Jezusovega plašča. Tako bomo živeli.

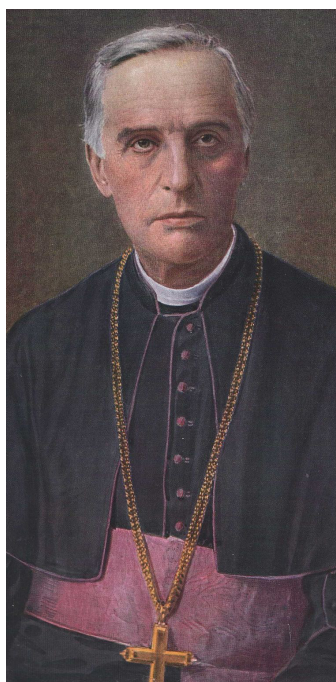
Človek, ki je hotel ločiti svetlobo od teme (I. del)

Ob 170. obletnici rojstva in 100. obletnici smrti škofa Antona Mahničja

Leto, ki se izteka, je zaznamovano z obletnicama božjega služabnika, krškega škofa, teologa, profesorja in filozofa Antona Mahničja. Letos smo obeleževali 170-letnico njegovega rojstva, v ponedeljek, 14. decembra, pa bomo obhajali 100-letnico smrti tega 'sekularnega duha', kot je Mahničja označil dr. Drago Lončar v članku, ki je izšel v Naših zapiskih leta 1920, ko zapiše, da je bil Mahnič "sekularen duh, ki je vtisnil dobi znak svoje osebnosti". Naj omenimo vsaj nekaj dogodkov, ki so Mahničja spet priklicali v širšo zavest. Lik Antona Mahničja, zlasti njegov pogled na literarno estetiko, je med nami oživel s prof. Ivom Keržetom, ki je pri Goriški Mohorjevi družbi izdal knjigo *Mahničjeva estetika in literarna kritika*. V njej osvetljuje Mahničjeve filozofske osnove estetike in poglede na književnost. Kerže je pojasnil, da je Mahnič usvojil italijanske neotomistične ideje, kakor sta jih v reviji *Civiltà cattolica* utemeljevala p. Matteo Liberatore in p. Luigi Taparelli d'Azeglio. Ključ, na osnovi katerega je ocenjeval kakovost literarnih tekstov, je v neotomistični misli, da je lepota umetniškega dela v tem, da ga doživljamo kot čim bolj usklajeno in harmonično na vseh ravneh človeških sposobnosti dojemanja, od čutov do razuma. Pri tem pa ima razum odločilno vlogo, da nam pomaga razumeti,

katere je končno spoznanje literarnega dela, ki ga prebiramo. Zato za italijanske neotomiste, in posredno za Mahničja, neka pesem ali literarni tekst, ki posreduje napačno spoznanje v temeljnem smislu verske resnice, ne moreta biti lepa, ker sta zgrešila svoj temeljni namen, se pravi posredovati bralcu resnico. Ob branju Keržetove študije lahko tudi razumemo, zakaj lahko trdimo, da se z Mahničem začne slovensko katoliško gibanje, saj so njegovi članki v *Rimskem katoliku* in drugih listih odločilno vplivali na naslednje angažiranje slovenskih katoličanov v javnosti tako na ravni kulturnih kot političnih, zlasti socialnih procesov v slovenskih deželah. Prolomni dogodek v tem procesu pa je imel prvi slovenski katoliški shod leta 1892, ki so ga v bistvu idejno omogočili prav Mahničjevi spisi. Gorica se je z izdajo Keržetove raziskave med prvimi spomnila tega velikega duha in odmevna predstavitev knjige v mali dvorani KC Bratuž nam je tudi potrdila, da je Mahnič še danes lahko izzivalen duh, ki terja poglobljen pristop. Drugi tak dogodek je bil v nedeljo, 13. septembra, letos, ko so v stolnici na otoku Krku s slovesno liturgijo sv. Janeza Zlatousta, ki jo je ob somaševanju krškega škofa Ivica Petanjka in dvanajstih duhovnikov vodil

novooimenovani vladika Križevačke eparhije msgr. Milan Stipić, obeležili 170-letnico njegovega rojstva. Anton Mahnič se je namreč rodil v Kobdilju, 14. septembra 1850. Pri slovesni

liturgiji je sodelovalo tudi veliko vernikov z otoka Krka in Lošinja, in kot so poudarili kronisti, je bila to priložnost, da so v stolnici obhajali obred v staroslovanskem jeziku, kot se je ohranil in uveljavil tudi po zaslugi samega Mahničja. Slovensko bogoslužje ob 170-letnici Mahničevega rojstva so v nedeljo, 4. 10., imeli tudi v Stanjelu, saj so želeli božjega služabnika počastiti tudi v rojstni župniji. V ta namen so z otoka Krka v Stanjel prišli škof Ivica

Petanjak, g. Saša Ilijić, ki je postulator v postopku za razglasitev Božjega služabnika Antona Mahničja za blaženega, in drugi. Ob oltarju so bili še koprski škof Jurij Bizjak, domači župnik Ciril Cej in še drugi duhovniki. Tudi kraško slavje je bilo veliko duhovno doživetje. Krški škof je v svojem nagovoru izpostavil Mahničev dosledni katolicizem, ki je vse presegal skozi rešeto vere, medtem ko je škof Bizjak ugotavljal, da smo Slovenci svojega rojaka v nekem smislu pozabili, "medtem ko je pri naših sosedih Hrvatih postal vogelni kamen". Postulator g. Saša Ilijić pa je poudaril, da začetke Mahničevega delovanja za duhovni napredek vidimo že v njegovem prvem obdobju, ko je deloval med Slovenci, toda kot škof na Krku je svoje delovanje tako razvil, da so se učinki tega dela razlili na področje cele Hrvaške. Ob tem je Ilijić še ugotavljal, da je Mahnič ohranjal tesne stike tudi s slovenskimi prijatelji in sodelavci, tako da je bil njegov vpliv širši. Kako to zelo drži, lahko ugotovimo v kratki čestitki *K 70-letnici škofa Mahničja* v zadnji, dvojni 7.- 8. številki *Zbornika svečnikov sv. Pavla* leta 1920, na 165. strani, ko piše: "Slovanski duhovniki zasedene zemlje gledamo v škofu Mahničju prekrasen vzor katoliškega cerkvenega kneza. Že sama luč njegovega vzgleda nam je v bodrilo in tolažbo. Mnogi smo izza mladih let iskali

v njegovih spisih razsvetljenja, a ko je vihra dogodkov in metež revolucije premikal vse stalne točke misli in reda, je pogled, uprt v Mahničjevo delo in njegov nauk, mnogim rešil golo vero. /.../ Hvala božji Previdnosti, ki je v tako težkih časih dala domovini svetega in prosvetljenega, močnega in požrtvovalnega cerkvenega kneza! Mnoge omahujoče duše so se v težkih urah teme in dvoma oslonile nanj." Kaj je pomenil škof Mahnič primorskemu človeku, spoznamo tudi, ko v listih tedanje dobe prebiramo odzive na vest o njegovi smrti. Tretji dan po njej, v petek, 17. decembra 1920, je tržaška Edinost zapisala: "S škofom Mahničem polože v grob moža čegar ime bo zgodovina naroda našega beležila na častnih svojih straneh med — velikani. Škof dr. Mahnič je bil pojava tolike veličine, da moramo že prepustiti poklicanejemu peresu, da poda javnosti pravo sliko te individualnosti kot človeka, cerkvenega kneza in sinu svojega naroda. Mi moremo podati tu le nekoliko glavnih splošnih potez. Kot človek je bil pokojnik najpristnejša, poosebljena skromnost in iskrenost. Nikdo, naj bo prijatelj ali nasprotnik mu ni mogel odrekati najvišjega spoštovanja. Vsaka zavratnost mu je bila tuja — sebičnosti ni poznal. Kot svečenik in pisatelj strogo katoliške smeri je bil Mahnič bojevnik — neomajnih načel in neizpremenljivih smeri. Ni poznal popustljivosti. Ali, bil je bojevnik čistih namenov,

sijajnega zloga in rezkega peresa, ki pa ni posegalo po metodah vsakdanjega političnega pehanja, žaljivih za nasprotnika, ampak boril se je z rapirjem — argumenta, dokazovanja, prepričanja." Na prvi strani božične št. Goriške straže, 23. decembra 1920, so podrobno poročali o pogrebni svečanosti v Zagrebu, od pokojnega škofa pa so se poslovlili tudi z naslednjimi mislimi: *Usoda je hotela, da je Mahnič to (domovinsko ljubezen) dokazal tudi v dejanju kot krški škof, ko se je potegnil z vsemi silami za pravice Slovanov in najbolj zdaj, ko se ni bal izreči besedo, kadar je je bilo najbolj treba in najbolj nevarno. Dasi je bil v bojih za načela neodjenljiv in breobziren, proti puhli sentimentalnosti bridko ironičen, vendar ne moremo trditi, da ni imel silno mnogo takta in bi mu bilo žal, če bi bil komu storil krivico. Toda — človek umrje, načel pa ni mogoče izpreminjati, one ostanejo vedno iste. Več krivice so storili oni, ki so ga napačno umeli in radi tega brezmiselno ravnali. Malo je ljudi, ki bi bili pustili v svojem narodu tako velikih sledov svojega duha, kot ravno on, ki bo zapisan z zlatimi črkami v kulturno zgodovino našega naroda in nam je lahko danes kot vzgled v boju za narodne pravice, trdna kraška skala, ki se ne premakne niti za las. Eno si pa dobro zapomnimo za ta čas: Vse, kar je resnično velikega in plemenitega, ustvarijo ideje!* / dalje prihodnjic Marko Tavčar

Poslanica svetega očeta Frančiška za 4. svetovni dan ubogih (2)

"Ponudi svojo roko siromaku" (prim. Sir 7,32)

3. Kako je ta stari nauk aktualen tudi za nas! Božja beseda namreč presega prostor, čas, vere in kulture. Velikodušnost, ki podpira ubogega, tolaži žalostnega, lajša trpljenje, vrača dostojanstvo tistemu, ki je zanj prikrajšan, je pogoj za zares človeško življenje. Odločitev, da se pozornost nameni ubogim, njihovim mnogim in različnim potrebam, ne more biti odvisna od časa, ki ga imamo na razpolago, ali od zasebnih interesov, ne od nestvarnih pastoralnih ali socialnih načrtov. Narcistična težnja postaviti sebe na prvo mesto ne more zadušiti moči Božje milosti. Težko je imeti pogled usmerjen v ubogega, a zelo potrebno, če hočemo svojemu osebnemu in družbenemu življenju vtisniti pravo smer. Ne gre za veliko besed,

ampak da po Božjem vzgibu konkretno zastavimo življenje. S svetovnim dnevom ubogih se vsako leto vračam na to, za življenje Cerkev temeljno resničnost, kajti revni so in bodo vedno z nami (prim. Jn 12,8), da bi nam to pomagalo sprejeti Jezusovo družbo v vsakdanje bivanje. 4. Srečanje s človekom, ki je ubog, nas izziva in sprašuje. Kako lahko prispevamo k odpravljanju ali vsaj lajšanju njegove odrinjenosti in trpljenja? Na kak način mu lahko pomagamo v njegovi duhovni revščini? Krščanska skupnost je poklicana, da se vključi v to izkušnjo medsebojne podelitve, v zavedanju, da ni dopustno, da bi jo prenašali na druge. Da bi bili v oporo ubogim, je temeljnega pomena živeti evangeljsko uboštvo v prvi osebi. Ne moremo se počutiti "v redu", kadar je neki član

človeške družine odrinjen v ozadje in postane senca. Nemi krik toliko ubogih mora vedno in povsod naleteti na Božje ljudstvo v prvih vrstah, da jim da glas, da jih brani in je solidaren z njimi spričo tolikšne hinavščine in toliko neizpolnjenih obljub ter da jih povabi k sodelovanju pri življenju skupnosti. Res je, Cerkev ne more predlagati splošnih rešitev, po Kristusovi milosti pa ponuja svoje pričevanje in geste medsebojne podelitve. Poleg tega čuti, da je dolžna predstaviti prošnje tistih, ki nimajo potrebnega za življenje. Spominjati na veliko vrednost skupnega dobrega je za krščansko ljudstvo življenjska obveznost, ki se udejanja v poskusu, da ne bi pozabili na nikogar izmed tistih, katerih človečnost je oskrnjena v temeljnih potrebah.

Misel na 3. adventno nedeljo
Angeli in pričevalci

Tudi to nedeljo se letos zaustavljamo pri Janezu Krstniku, in sicer zanimiva je povezava med evangelistoma Janezom in Matejem, ki sta sicer bila tudi apostola. Pri obeh je, čeprav malo drugače, razloženo, da Janez seveda ni pričakovani odrešenik, ampak je to Jezus iz Nazareta. Janez je označen v izvirmiku in latinščini kot "angel", torej res glasnik, vendar posebne sorte, pri Janezu pa je v Prologu označen še kot "pričevalec luči", ker ni on luč: "Ni (bil) on luč - pričeval naj bi o luči". V obeh primerih se lahko z njim poistovetimo in smo celo k temu poklicani v svojem poklicu k svetosti, ki ga je poudaril lepo zadnji vesoljni cerkveni zbor, pa tudi sv. Janez Pavel II. je to še kako rad ponavljal. Najprej smo poklicani k temu, da smo "angeli". Dal sem v narekovanje, ker seveda nikdar ne bomo zelo

inteligentna duhovna bitja, pametnejša od človeka, kakršna so angeli, žal pa tudi padli angeli, ki so demoni. Smo pa lahko tisti, ki svetu prinašajo evangelij, ki svetu oznanjajo Boga, ki je k nam prišel kot Odrešenik Jezus Kristus. Angel je tudi tisti, ki počne vse tisto, kar je zaobseženo v prvih treh duhovnih delih usmiljenja oz. bratske ljubezni: svariti grešnike, učiti nevedne, dvomljivcem prav svetovati. Potem pa imamo tu še zgled pričevalca, ki se sicer najbolj zrcali v voljnem prenašanju krivic in preganjanja, vendar pa to seveda še ni vse, čeprav vemo, da je tudi tu sv. Janez Krstnik šel do konca in bil ne samo zadnji starozavezni prerok, temveč tudi nekako že novozavezni mučenec, četudi se ta Nova zaveza kronološko še ni izvršila. Vendar pa Bog nima človeške ure, je nad človeško zgodovino, zato sta Janezovo trpljenje in mučeniška

smrt v Božjem času za Kristusovima. Pričevalci pa smo tudi še drugače, saj pričujemo za Kristusa še kako, če žaljivcem od srca odpustimo, prav tako pa pričujemo s svojimi tolažilnimi besedami, kar pa ne pomeni, da te prirejamo iz neke korektnosti. Samo prava in resnična beseda zdravi in tolaži, četudi morda na daljši rok. Seveda pa nihče ni pričevalec, ki ne bi bil človek molitve, posta in zadoščevanja, kar je bil primarni cilj Janezovega bivanja v puščavi. Iz tega je črpal vse svoje gorivo, da je lahko ljudi spreobračal in jih vodil k Božjemu Jagnjetu, začeni z mojim prvopoklicanim zavetnikom Andrejem in s samim apostolom Janezom. To je torej tisto prvo, kar moramo v adventu, pa tudi sicer, poglobiti, da bi bili pravi pričevalci in "angeli" po zgledu sv. Janeza Krstnika. Andrej Vončina

Razstava v KC Lojze Bratuž

Grafike 14 slovenskih umetnikov v Italiji

Av gust Černigoj, Bogdan Grom, Matjaž Hmeljak, Anton Zoran Mušič, Zora Koren Skerk, Marjan Kravos, Klavdij Palčič, Claudia Raza, Jan Sedmak, Lojze Spacal, Franko Vecchiet, Edvard Zajec, Boris Zulian in Ivan Žerjal so avtorji del, ki so od 4. do 31. decembra 2020 razstavljena v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Razstavo z naslovom *Grafika Slovencev v Italiji* si je možno ogledati "virtualno", prek povezave na Youtube kanalu, ki ga vsakdo lahko najde na spletnem portalu goriškega hrama centerbratuz.org. Na odprtju, ki so se ga lahko udeležili samo časnikarji, je 4. decembra predsednica centra Franka Žgavec povedala, da dogodek posvečajo prazničnemu času, čeprav javni dogodki niso možni. Razstavo del štirinajstih slovenskih umetnikov, ki se predstavljajo z različnimi grafičnimi tehnikami, je postavil avtor in kurator Denis Volk. Ta je povedal, da je bila razstava najprej mišljena kot predstavitev Mednarodnega grafičnega likovnega centra, osrednje slovenske ustanove, ki organizirano in načrtno skrbi za grafično ustvarjanje v Sloveniji, in njegovega sodelovanja z umetniki slovenskega rodu iz Italije. Nato pa so razstavi raje dali širši koncept in večji poudarek umetnikom iz italijanskega prostora, ki so velik del svojega umetniškega ustvarjanja

posvetili grafiki, nekateri so sodelovali tudi na grafičnem bienalu, nekateri so v samem vrhu slovenske grafične umetnosti, mnogi

in ne slabost". Poleg klasičnih grafičnih tehnik (linorez, lesorez, litografija, jedkanice, sitotisk itd.) so v vitrinah na ogled

se je zahvalil centru Bratuž za to priložnost, "zelo vesel, da je prišlo do razstave v teh čudnih časih". Poudaril je, da se mu zdi zelo

v Sloveniji lahko posvetili malo večjo pozornost. Na razstavi so kar trije, ki bodo v naslednjih nekaj letih praznovali okrogle obletnice", njihovo večdesetletno ustvarjanje pa je v Sloveniji žal nepoznano. Volk je svoje misli sklenil s kritično opombo: "Mi je žal, da ministrstvo za kulturo ima moje delo za premalo inovativno in raziskovalno". Franka Žgavec je dodala, da so v centru Bratuž z navdušenjem postavili razstavo, ki so jo podprli Ministrstvo za kulturo RS, Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, generalni konzulat RS v Trstu, Mednarodni grafični likovni center

bomo v januarju odprli tudi za publiko". Izdali so lepo urejen katalog, ki ga je oblikoval Studio Link iz Trsta, tiskala Grafica Goriziana. Razstavo si lahko vsakdo ogleda na videoposnetku na Youtube, ki so ga pripravili Daniel Peteani, Ilaria Bergnach, Tamara Kosič in Valerio Komic. V njem je med drugim povedano, da so na ogled tudi pomembna dela, in sicer pionirske grafike Edvarda Zajca, nekaj Mušičevih grafik, pa tudi knjige Claudie Raza. Zraven so tudi mlajši umetniki, ki redkokdaj razstavljajo s starejšimi. V posnetku, v katerem so res nazorno prikazani tudi posamezni umetniki in njihova glavna dela, je generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk poudaril, da sta "kultura in umetnost temelj slehernega naroda, pri Slovenceh pa to velja še prav posebej". V prejšnjih dneh smo praznovali 30-letnico enotnosti in samostojnosti slovenskega naroda: nikoli prej v svoji zgodovini nismo bili zares samostojni in nikoli prej tako enotni kot takrat, ko smo si to izborili. Tudi to obeležujemo z razstavo umetnikov, ki so prispevali in še prispevajo k slovenski umetnostni kulturi, je dejal gen. konzul Volk. V Kulturnem domu je še razstava Klavdija Palčiča. "Tisto, kar slovenski umetniki prispevajo slovenski domovini, je tisto, kar Slovenija je."

DD

so pomembni za slovensko, italijansko, pa tudi evropsko umetnost. Avtorjem je dodal še dva mlajša, Jana Sedmaka in Ivana Žerjala, ki tudi ustvarjata v grafiki. Razstavo lahko gledamo z več različnih vidikov, je dejal Volk, eden je tudi ta, da so predstavljene različne grafične tehnike, od klasične do računalniške. Umetniki so precej raznoliki, prav tako dela, ki so nastala v različnih obdobjih, pod različnimi družbenimi vplivi in pogoji, z različnimi cilji, nekateri so samo raziskovali grafični medij in eksperimentirali. Avtorji so uporabljali različne grafične tehnike, vse to daje vtis, da je razstava zelo raznolika in heterogena, "kar je pravzaprav njena prednost

tudi knjiga, opremljena z grafikami, knjiga umetnika kot zvrst, mala grafika in manjša digitalna oz. računalniška grafika, ki se meša tudi s fotografijo. Volk

pomembno, da se avtorji iz Slovenije predstavljajo v zamejskem prostoru, avtorji iz zamejskega prostora pa v Sloveniji. "To zadnje je malo težje, čeprav bi jim

v Ljubljani, Dežela FJK in Kulturno društvo za umetnost Kons. Dela bodo na ogled do 31. decembra. "Če se bo kaj spremenilo v boljše s pandemijo, jo

Ko otožnost lega na srce ...

Bežni utrinki begajočih misli

Skoraj neopazno je šel Sletos mimo nas praznik sv. Andreja apostola. Celo v Štandrežu, kjer so mu kot priljubljenemu farnemu zavetniku navadno namenjali celo vrsto raznolikih verskih in kulturnih prireditev, je bila letos le slovesna sv. maša, seveda, ob upoštevanju zdravstvenih predpisov. Vse je zamrlo zaradi epidemije koronavirusa, ki nas še zmeraj trdno drži v svojih strah vzbujajočih krempljih in zaradi katerega so strogo prepovedani druženje in vsakršne kulturne prireditve: covid-19 je vse požrl v svojem nenasitnem goltancu. Šele zdaj, ko smo primorani nositi zaščitne maske in se držati varnostne razdalje (in smo Bogu hvaležni, da smo še zdravi!), se zavedamo, kako smo bili včasih svobodni. Ko smo se po mili volji lahko družili in se poveseleli v

družbi sorodnikov, prijateljev in znancev. Kakšno lepo vzdušje se je ustvarjalo ob koncu kulturnih dogodkov, ko smo lahko ob kozarčku žlahtne domače kapljice pokramljali z znanci in si marsikaj povedali in zaupali, pa tudi izrekli svoje mnenje na račun ogledane predstave, odprtja razstave, predavanja ...

Tako drobno veselje je oplajalo dušo, tudi ko smo se prepustili valu množice obiskovalcev, ki so prihajali od vsepovsod, da bi si ob znamenitem goriškem sejmu sv. Andreja, katerega korenine segajo daleč nazaj v zgodovino obsoškega mesta, ogledovali stojnice, razporejene po glavnih goriških mestnih ulicah in trgih, na katerih so kramarji ponujali svoje raznoliko blago. Ob tem pohajkovanju med glasnimi prodajalci se

je človeku misel usmerila drugam od vsakdanjih skrbi. Utopila se je v pisanosti barv in lučk, v veselju otrok, ki so se v avtomobilskih barčicah,

Goriški sejem sv. Andreja leta 2019

vlakcih, na konjičkih ... vozili v čarobni domišljiji svet, pa tudi v razigranosti

vrščanje ... Do Livade, na severnejšem delu Gorice, so prihajali šum, zvoki, glasba,

predvsem pa vonjave, ki so se širile še zlasti iz velikih posod, v katerih so se neprestano cvrle "frittelle", tipična slaščica, ki tekne pri potepanju po mestu v mrzlih decembrskih dneh ... Kakor se prileže v vrvežu brezskrbnih ljudi tudi kuhano vino, "brule", ki poživi telo, pa tudi srce. Sejem, na katerem smo se včasih za manj kot sto lir vozili na legendarnem "sputniku", ki se nam je zdel grozno visok in se nam je ob njegovem dviganju v zrak zdelo, da bomo z njim poleteli v višave, je navadno trajal do 8. decembra, do praznika Brezmadežne. Do letošnjega leta je to bil dan sreče za vse naše male pevce. Na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž, še prej Katoliškega doma, so pred prepolno dvorano in pod vodstvom prizadevnih in skrbnih

pevovodkinj – pevovodij je vsako leto manj! – pokazali, kaj vse so se naučili med tedenskimi vajami. Bili so ponosni na svoje izvajanje in zadovoljni, ker je ploskanje, ki jim ga je radodarno poklanjalo navdušeno občinstvo, pomenilo, da je bil nastop uspešen. Vse to in še marsikaj nam je privošljivo odtegnila epidemija koronavirusa, ki je tako močno prizadela ves svet in nam v hipu spremenila vsakodnevi tok življenja in zakoreninjene navade ter seveda, žal, sejala in še seje smrt. Kako bo, ko nas bo končno – če nas sploh bo kdaj – zapustil ta peklenski virus? Bomo znali ceniti to, kar smo imeli v "normalnih" časih, tudi zelo drobne okruške vsakdanjega zadovoljstva, ali bomo popolnoma otopoleli?

Iva Koršič

SREČANJA POD LIPAMI Lojze Peterle

“Včasih se brez zveze ukvarjamo s tem, kako smo veliki, namesto da bi se ukvarjali z velikimi idejami”

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorič sta organizirala Srečanja pod lipami, tokrat – v sodelovanju z Radiom Verité – na daljavo, z uporabo aplikacije Zoom ter preko Facebook strani in kanala Youtube. V četrtek, 3. decembra, je bil večer posvečen 30. obletnici obdobja, ki je Slovencem prineslo osvoboditev izpod komunizma, demokracijo in samostojno državo. O tistem zgodovinskem trenutku je spregovoril Lojze Peterle, eden glavnih akterjev demokratizacije in osamosvojitve Slovenije, z njim pa se je pogovarjal časnikar Julijan Čavdek. 8. aprila 1990 so Krščanski demokrati, Peterletova stranka, na prvih povojnih demokratičnih volitvah prejeli največ glasov v koaliciji DEMOS. “Nismo nastali kot prva stranka, izgleda pa, da smo bili najbolj pričakovana stranka ... Zmagali smo.” O volilni kampanji je povedal, da so hodili do ljudi, od srca do srca, marsikdo je trdil, da politika ni za kristjane, “pri krščanski populaciji pa se je nekaj nabiralo in čakalo izraza. Ta populacija je plačala največji davek nedemokratičnemu komunističnemu režimu”. Po zmagi SKD je Peterle prevzel vodstvo vlade, ki je 23. decembra 1990 Slovence pospremila do zmagovitega plebiscita in nato, 25. junija 1991, do samostojnosti. Vesel je, da je doživel ta “nasmeh zgodovine”, sodeloval pri njem,

ga razumel in učinkovito izkoristil – “Če smo prišli do lastne demokratične države, pomeni, da smo kot narod dosegli najvišji politični cilj.” Ponosen je na SKD, prvo slovensko stranko, ki je stopila v politične internacionale, do ključnih ljudi v Evropi, kar je bilo zelo pomembno v času, ko je šlo za mednarodno priznavanje samostojnosti Slovenije. Ko je Peterle prevzel vodenje države, je to bila še Socialistična republika Slovenija in težave so bile v državnem aparatu, kamor ni tako hitro pronicala demokracija. Na četrtkovem večeru je povedal, da je imel “najbolj pestro vlado doslej”. Spomnil se je ministra za borbo Franca Godeše, ki “je trgal Demosove plakate po obrežju Ljubljane”, a je bil odličen minister, ki je kot pravnik zelo natančno bral in vlado velikokrat rešil težav. “Bili smo inkluzivni, vključujoči ... Če bi se drugače obnašali, bi lahko tvegali notranjo fronto in s tem ogrozili osnovni projekt,” je povedal ugledni gost, ki je nato o plebiscitu zelo jasno dodal: “Začel sem z demokratičnimi volitvami. Ko bi Demos na volitvah ne zmagal z idejo samostojne demokratične slovenske države, ne bi imeli plebiscita!” Delo vlade se je torej začelo že z državotvornim programom in ne šele z rezultatom plebiscita. Nova vlada se je s pripravami za slovensko obrambo posvetila predvsem vojaškemu in varnostnemu področju in

Peterle je tedaj čutil potrebo, da je spregovoril ljudem, ki so bili pripravljene žrtvovati življenje za neodvisnost. Vlada ni čakala na plebiscit, ta pa je

zakoličil traso osamosvajanja in določil končni rok: “Državo je bilo treba razglasiti najkasneje šest mesecev po plebiscitu in to se je tudi zgodilo.” Bili so pripravljene in slovenska vojska je s preprostimi sredstvi premagala veliko jugoslovansko armado – vojska in policijske sile so opravile bistveno delo pri ohranjanju slovenske volje po samostojnosti. Peterle je dodal, da je neodgovorno, da danes opozicija preprečuje, da bi vojsko uporabili v obrambne namene: “Ta opozicija bi lahko odigrala čisto drugo vlogo in to bi ne bilo v nasprotju z njenim poslanstvom in njeno verodostojnostjo.” Na svoji nadaljnji politični poti je Lojze Peterle kot podpredsednik in zunanji minister v vladah Janeza

Drnovška in Andreja Bajuka tkal diplomatske stike in gradil odnose z drugimi državami: “Takrat sem imel več komunikacije z italijanskimi

politikami kot z nemškimi ... Italija nas je potem eno leto blokirala ... Na poti do Evropske unije je bilo treba tudi kakšno krotko pogoltniti.” V govoru o odnosih z Italijo in interpretacijah poveljnega dogajanja se je spomnil na nastanek mešane slovensko-italijanske kulturno-zgodovinske komisije, ki je sestavila skupno poročilo o italijansko-slovenskih odnosih v obdobju 1880–1956, osnovo za normalizacijo odnosov med državama: “To je najsolidnejša podlaga, da je politika lahko opravila več pravih dejanj.” V procesu slovenske osamosvojitve je bila zelo pomembna tudi vloga katoliške Cerkve. Tedaj jo je v Sloveniji vodil ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Šuštar, “velik Slovenec in velik

svetovljan”, ki je načelno podpiral spoštovanje človekovih pravic. Peterle je povedal, da je v Svetem sedežu Slovenija imela zaveznika, a po samostojnosti in mednarodnem priznanju je del slovenske politike pozabil na to prijateljstvo. Ob vstopu Slovenije v EU je bil Peterle na evropskih volitvah leta 2004 izvoljen v Evropski parlament ter bil tam potrjen še trikrat. Bil je tudi izvoljen za podpredsednika Evropske ljudske stranke, ki ima v Evropskem parlamentu največjo poslansko skupino. Vesel je, da je Slovenija razmeroma hitro stopila v EU, prevzela evro in vstopila v schengensko območje,

“smo del Srednje Evrope, z vsemi našimi izkušnjami in občutljivostmi”, ni pa zadovoljen s tistim, kar se je kasneje zgodilo v Evropi, saj pravi, da danes ni velike enotnosti in jasne filozofije: “Večje Evrope brez večje enotnosti ne bo! ... Včasih se brez zveze ukvarjamo s tem, kako smo veliki, namesto da bi se ukvarjali z velikimi idejami.” Peterle je večer sklenil s kritičnimi besedami do domovine: “V Evropski uniji moraš imeti pobudo ... Otresti se moramo naše majhnosti in naše alergije na druge in drugačne. Združene Evrope ne moremo delati s slovensko razdeljenostjo.”

Kat

DOBERDOB SKD Hrast

“Pravljичno miklavževanje”

V Doberdobo je v soboto, 5. decembra, potekalo pravo “pravljичno miklavževanje”. Zaradi preprečevanja večjih skupin so se letos družine in otroci morali odreči tradicionalnemu miklavževanju v vaški župnijski dvorani. Kljub vsemu pa je doberdobsko društvo SKD Hrast organiziralo alternativno, a nič manj magičen sprejem sv. Miklavža. V prejšnjih dneh so pod vodstvom Andreja Černica, ki je skrbel za režijski del projekta, in s pomočjo Jurija Lavrenčiča, ki je pomagal pri snemanju, montaži in tehnični obdelavi posnetka, pripravili branje dveh božičnih zgodbic in pozdrav starega svetnika. Družine

skupaj potrpimo še malo, saj bo tega časa skoraj konec, in otrokom priporočil, naj bodo še naprej pridni in ubogljivi. Kasneje se je radodarni svetnik s pomočjo doberdobske civilne zaščite, pod vodstvom Mateja Ferfogle, peljal po celi vasi in obdaril vse otroke, ki so ga čakali pred domovi. Vsi so mu potrdili, da so bili med letom pridni, da so ubogali starše in se redno učili. Nekateri so mu podarili piškote, drugi so mu zapeli pesmico. Vsa vas je zaživela v magičnem vzdušju zimskega časa. O celotnem večeru je spregovoril tudi Andrej Černic, ki je potrdil, da so s projektom zelo zadovoljni. Več kot 200 ljudi si je ogledalo videoposnetek

Februarja 2021 naj bi jo predali namenu

Nova brv čez Sočo v Solkanu

Pred kratkim je minilo leto dni od podpisa pogodbe za izgradnjo brvi čez Sočo v rekreacijskem parku Soča fun park v Solkanu. Nova brv bo zelo uporabna tako za pešce kot za kolesarje, ker bo olajšala povezavo med bregoma Soče v Solkanu in bo tako omogočila lažji dostop do kolesarske poti Solkan–Plave. Jekleni viseči most je nastal v okviru projekta Soča–Isonzo, ki ga vodi Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje EZTS GO in je financiran s sredstvi evropskega programa čezmejnega sodelovanja Interreg Italia–Slovenija 2014–2020 (v vrednosti 1,4 milijona evrov). Arhitektka in vodja projekta je Fabiana Pirih. Danes je brv v končni fazi, saj že izvajajo montažo prekladne konstrukcije in že dobiva svojo končno podobo, februarja pa naj bi bila predana namenu. Ko je bila razglašena epidemija, je prišlo do zamude z dobavo nekaterih gradbenih

elementov. Gradnja se je nadaljevala poleti, avgusta so montirali 15 m visoka nosilna pila na obeh bregovih reke, v prvem tednu oktobra pa še nosilne jeklenice, objemke in vertikalne vešalke. Nedvomno gre za izjemen projekt tako s tehničnega kot s strokovnega vidika, saj tovrstnih brvi v Sloveniji ni. Brv je dolga 120 metrov in široka tri. Ob enakomerni obremenitvi bo lahko na njej okoli 1000 ljudi (predvidena obtežba mostu 280/m2).

S tem novim mostom, namenjenim pešcem in kolesarjem, Solkan pridobi neke vrste tromejstovje skupaj z drugima dvema mostoma, ki sta pa namenjena železniškemu in cestnemu prometu. Eden od glavnih projektov združenja EZTS GO je razširjenje kolesarskih poti – člani združenja nameravajo v naslednjih letih širiti mrežo čezmejnega kolesarske steze po Gorici, Novi Gorici, Šempetru in Vrtojbi. Cilj projekta Soča–Isonzo je ohraniti

in promovirati kulturno dediščino omenjenih občin in tako povečati turistično privlačnost naših krajev. Projekt vodi združenje EZTS GO (GECT GO – Gruppo europeo di cooperazione territoriale) v sodelovanju z Goriško občino, Mestno občino Nova Gorica in Občino Šempeter–Vrtojba. Most ima pa tudi neko dodatno simbolično vrednost glede okvira, v katerem je nastal – predstavlja namreč povezanost med mestoma, je simbol za spojitve s mestoma, je simbol za krepkejšo sodelovanje v čezmejnem prostoru. Dve Gorici sicer deli državna meja, a kljub temu odločno in prepričano še naprej hodita po skupno začrtani poti, o čemer nedvomno pričča daljnovidna kandidatura za evropsko prestolnico kulture v letu 2025, ki naj bi skupnemu gorškemu prostoru doprinesla vsestranski razvoj. Samuel Devetak

so tako preko spletne strani www.skdhvast.eu, na Facebook ali Instagram računom društva SKD HRAST prisluhnile zgodbicama Miklavž prihaja Konrada Richterja in Ljubi, dragi Miklavž Ivanke Mestnik, ki sta ju pripovedovali Ines Lakovič in Mila Clapiz. Sv. Miklavž je nato še sam nagovoril otroke in poudaril, kako je to pravi čas za razumevanje, kako pomembno je za vse nas druženje. Dodal je, naj vsi

preko spleta, kar odraža in poplača vloženi trud. Tudi raznašanje daril po vasi je zelo dobro uspelo. Pri tem se je treba še posebej zahvaliti posameznim članom društva Hrast in civilne zaščite, ki so omogočili, da se je projekt srečno iztekel. Društvo je otrokom pripravilo res nepozabno miklavževanje. Pomembno je, da kljub težkim časom obdržimo tradicije in ostanemo povezani.

Katarina Visintin

Spletne tiskovne konferenca

Kmalu bo znano, kdo bo pridobil naziv EPK

Prihodnost Goriške je penotno urbano območje, močna in enotna prestolnica. Nova Gorica in Gorica ostajata različni, skupaj pa predstavljata velik potencial. O tem je trdno prepričan župan Mestne občine Nova Gorica Klemen Milkavič, ki je 2. decembra na spletni novinarski konferenci še enkrat izrazil svoj jasne misli po oddaji druge prijavnice knjige, s katero se je začela zaključna faza kandidature dveh mest za Evropsko prestolnico kulture (EPK), in ob napovedi dejavnosti, ki nas ločijo od razglasitve prejemnika naziva za leto 2025.

Kultura je krovna kategorija, ki povezuje gospodarstvo, kulturo, umetnost in ustvarjanje, temelji pa na tem, kar so tu ljudje, je še dejal Milkavič. Z EPK si zato obetajo novo obdobje čezmejnne regije, "Evropi dajemo novo možnost, zgled integracije". V prostoru pričakujejo pomembne učinke, nove naložbe, gospodarski razvoj in večjo privlačnost. Zato je "s političnega vidika EPK zelo pomemben projekt".

Goriški župan Rodolfo Ziberna je poudaril, da se tek ne konča 18. decembra, ko bo znan zmagovalec, saj bo treba tudi po tem datumu zagnati vse sile. EPK je sredstvo, da zaženemo proces združenja dveh mest, ki sta nekdanj bili eno in edino mesto. Kandidatura sama je združila nad 100 oseb, italijanskih in slovenskih posameznikov in ustanov, ki so že zasnovali najrazličnejše skupne projekte. To je izjemna priložnost, ki lahko postavi pod žaromet naše območje, kar lahko prinese razcvet tukajšnjega turizma in gospodarstva. "Naša stvarnost je nekaj edinstvenega, o tem želimo pričati pred vso Evropo. Če je uspelo nam, to lahko uspe tudi drugim po Evropi". Več desetletij smo bili na meji

med dvema - ekonomskima in kulturnima - drugačnima svetovoma, bili smo na meji med Vzhodom in Zahodom. "Uspelo nam je ponovno sestaviti tkivo, iz katerega se lahko rodijo same dobre

stvari. Prepričani smo, da smo drugim lahko v zgled". Predsednik EZTS GO Matej Arčon je dejal, da se s to kandidaturo krepi tudi vloga EZTS. S tem programom "se na konkretnih projektih krepi čezmejna nota", ki je "naša konkurenčna prednost pred drugimi kandidati". Z že izvedenimi projekti so že resnično povezali ljudi in institucije ter okrepili naše čezmejno sodelovanje. Zato je čestital ekipi in županoma "za resnično podporo" ter izrazil prepričanje, da bosta Gorici 18. decembra slavili zmago. Da v našem primeru ne veljajo znane besede barona de Coubertina, ki je dejal, da ni pomembno zmagati, temveč sodelovati, je zavrnila deželna odbornica za kulturo Tiziana Gibelli, ki od vsega začetka podpira goriško kandidaturu. Podoba dveh županov, ki odstavljata mejno mrežo, je prava ikona, ki nam ogromno pomeni. To je projekt, ki ponovno ustvarja skupnost, ki je bila preveč let ločena in se zdaj, po zaslugi dveh pogumnih županov, spet povezuje. Zato mora zmagati! Ivan Curzolo, direktor EZTS GO in član ožje delovne

skupine, je poudaril zmagovite poteze projekta, ki so obenem vezane ne že obstoječo strukturo EZTS-ja. To so vključevalnost, čezmejna razsežnost in trajnost. Koordinatorica ekipe EPK

Vesna Humar, ki je povezovala tiskovno konferenco, je dodala, da je projekt kompleksen in da prinaša številne učinke na področju družbenega, ekonomskega in urbanega razvoja. Na kratko je predstavila strategijo in dolgoročne učinke, ki jih nameravajo skupno z javnimi upravami razvijati preko leta 2025. Koordinatorica za Gorico Lorenzo De Sabbata in umetniška vodja skupine EPK Neda Rusjan Bric sta nato v glavnih obrisih prikazala kulturni in umetniški program, ki predstavlja pomemben del druge prijavnice knjige. Ta zaobjema nad 60 projektov, 251 partnerjev (mednarodni prihajajo iz 34 držav) in več kot 600 dogodkov v letu 2025. Omenili so več projektov z visoko umetniško vrednostjo; tak je npr. "DESTINYation", nova gledališka produkcija, posvečena usodi zadnjega francoskega kralja, ki je pokopan na Kostanjevi. "Cantaquartieri" je zasnovan kot niz poletnih participativnih dogodkov, prek katerih bi na inovativen in sodoben način oživljali priljubljene goriške mestne tradicije. "Borderless

body" je edinstvena plesna predstava in dolgoročen raziskovalni in umetniški proces, posvečen odnosu med biologijo in tehnologijo. Z mednarodno instalacijo "Standing on Messerschmidt head(s)" bodo predstavili umetnost kiparja Franza Xaverja Messerschmidta ter prek dogodkov, delavnic in predavanj raziskovali odnos med umetnostjo in duševno stisko. "The March for Europe" želi obuditi nekdanji goriški čezmejni Pohod prijateljstva z vključevanjem mest vse celine, ki jih deli državna meja. V letu 2025 načrtujejo posebno, povečano izdajo festivala Okusi brez meja, ki naj bo nujna postaja za vse mednarodne obiskovalce. Niz projektov na presečišču umetnosti in znanosti nosi naslov Pixmap-X in se navezuje na multimedijno umetnost. Poleg kulturnega programa so tudi projekti za povečanje in krepitev zmogljivosti, za razvoj obeh mestnih središč, za turističen in ekonomski napredek. Kot pričajo tudi družbena omrežja, so v projekt dobro vključeni državljani in civilna družba, podpirajo ga krajevne in mednarodne ustanove (13 občin na Goriškem, 267 iz FJK, organizacije v ekonomskem sektorju in podjetja ter Evropski svet). Prihodki za operativni proračun znašajo skupno 23 milijonov evrov, od katerih bo skoraj 15 milijonov in pol namenjenih kulturnemu programu. Delo je v polnem zagonu, 12. decembra je predviden virtualni obisk: ekipa je pozvala bevalce, naj pošljejo videoposnetke in pomagajo predstaviti mesto; 16. decembra bodo z županoma predstavili prijavnico komisiji; 18. december pa bo dan, ko bo Evropska komisija razglasila prejemnika naziva. "Držimo pesti!"

Danijel Devetak

Obvestila

Zaradi selitve z Verdijevega korza 51 v prostore Trgovskega doma na istem korzu bo **Feiglova knjižnica** zaprta od 7. decembra 2020 do polovice januarja 2021.

KC Lojze Bratuž, ZCPZ Gorica in ZSKP razpisujejo **17. priznanje Kazimir Humar**. Predloge je treba oddati do 31. decembra 2020 na naslov Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje".

Kulturni center Lojze Bratuž bo v letu 2020 pripravil spominsko razstavo ob 120-letnici rojstva slovenskega umetnika Toneta Kralja. V ta namen vabi lastnike, ki bi bili pripravljeni dati na razpolago umetniška dela za

razstavo. Ob tej priložnosti bo izdan katalog z objavo vseh razstavljenih del. Zanimirani naj kontaktirajo upravo KC Lojze Bratuž, tel. +39 0481 531445 - info@centerbratuž.org

Na Jazbinah pri Števerjanu prodajam orehe sorte lara. Zanimirani lahko pokličete na tel. št. 0481 390238.

Da bi lahko skupaj, a obenem varno obhajali evharistijo (sv. mašo), bo v **pastoralni enoti Soča/Vipava** od 1. novembra dalje takole: sobota, 19.00, Gabrje; nedelja, 9.00, Gabrje; nedelja, 9.45, Štandrež; nedelja, 10.30, Sovodnje; nedelja, 11.15, Štandrež (v italijanskem jeziku); nedelja, 18.00, Štandrež. Možnosti veliko, prostora dovolj, volja pa... osebna, piše župnik.

17. priznanje KAZIMIR HUMAR

Kulturni center Lojze Bratuž, Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in Zveza slovenske katoliške prosvete podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2020 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje".

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 11. decembra do 17. decembra 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Spored:

Petek, 11. decembra

(v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 12. decembra

(vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja

v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju.

Nedelja, 13. decembra ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 14. decembra: Charme shazam - Glasba po svetu. Pripravlja in vodi Jerica Klanjšček

Torek, 15. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem Sreda, **16. decembra** (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Bodika stari simbol zimskih praznikov - Izbor melodij.

Četrtek, 17. decembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

Prizig prazničnih luči v Gorici

Na vigilijo praznika sv. Miklavža pozno popoldne je goriški župan Rodolfo Ziberna s peščico sodelavcev prišel na Travnik za tradicionalni prizig božične jelke ter praznične razsvetljave na gradu in v mestu. "Jaz nisem povabil nikogar", je dejal spremljevalcem, medtem ko je z ulice Roma stopil na trg in tam ugledal množico, ki se je za to priložnost neizogibno zbrala na osrednjem trgu. Preden je plavalasa punčka ob prvem občanu pritisnila na gumb in prizgala petnajst metrov visok plastični stožec z led lučmi, ki ga je mestu darovala Trgovinska zbornica, se je zahvalil podpredsedniku zbornice Gianluciu Madrizu in sodelavcem ter še enkrat poudaril, da na dogodek ni vabil nikogar, da ni bil njegov namen zbrati množice, da zato tudi ni izdal nobenega tiskovnega sporočila in ni imel pripravljene govora, saj je letošnji goriški "veseli december" zaradi epidemiološke krize okrnjen: niso predvideni dogodki, na trgu ni drsališča, v mestnem središču ni stojnic, odpadel je zgodovinski sejem sv. Andreja. Nekajminutnega srečanja z občani je bil vseeno vidno vesel in pod "jelko" je dejal, da prizig posveča otrokom.

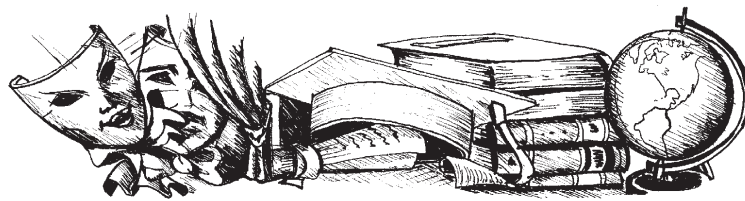
Branje za praznične dni

David Bandelj
Enajst let in pol tišine

Lara Spinazzola
Evelin, Peter in strašni koronavirus

Alojz Rebula
APOKRIF

Založba Mladika | Ul. Donizetti 3 - Trst | www.mladika.com
tel. +39 0403480818

220. OBLETNICA ROJSTVA FRANCETA PREŠERNA Spletno srečanje s prof. dr. Miranom Košuto

Naj veličino Franceta Prešerna spoznajo tudi italijanski bralci!

V četrtek, 3. decembra, na 220. obletnico rojstva slovenskega pesnika Franceta Prešerna, je Veleposlaništvo Republike Slovenije v Rimu, v sodelovanju z Oddelkom za humanistične študije Univerze v Trstu ter lektorati slovensčine v Italiji (Rim, Padova, Trst, Videm in Neapelj), pripravilo zanimivo in poučno spletno srečanje s prof. dr. Miranom Košuto, avtorjem novega italijanskega prevoda pesniškega opusa Franceta Prešerna Poesie, ki je izšel pri Založništvu tržaškega tiska. Izvedenec v literaturi prof. Miran Košuta je diplomiral leta 1984 iz slavistike in primerjalne književnosti v Ljubljani ter se posvetil založništvu, prevajalstvu in poučevanju na slovenistiki v Trstu. Bil je tudi profesor in odgovoren za študij slovenskega jezika na rimski univerzi La Sapienza. Je član društva slovenskih pisateljev in predstojnik Katedre za slovenski jezik in književnost Univerze v Trstu. Raziskave in študije prof. Košute usmerjajo pozornost na italijanski svet oz. publiko z namenom, da bi ta bolj spoznala slovensko stvarnost, kulturo in seveda literaturo. Ta je tudi cilj Slovenskega veleposlaništva v Rimu, ki se prav s takimi pobudami in sodelovanjem z

italijanskimi ter slovenskimi institucijami (v matični državi in zamejstvu) zavzema za širjenje slovenskega bogastva v Italiji. Prof. Miran Košuta je pravi primer močne vezi, ki nastane med dvema kulturama, vez, ki je bistvena za prihodnost, sodelovanje

in s to publikacijo želimo praznovati pomembnost jezika in vseh mojstrov besede. Želimo odpreti vrata Slovenije in slovenske narodne skupnosti v Italiji in na ta način skupaj dihati v skupnem srednjeevropskem prostoru", je sklenil Kunstelj.

pesnika, več kritičnih zapisov, zgodovinskih okvirov, literarnih razlag in ne nazadnje tudi napotke za pravilno izgovorjavo slovenskih besed. Avtor je v prevodu obdržal izvorne sklope, ki vsebujejo pesmi, balade in romance, različne poezije, gazele, sonete in Krst pri Savici. V delu je razviden poudarek na stebrih Prešernove poezije, in sicer na zvenu in pomenu; to so glasba, semantika, mimika, fonija, ritem, metrika, koncepti, duhovna sporočila Prešernovega pesništva oz. počutja. "Koliko sem zadel v bistvo in koliko sem uspešno opravil svojo nalogo jezikovnega posredovalca, boste povedali vi bralci", je dejal Košuta. Pred Prešernovo ustvarjalnostjo se je slovenska poezija zelo počasi razvijala v primerjavi z drugimi evropskimi državami. France Prešeren je takoj poskrbel za hitrejšo razvijanje slovenske literature in jo v le četrtini stoletja dvignil na evropsko (tudi svetovno) raven. Delo Poezije dr. Franceta Prešerna je izšlo decembra leta 1846 (z letnico 1847) v 1200 izvodih, ki jih je Prešeren sam plačal. Delo vsebuje najboljše Prešernove lirične harmonije in tudi zapis Prosto srce, ki v redkih, a močnih besedah obnovi

eksistencialno razpoloženje pesnika, ki skoraj občuti, da se bliža h koncu življenja. Prešernovo eksistencialno pot sta zaznamovala up in strah: upanje, da bi bil uspešen na poklicni poti, da bi se poročil s Primičevo Julijo, a tudi da bi s poezijo osvobodil slovenski narod; strah pa, da vsega tega ne bi dosegel, da bi ostal vizionar, ki potaplja razočaranja v verze in alkohol. Miran Košuta je v enournem predavanju strnil glavne točke Prešernovega življenja in dela. Spletno predavanje pa je obogatilo tudi umetniško branje verzov članice igralskega

ansambla SSG Nikle Petruške Panizon. Prof. Košuta je sklenil predavanje z mislijo oz. hvaležnostjo do Franceta Prešerna, ki je poezijo privedel na novo raven. Od takrat poezija na Slovenskem nima le funkcije izobraževanja, formiranja, katehiziranja, ampak je napisana, da bralcu poda močne osebne občutke. France Prešeren je tako postavil temelje moderne družbe in avtonomne misli slovenske narodne skupnosti, kar je gotovo pripomoglo, da so Slovenci dobili samozavest in leta 1991 tudi samostojno državo.

MČ

in sobivanje med državama. Poslušalce je toplo pozdravil veleposlanik v Rimu Tomaž Kunstelj. "Danes praznujemo obletnico Prešernovega rojstva in se še vedno navdihujemo ob njegovih stihih, v katerih so se prepletale vsa njegova energija pa tudi ranljivost, človeška nemoč, hrepenenje, neuslišana ljubezen in mogočna narodnobuditeljska misel", je povedal veleposlanik in dodal, da se veselimo dragocene publikacije prof. Košute, ki je pesniku namenil pomemben delež svojega raziskovalnega dela. "Z vami

Besedo je prevzel prof. Miran Košuta. Pozdravil je vse udeležence, ki so sledili spletnemu predavanju, med katerimi je bilo več študentov slovenistike na italijanskih univerzah. France Prešeren je Košuto očaral že v mladih letih, ko je v šoli recitiral njegove verze. V desetletnem trudu, ko je dozorevalo delo Poesie, je Košuta natančno prevajal slovenskega romantika, da bi predstavil na najboljši način italijanskemu bralcu Prešernovo umetnost, človeškost in veličino. Delo vsebuje poleg prevoda poezij tudi življenjepis

JEZIKOVNICA (98)

Vladka Tucovič Sturman

Rapalska pogodba in rapalska meja

Nič novega ne bom povedala, če zapišem, da je v letu, ki se izteka, minilo sto let od podpisa Rapalske pogodbe, s katero je bila začrtana rapalska meja. O zgodovinskih dejstvih ne nameravam izgubljeni besed, kot ponavadi me seveda zanima jezikovna tema, in sicer: zakaj pišemo z

veliko začetnico besedno zvezo Rapalska pogodba, z malo pa rapalska meja. Naj pred odgovorom zastavim še eno, podobno vprašanje, namreč, zakaj lahko besedno zvezo slovensko-italijanski slovar enkrat pišemo z veliko začetnico (Slovensko-italijanski slovar), drugi pa z malo (slovensko-italijanski slovar), medtem ko besedno zvezo slovensko-italijanska meja pišemo vedno z malo.

Odgovor je zelo preprost in ga najdemo v 83. členu Pravil Slovenskega pravopisa 2001, ki pravi, da z veliko začetnico zapisujemo naslove stvaritev oz. podrobneje: umetnostnih in neumetnostnih besedil. Med neumetnostna besedila sodijo tudi naslovi pogodb in sporazumov, Pravopis kot primer našteje tri, to so: "Majniška deklaracija, Magna charta libertatum, Osimski sporazumi". Med naštetimi res ni Rapalske pogodbe, vendar sodi Rapalska pogodba v skupino besednih zvez, kot je besedna zveza Osimski sporazumi, zato sklepamo s pomočjo analogije. V to skupino prištevamo še naslove vseh drugih neumetnostnih besedil, ki zaznamujejo pogodbe in sporazume, kot je Memorandum o soglasju, Londonski memorandum oz. Londonski sporazum, Trianonska pogodba itd.

Zdaj vam je verjetno že tudi bolj jasno, zakaj lahko privedno zloženko slovensko-italijanski zapišemo kot Slovensko-italijanski slovar (z veliko začetnico) ali pa slovensko-italijanski slovar (z malo), slovensko-italijanska meja pa samo z malo. V primeru velike začetnice pri slovarju gre za njegov naslov, torej naslov neumetnostnega besedila, ko pa mislimo na občno poimenovanje slovarja, torej vrsto slovarja, ki je slovensko-italijanski, ne pa npr. slovensko-nemški ipd., pa seveda rabimo samo malo začetnico. Državna meja seveda ni naslov nikakršnega besedila oz. ni stvaritev, kot jo razume Slovenski pravopis 2001, zato bi bila velika začetnica v povedi "zaradi službe vsak dan prečka slovensko-italijansko mejo" ali "ekskurzija je potekala po sledih rapalske meje" povsem zgrešena.

Se pa Slovenski pravopis 2001, kljub temu, da je ni obravnaval v Pravilih, zvezi Rapalska pogodba ni povsem odrekal, saj jo najdemo v njegovem slovarskem delu, kjer piše, da je Rapalska pogodba "sporazum med Italijo in kraljevino SHS". Tako v knjižni kot spletni obliki Slovenskega pravopisa 2001 torej lahko dobite informacijo, da je treba Rapalsko pogodbo pisati z veliko začetnico in s samo enim l, torej podomačeno, ne glede na izvorno zemljepisno ime (Rapallo). Dodatno razlago, da z malo pišemo rapalsko mejo, pa najdemo v Jezikovni svetovalnici, kjer so naštet še drugi podobni primeri, kot sta schengenska/šengenska in osimska meja.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Založba Mladika

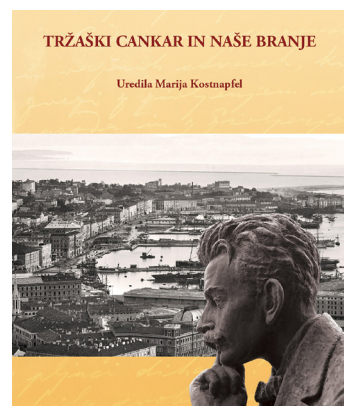
Novembrske knjižne novosti

V času knjižnega sejma so pri založbi Mladika izšle tri nove knjige, ki sicer niso zadnje v tem letu, saj bosta v kratkem izšla roman o tigrovskem gibanju – nagrajeno delo Dušana Jelinčiča Šepet nevidnega

besedila. Zbornik ponuja širok razpon izhodišč (literarnovedno, zgodovinsko, psihoanalitično), analiz, novih perspektiv in ugotovitev ter obravnava številna vprašanja, ki so povezana z izredno duhovno

in s tem briše razlike med središčnostjo in obrobjem. Izpod peresa besednega ustvarjalca in družbenopolitičnega delavca ter pevca Borisa Pangerc je izšla knjiga Zapisani petju o delovanju znamenitega

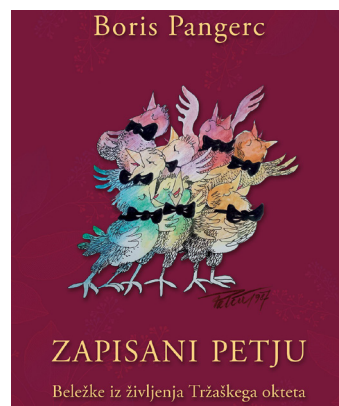
poslansta, vzpostavljanju prijateljskih vezi v veri, da ima petje odrešitveno moč, ker izzove v človeku vse dobre lastnosti, plemeniti, osvobaja in povezuje ljudi. Veliko se tudi zavstavi pri opisu oktetovih gostovanj po svetu, spoznavanju novih okolij in posvetov, gre, skratka, za živahno in sočno pripovedovanje, posejano z anekdotami, ki bralcu še dodatno približajo zgodbo Tržaškega okteta. Knjiga je opremljena z bogatim fotografskim gradivom iz arhiva Vladislava Komarja. Najmlajšim bralcem je namenjena slikanica Lara Spinazzola Evelin, Peter in strašni koronavirus. V tej živahni in pisani knjigi avtorica v besedi in sliki na otrokom razumljiv način pove, kaj je koronavirus, kako se širi in kako se lahko pred njim zaščitimo. Lara Spinazzola ni le pisateljica, temveč tudi ilustratorica svoje prve knjige. Ilustracije zajemajo občutke otroka, ki je soočen z nevidno nevarnostjo. Tako se lažje poistoveti z junaki zgodbe in najde tudi rešitev, kar ga osvobodi strahu. Ilustracije in besedilo dajo popolno sliko celotne zgodbe.

morja, dvanaest tablet svinca in nova izdaja romana Marija Čuka Črni obroč. V sodelovanju s Slavističnim društvom Trst-Gorica-Videm je izšel zbornik Tržaški Cankar in naše branje, ki ga je uredila profesorica in pesnica Marija Kostnapfel. V zborniku je zbranih enaindvajset referatov in esejev strokovnjakov in poznavalcev Cankarjevega življenja in dela, ki so bili podani na Cankarjevem simpoziju v Trstu decembra 2018, in pozneje dodana

dediščino Cankarjevega ustvarjalnega opusa. V besedilih so prikazane nekatere značilnosti njegovega pesniškega ustvarjanja, proze, dramatike in predavanj ter so zajeti odzivi vidnih ustvarjalcev na posredovalno moč in življenjskost Cankarjevega sporočila. Njegov posebni odnos s Trstom pa izpostavlja povezanost osrednjega slovenskega kulturnega prostora z njegovim pomembnim vitalnim delom

pevskega sestava Tržaškega okteta, ki je bil v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja kulturna vizitka Slovencev v Italiji, saj je opravil ničkoliko gostovanj in nastopov v Italiji in drugod po svetu – v Jugoslaviji, Grčiji, Švedski, Norveški, ZDA, Kanadi, Argentini, Avstraliji. Z natančnimi dneviškimi zapisi je avtor sestavil kroniko uspehov, vzpona in razkroja okteta. Boris Pangerc veliko pozornosti namenja tudi človeškemu vidiku oktetovega

Žalostna vest

V večnost je odšel Humbert Mamolo

V nedeljo, 6. decembra, se je razširila žalostna vest, da nas je v 91. letu starosti zapustil veliki profesor, ravnatelj, športnik, kulturni in politični delavec, organist in zborovodja Humbert Mamolo.

Neizbrisen pečat je pustil na področju slovenskega šolstva, cerkvene glasbe oz. zborovstva, a tudi športa. Svojo poklicno pot je začel kot profesor telesne vzgoje in to nalogo opravljal dvajset let, do leta 1971, ko je prevzel ravnateljsko službo na nižji srednji šoli Fran Levstik na Proseku. Bil je odličen športnik, točneje veslač v osmercu. Za las mu ni uspel nastop na olimpijskih igrah leta 1952.

Šoli na Proseku je dal svoje najboljše moči in predano se je posvečal mlajšim

generacijam, tako da je ostal mnogim dijakom in kolegom v najlepšem spominu. Oral je ledino na šolskem področju,

saj je bil med pobudniki t. i. celodnevne šole, in leta 1973 je na njegovo pobudo šola Levstik postala prva in edina celodnevna srednja šola s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Na to temo je tudi organiziral seminarje in napisal več strokovnih člankov. Bilo je na začetku 70. letih preteklega stoletja in proseška šola je postala poznana daleč naokoli. Na Proseku je bil ravnatelj do upokojitve leta 1993. Poznan je bil kot neutrudni organist in zborovodja, napisal je več sakralnih pesmi. Za svoje predano delo je prejel tudi visoko priznanje Slovenskega Cecilijinega društva. Zborovski kulturi se

je vedno posvečal z velikim elanom. Dolgih 45 let je svoje poslanstvo opravljal vestno, natančno in redno, vsako nedeljo, vsak praznik, pa seveda na vseh vajah, in to ne le kot organist in zborovodja v Rojanu, ampak tudi kot zborovodja v drugih krajih, npr. v Nabrežini in Mačkoljah. Od ustanovitve leta 1963 je bil tudi v vodstvu Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in idejni oče raznih prireditev in pobud ZCPZ, ne nazadnje tudi enotedenskega poletnega pevskega in dirigentskega seminarja, ki ga ZCPZ prireja v raznih krajih po Sloveniji, a tudi v Avstriji in Italiji. S svojim temeljitim znanjem in srčno predanostjo je bil učinkovit organizator premnogih prireditev, koncertov in izobraževalnih pobud. Pokojni profesor Mamolo se je udeleževal tudi v političnem življenju in je bil večkratni kandidat na listah stranke Slovenske skupnosti. Ob njegovem 90. rojstnem dnevu smo mu v našem tedniku, 31. avgusta letos, posvetili daljši zapis. Za vse, kar je dobrega in dragocenega naredil za našo skupnost, ki ga bo zelo pogrešala, naj mu bo Bog dobitelj plačnik in naj mu nakloni večni mir na nebeških poljanah.

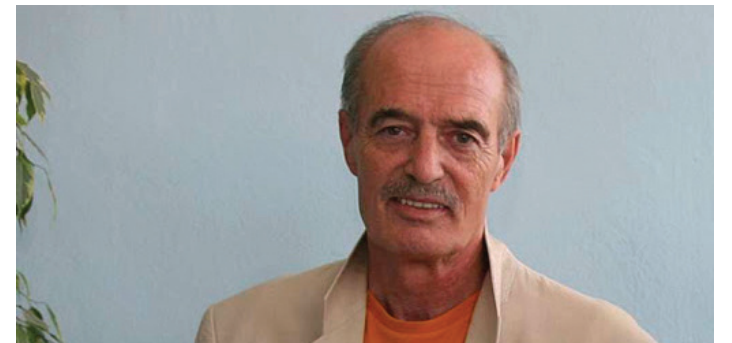
MT

In memoriam

Umril je Tadej - Dejvi Hrušovar

V 74. letu starosti je za posledicami okužbe s koronavirusom covid-19 umrl slovenski pevec in skladatelj zabavne glasbe Tadej Hrušovar, član skupin

Evroviziji sredi sedemdesetih let, je ena najlepših slovenskih popevk vseh časov. V skupini Pepel in kri je bila vokalistka Ditka Haberl, ki je vedno očarala s svojim srebrnim

Bele vrane ter Pepel in kri. Pevec z vzdevkom Dejvi je bil avtor številnih slovenskih zimzelenih uspešnic, kot sta *Dekle iz zlate ladjice* in *Dan ljubezni*. S to je skupina Pepel in kri leta 1975 nastopila na Evroviziji. Novico o glasbenikovi smrti je skupina Pepel in kri objavila na svojem profilu na družbenem omrežju Facebook. Tadej Hrušovar se je leta 1966 pridružil skupini Bele vrane, po njenem razpadu pa je leta 1975 ustanovil skupino Pepel in kri, ki je zaznamovala cele generacije ljubiteljev slovenske pesmi. Njegova pesem *Dan ljubezni*, s katero so pevci skupine Pepel in kri v slovenskem jeziku nastopili na

glasom, v skupini pa je nastopalo in delovalo izjemno število odličnih pevcev, ki so se uveljavili potem tudi kot solisti. Tadej Hrušovar je napisal več kot 400 skladb, med najbolj znanimi so tiste, ki so jih izvajali člani skupine Hazard - *Marie, ne piši pesmi več*, *Vsak je sam* in *Najlepše pesmi*, napisal pa je veliko uspešnic tudi za skupino Giannija Rijavca Big Ben. Za pesem *Dan ljubezni* lahko rečemo, da je danes že ponarodela in ena največjih slovenskih uspešnic vseh časov, pesem *Najlepše pesmi*, ki jo je zapela skupina Hazard, pa je gotovo eno izmed vrhunskih popevk slovenske glasbe.

Poslovil se je naš dragi
† HUBERT MAMOLO

Žalostno vest sporočamo žena Tanja, hčerki Marta in Marija z možem Fabijem, vnuka Aleš Antonio in Adrijan Aljoša ter ostalo sorodstvo.

Od pokojnika se bomo poslovili v četrtek, 10. decembra, ob 12. uri s sveto mašo v cerkvi v Rojanu.

Trst, London, 8. decembra 2020

DROBICI DOMAČE ZGODOVINE (138)

Dimitri Tabaj

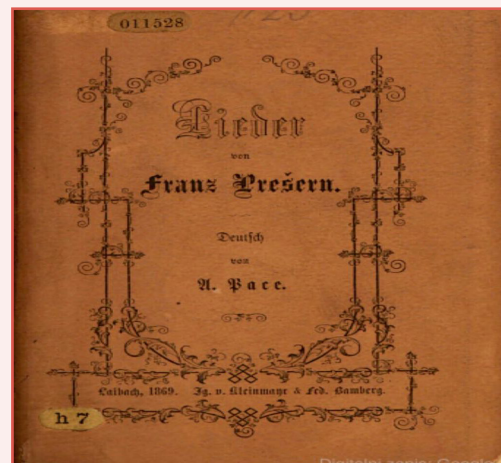
SEDMI DEL

Slovenci se grofa Antona Paceja spominjamo tudi kot enega največjih poznavalcev in prevajalcev pesnika Franceta Prešerna. Znan je bila njegova bogata osebna slovenska knjižnica. Nanj so nedvomno zelo vplivali že omenjeni Levstik, Levec in Kersnik. Uporabljal je psevdonim Dragutinovič. O njem je Janko Polec zapisal: "Je bil kot gimnazijec narodno čuteč Slovenec, se je kesneje po dolgem bivanju v tujini našim narodnim stremljenjem sicer odtujil, ostal pa je do smrti prijatelj našega naroda in naše književnosti. Po svojih mnogostranskih velikih duševnih sposobnostih, po svojem temperamentu, energiji pa tudi po posebni srčni dobroti in plemenitosti je bil Pace vsekakor izreden človek in pravi aristokrat."

Med člani rodbine Pace von Friedensberg najdemo še druge za nas Slovence pomembne osebnosti. Kot rečeno, je bil Antonov oče grof Karel Marija Filip. Slovenec je dne 31. maja 1884 takole poročal o njegovi smrti: "Grof Pace, oče Logaškega okrajnega glavarja grofa Antona Paceta, je včeraj jutraj na svoji grajščini blizu sv. Križa pri Litiji umrl. Pogreb bo jutri ob polu desetih dopoldne." Brat Karla Marije Filipa, torej stric Antona, je bil grof Viljem Pace (1819 - 1896). Ta je bil od leta 1860 predstavnik Goriške in Istre v državnem svetu. Poznamo ga predvsem kot prvega goriškega deželnega glavarja od leta 1861 do leta 1869. Leta 1870 je spet kandidiral na volitvah v deželni zbor s prijateljem, sodelavcem in narodnim buditeljem Andrejem Marušičem iz Štandreža (s Skalca, Pod orehi), a brez uspeha. Z njegovo pomočjo je takratni goriški odbornik Andrej Winkler (edini

Slovenec) pospeševal uporabo slovenščine v dopisovanju in uradovanju ter skušal zmanjševati vpliv Italijanov. Leta 1868 je bil grof Viljem Pace izvoljen v prvo starešinstvo štandreske občine (vir: Damjan Paulin - Štandrež samostojna občina 1866-1927). Bil je komendant nemškega viteškega reda in je prejel Red železne krone. Bil je član Gosposke zbornice in več znanstvenih, kmetijskih in gospodarskih društev. Ukvarjal se je z razvojem kmetijstva in kmetom je bil zelo naklonjen. Zelo je podpiral enakopravnost jezikov in sam je leta 1868, ko je drugič postal deželni glavar, spregovoril tudi v slovenščini. Anton je imel po očetu še enega strica, grofa Rudolfa (1826 - 1898). Oba Antonova strica sta pokopana v Topoljanu, kjer sta imela veliko rezidenco, ki je bila že več stoletij last te rodbine in o kateri bom še pisal.

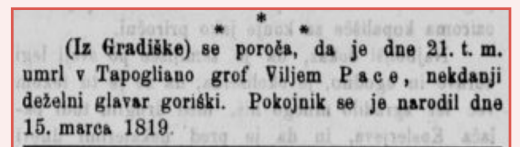
Anton Pace in njegova soproga Marija, rojena baronica Winkler, sta imela sinova Ludvika in Karla Marijo Alfreda ter hčerko Melito. Ta se je poročila s svojim bratrancem grofom Viljemom Pacejem mlajšim (letnik 1896), sinom strica Rudolfa (1847 - 1923). Brat Viljema mlajšega, grof Marino Pace pl. Friedensberg (1892 - 1963), je še posebej znan. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, potem je postal častnik avstrijske vojske in je služboval v Ljubljani in Mariboru. Med prvo svetovno vojno je bil ujet na ruski fronti. Po prvi vojni je bil nekaj časa župan v Topoljanu, a zaradi fašističnega preganjanja se je moral odpovedati mandatu. Ukvarjal se je s kmetijstvom na svojem velikem posestvu. Leta 1943 so ga Nemci imenovali za goriškega prefekta in ga večkrat poslali na pogajanja za premir s partizansko stranjo, kar je precej hitro postalo sumljivo za obe strani, kot bomo videli v nadaljevanju.

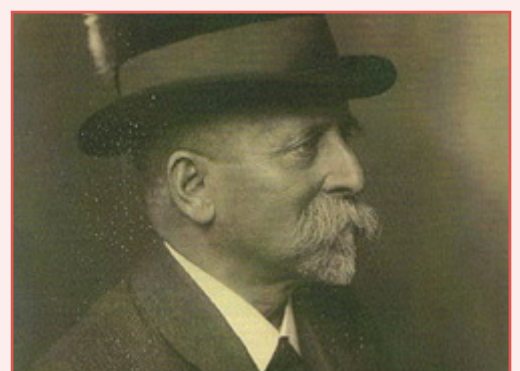
Leta 1869 je takrat še zelo mladi grof Anton Pace pl. Friedensberg - Dragutinovič izdal v Kleinmayrjevi založbi knjigo *Lieder von Franz Prešern*, zbirko Prešernovih pesmi v nemškem prevodu

Grob grofa Antona Paceja pl. Friedensberga (1819 - 1896). Bil je brat Karla Marije Filipa, torej stric Antona. Grof Viljem je bil predstavnik Goriške in Istre v državnem svetu in prvi goriški deželni glavar. Z njegovo pomočjo je takratni goriški odbornik Andrej Winkler (edini Slovenec) pospeševal uporabo slovenščine v dopisovanju in uradovanju ter skušal zmanjševati vpliv Italijanov. Leta 1868 je grof Viljem Pace bil izvoljen v prvo starešinstvo štandreske občine. Zelo je podpiral enakopravnost jezikov in sam je leta 1868, ko je drugič postal deželni glavar, spregovoril tudi v slovenščini.

Slovenec 23. marca 1896 je poročal o smrti grofa Viljema Paceja (1819 - 1896).

Grof Rudolf Pace (1847 - 1923), brat grofa Antona Paceja (1819 - 1923), (vir slike: geni.com)

Grof Antona Pace in njegova soproga grofica Marija, rojena baronica Winkler, sta imela sinova Ludvika (1884 - 1907) in Karla Marijo Alfreda (1892 - 1961) ter hčerko Melito (1891 - 1941, na sliki, vir: geni.com). Ta se je poročila s svojim bratrancem grofom Viljemom Pacejem mlajšim, sinom strica Rudolfa (1847 - 1923).

Veliki Prešernovi nagradi

Nagrajenca sta pisatelj Feri Lainšček in arhitekt Marko Mušič

Z ministrstva za kulturo so 3. decembra, prav na 220. obletnico rojstva pesnika Franceta Prešerna (1800–1849), sporočili, da Prešernovi nagradi v letu 2021 prejmeta pisatelj Feri Lainšček in arhitekt Marko Mušič, razglasili so tudi šesterico nagrajencev Prešernovega sklada.

Lainšček bo Prešernovo nagrado prejel za delo na področju literature (romani, pesniške zbirke, kratka proza, dela za otroke in mladino, filmski scenariji, radijske igre). Kot piše v utemeljivki, "Lainščkovi literarni dosežki s svojo visoko umetniško vrednostjo že skoraj 40 let pomembno bogatijo zakladnico slovenske kulture".

V slovenski literarni prostor je Lainšček vstopil leta 1982 s prozornim prvencem *Peronarji* in do danes objavil več kot sto monografskih del. V mladinskem slovstvu je med najbolj prepoznavnimi zbirka pravljic *Mislice* (1999),

v književnosti za odrasle pa je izjemen predvsem zaradi svojih romanov. Med najodmevnejšimi so nagrajeni

Mušič pa bo nagrajen za življenjsko delo na področju arhitekture, v katerem v slovenskem in širšem prostoru

včasih kontroverzni drži, ki vztraja 'proti toku časa' in arhitekturnim trendom, še vedno lovi duha 'arhitekture za

postmodernizem radikalno prelomi z modernizmom in ko se iz pariškega Beaubourga zmagoslavno

sodobnimi materiali na oseben, avtorski način. Nagrado Prešernovega sklada pa bodo v letu 2021 prejeli pesnik **Brane Senegačnik** za pesniško zbirko *Pogovori z nikomer*, violinistka **Lana Trotovšek** za poustvarjalne dosežke v zadnjih treh letih ter gledališki režiser **Tomi Janežič** za režije v slovenskih gledališčih v zadnjih treh letih. Nagrajenci sklada so še **Matjaž Ivanišin** za režijo in scenarij igranega celovečernega filma *Oroslan*, slikar **Sandi (Aleksander) Červek** za razstavo *1 + 1 = 11* v Galeriji mesta Ptuj in arhitekti **Blaž Budja, Rok Jereb** in **Nina Majoranc** za projekta *Materinski dom* v Ljubljani in *Poslovna stavba Term Čatež*, so z ministrstva za kulturo posredovali sklep Upravnega odbora Prešernovega sklada. Veliki Prešernovi nagradi bodo skupaj s šestimi nagradami Prešernovega sklada podelili 7. februarja, na predvečer Prešernovega dne.

Feri Lainšček (foto STA/Tamino Petelinšek)

romani *Ki jo je megla prinesla* (1993), *Namesto koga roža cveti* (1991) in *Muriša* (2006). Njegova dela so bila prevedena v številne svetovne jezike, več njegovih romanov je doživelo filmsko upodobitev.

Balkana deluje že skoraj 60 let in v njem zaseda prav posebno mesto. V utemeljivki med drugim piše, da je "izjemen risar in samosvoj arhitekturni potohodec ter humanist, prepoznaven v posebni,

Marko Mušič

vse čase". V 80. letih je Mušič svoje težišče prenesel na Slovenijo, kjer je ustvaril svojo prvo sakralno arhitekturo, cerkev Kristusovega učlovečenja v Dravljah. To so tudi leta, ko

vrne "rehabilitirani" Jože Plečnik. Mušiča se ti dogodki intimno dotaknejo in njegov arhitekturni jezik je odtlej obarvan z besednjakom in elementi klasične arhitekture, spet preoblikovane s

Častitljiv mejnik na življenjski poti

Niko Grafenauer je dopolnil 80 let

Pesnik, prevajalec in družbenokritični intelektualac Niko Grafenauer je v soboto, 5. t. m., dopolnil 80 let. Za STA je akademik dejal, da čas epidemije doživlja kot tretjo svetovno vojno, zaradi karantene pa tudi ni povsem na tekočem z aktualnimi razmerami v kulturi. A kot poudarja, "mora vsaka oblast - leva, desna, progresivna ali nazadnjaška - ceniti umetnost".

Jubileju akademika, ki se je rodil na dan pred Miklavžem leta 1940, so se letos poklonili s posebno prireditvijo na spletnem Slovenskem knjižnem sejmu, več založb pa je izdalo nekaj njegovih del za otroke. Niko Grafenauer je bil 23 let urednik leposlovja za otroke pri Mladinski knjigi, pri čemer je, kot so spomnili ob letošnji prireditvi njegovi sodelavci in sopotniki, odprl vrata marsikateremu ilustratorju. Alenka Sottler je povedala, da je bil prav Grafenauer najbolj zaslužen za njen uspeh na ilustratorskem področju. Ob voščilu pa je poudarila tudi njegovo zanimanje za vsakega človeka, kar je že od nekdaj številne ljudi vabilo v njegovo bližino. O tem so pričali tudi drugi, ki so z Grafenauerjem kadarkoli sodelovali. Marjanca Jemec Božič ga je označila za toplega, odprtega človeka, ki je imel kot urednik "posluš za to, kaj je komu dal", pri čemer ni nikoli vsiljeval svojih zamisli. Na vprašanje, kaj po njegovem

mnenju določa dobrega urednika, je odvrnil, da nima recepta. "Vsak se znajde kot ve in zna in s tem profilira sebe in tiste, s katerimi sodeluje," je dejal in dodal: "Sem pa res imel vse rad."

Niku Grafenauerju so na 36. Slovenskem knjižnem sejmu (SKS) pripravili prireditev. V pogovoru z Alenko Puhar je spregovoril o svojem življenju, ustvarjanju, uredniškem in družbenem delu, nekdanji sodelavci pa so izpostavili Grafenauerjevo odprtost in zanimanje za sočloveka. Alenka Puhar se je uvodoma navezala na Grafenauerjevo misel "spomin ima neizmerljivo zrcalno prostornino" in jubilaanta povprašala po otroštvu in prvih pesmih. Kot je povedal Grafenauer, je po smrti matere teden dni po njegovem rojstvu in očetovi smrti leto pozneje, živel v Cerknici pri sestri, učiteljici. Iz Cerknice je odšel v Ljubljano na učiteljske, ki ga je končal, vendar pozneje nikoli ni učil. Njegove prve pesmi so bile ljubezenske in pokrajinske, prva revija, pri kateri je objavljaj, pa je bila Mlada pota. Dolgo ni imel redne službe, ki je niti ni pogrešal, kruh si je služil s honorarim delom pri Pavlihi in z urednikovanjem pri reviji Antena. Pozneje se je z urednikom Dušanom Pirjevcem dogovarjal za uredniško službo v Mladinski knjigi, ki pa mu jo je, kot je povedal, onemogočil tedanji

predsednik založniškega sveta pri Mladinski knjigi Mitja Ribičič. Med razlogi je Grafenauer navedel kritične spise, ki jih je sredi 60. let prejšnjega stoletja objavljaj v časopisu Tribuna. Nekaj let pozneje se je po besedah Alenke Puhar "na veselje mnogih zaposlil v Mladinski knjigi kot urednik

otročkega leposlovja". Kot je povedal, je zelo dobro sodeloval s Kristino Brenkovo, kot urednik je odprl vrata številnim ilustratorjem, kot so Jelka Reichman, Ančka Gošnik Godec, Marija Lucija Stupica, Kostja Gatnik in Marjan Manček. "To je bilo obdobje slikanice," se je spominjal Grafenauer, ki je svojega *Pedenjpeda* prvič objavil pri mariborski Založbi Obzorja. Sicer je svoje urednikovanje, kot je povedal, jemal z vidika

avtorstva, kar ga je povezovalo z drugimi avtorji. Spregovoril je tudi o Novi reviji. Čas delovanja pri njej je označil za najpomembnejše obdobje svojega udejstvovanja. "V času enoumja smo vzdrževali kritično držo," je pojasnil. To pogreša tudi danes, ko protestniki po njegovem mnenju ne znajo artikulirati

svojih zahtev. "V politiko pa nikoli nisem šel, čeprav so me vabili celo za ministra za kulturo," se še spominja pesnik, esejist in prevajalec, ki je od leta 2003 član SAZU. Ob jubileju so posneli tudi nekaj izjav Grafenauerjevih sodelavcev in prijateljev. Pisatelj in prevajalec Aleš Berger, ki Grafenauerja pozna že več kot 50 let, ga je označil za vzor urednika, ki je ves čas branil uredniško integriteto, ilustratorka

Marjanca Jemec Božič pa za toplega, odprtega človeka, ki je imel kot urednik "posluš za to, kaj je komu dal", pri čemer ni nikoli vsiljeval svojih zamisli. Manca Košir je v svoji zahvali Grafenauerju dejala, da je njegovo srce "polno ljubezni, v katerem vse biva", Vlado Kreslin pa mu je zapel pesem z refrenom: "Nekaj pa je še takih ljudi, ki se jih človek razveseli." Grafenauer velja tudi za enega najpomembnejših sodobnih slovenskih pesnikov, obenem je tudi prevajalec in esejist. Njegovo ustvarjanje poleg otroške in mladinske poezije obsega poezijo hermetičnega simbolizma in skrajnega modernizma. Kot je dejal, podobno kot literarni zgodovinarji, tudi sam svoje pesniško ustvarjanje umešča v tri razvojne faze. Prvo povezuje s svojo pesniško zbirko *Večer pred prazniki* (1962), v drugi *Stiska jezika* (1965) pa se je, kot je povedal, že začela nakazovati njegova filozofska oz. eksistencialistična drža, v *Štukaturah*, ki so izšle deset let pozneje, pa se po njegovih besedah že vidijo elementi transcendentnega. Ob literarnem, prevajalskem in uredniškem ustvarjanju se je Grafenauer uveljavil tudi kot družbeni kritik. Vrsto let je bil glavni urednik mesečnika *Nova revija* ter glavni urednik in direktor založbe *Nova Revija*. Kot je povedal, je takrat sodeloval s številnimi politikami, ki so oblikovali slovensko pomlad. V pogovoru je

izpostavil Jožeta Pučnika. Vedno se je zavzemal tudi za kulturo in umetnost. Tako je pred leti v intervjuju za STA dejal: "Brez kulture - to pojmujem v najširšem formativnem pomenu besede - ni sveta. Če začne prevladovati kakršna koli monokultura, je to močno narobe. Zato se zavzemam za demokracijo, za različne poglede in formative znotraj nje. Svet je razgiban, če je raznolik, in prav v raznolikosti je bistvo kulture. Kar se pa tiče slovenske politike, vseh barv, pa žal težko govorimo o kakšnem zavezujočem poznavanju kulture." Tudi danes poudarja, da bi morala vsaka oblast ceniti umetnost. Kot se spominja, je bilo nekoč kulturi namenjeno več prostora pa tudi denarja. Danes pogreša tudi več kulturnih polemik. Sam se je, denimo, ves čas, kot je dejal, "prekralj z Josipom Vidmarjem; jaz sem bil zanj problematični avantgardist, on pa je bil zame preveč konservativen". A teh kulturnih prerokanj danes ni več, pravi. Za svoje ustvarjanje je Niko Grafenauer dobil številne nagrade, med njimi večkrat Levstikovo nagrado, Jenkovo nagrado in Sovretovo nagrado za prevajanje. Leta 2013 je prejel zlatnik poezije, leto pozneje pa še 2014 Župančičevo nagrado za življenjsko delo. Je tudi prejemnik male in velike Prešernove nagrade.

SNG NOVA GORICA Spletna premiera otroške predstave: Janko in Metka Po svetlih pa tudi temnih poteh odraščanja

Žal se je v drugem, žesenskem valu epidemije koronavirusa zgodilo to, česar smo se bali vsi tisti, ki ljubimo gledališče: spet so kulturni hrami bili primorani zapahiniti svoje duri in najti pot do gledalcev le v virtualnem svetu. Tako so se gledališča spet zatekla na spletne strani, od koder vabijo gledalce, naj si ogledajo njihove uspešnice, najmlajšim obiskovalcem gledaliških dvoran pa namenijo brezplačne pravljice utrinke. Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je želelo tudi v tem nenavadnem času osrečiti predšolske otroke in učence prvih treh razredov osnovne šole: v soboto, 28. novembra 2020, jim je podarilo spletno premiero znane klasične pravljice slavnih bratov Jakoba in Wilhelma Grimma, *Janko in Metka*. Pravljica vsebina se suka okoli brata in sestrice, ki ju je hudobna mačeha, ob nemočnem očetu, peljala v gozd, da bi ju tam pustila. Kamenčki, ki jih je Janko spuščal po poti, so ju spet privedli domov. Ko pa sta bila primorana iti drugič v gozd, sta imela manj sreče, saj je mačeha Janku onemogočila, da bi šel na skrivaj iskat kamenčke. Pot je tokrat posipaval z drobtinicami. A te so šle zelo v slast ptičkom, tako da so jih vse pozobali. In onadva nista znala več iti domov. Tavalata sta

in se, zelo lačna, znašla pred hišico, obloženo s sladkimi dobrotami, zapeljivimi vabami zlobne čarovnice, ki je ujela Janka in ga redila, da bi bil dovolj debel za v njen lonec. Metka je medtem premetenostjo sta se rešila iz njenih krepljev ter z njenimi dragulji odšla domov. Najnovejša uprizoritev pravljice se malce oddaljuje od krutosti izvorne zgodbe, saj se Metka s čarovnico bori s ščepcem "ukradenega" čarovniškega "prahu" in jo seveda premaga. Celotno dogajanje je prikazano le z zelo dognanim in povedno dovršenim gibom (koreograf Branko Potočan je z igralci opravil izvrstno delo!), zgovornimi kretjami in do potankosti naštudirano mimiko. Otroške predstave se je z izvorno zamislilo lotil režiser Andrej Jus, ki je z novogoriškim gledališčem zelo uspešno sodeloval že s postavitvijo predstave *Grenki sadeži pravice* (sezona 2010–2011), ob kateri se je prvič dvignil zastor na malem odru SNG Nova Gorica, in pa svojevrstnega koncerta poezije, *Postani svetilka* (sez. 2013–2014), v katerem so pronicljivo zazveneli stih Srečka Kosovela. Pravljico dogajanje igralci prikazujejo le s svojim telesom, tako spretno, da jim res ni treba uporabljati besed. Le kak klic ali smeh,

predvsem zloben, se sliši iz ust protagonistov. Občutke otroške razigranosti, veselja, sreče, pa tudi zbežanosti, strahu, zapušenosti, žalosti, hudobije, zlobe ... imenitno izražajo z natanko izoblikovano obrazno mimiko

in z vsakim delom telesa. V prizorih utrujajočega peščenja po gozdu svetloba in način hoje zavajata gledalca, da se mu zdi, kot bi gledal filmski posnetek. Vse je zelo učinkovito. Igralci so oblečeni v krasne kostume, pri katerih prevladujeta rdeča in bela barva. Zamislil si jih je kostumograf Andrej Vrhovnik; z raznimi našitki spominjajo na nekakšno stilizirano narodno nošo (čarovnica nosi avbo, ki jo nato odvrže; mar jo ustvarjalci predstave enačijo s

Slovenijo?). V Janka in Metko sta se z otroško nedolžnostjo in krhkostjo spremenila Žiga Udir in Anuša Kodelja, nova, najmlajša pridobitev nogovoriškega igralskega ansambla. Da so odrske

Teropšič je posebil očeta, ki nima dovolj moči, da bi se postavil proti gospodovalni ženi, ki, kot vse mačeha v pravljicah, kuje zlobne načrte, da bi se znebila otrok, ki so v njenih očeh le lačna usta. Mačeho je v neprikrito trdoto in zlobo ovila Maja Poljanec Nemec, Dušana Ristić pa je bila res imenitna kot zlovešča čarovnica, ki se pogrezne v lastno hudobijo. Največji poudarek je režiser Jus dal "popotovanju" skozi gozd, tudi upočasnjena hoja ali hoja na mestu daje vtis dolgotrajne, naporne poti, ki naj bi bila metafora odraščanja, na katerem se vsak otrok sooča z različnimi težavami, ki jih mora kljub strahu sam premagati. Na to pot se Janko in Metka napotita kot otroka, domov pa se vrmeta kot pogumna fant in deklica, ker sta se prekalila v življenjskih preizkušnjah, iz katerih sta sama našla rešitev. Močna sta, zato jima zloba ne more več priti do živega. Režiser Jus pravi, da dogajanje pravljice poganjata strah pred zapušenostjo in strah pred požrtjem. Ta dva strahova sta verjetno zakoreninjena v vsakem izmed nas. Že od otroških let dalje nas spremljajo marsikateri strahovi, tudi strah, da bi ostali sami. V življenju pa nas marsikdo in marsikaj na različne načine lahko "požre" in vedno se ne steče gladko kot

v pravljici. V predstavi, ki traja približno štirideset minut, ustvarjajo pravljico ozračje, poleg odlične igre igralcev, tudi svetlobni odtenki, glasba, ki spremlja celotno uprizoritev in valovi kot valovijo čustva protagonistov, pa tudi video. Najbolj poetična in sugestivna sta uvod in konec predstave, ko se na temnem prizorišču Janko in Metka držita za roke in zreta v zvezdnato nebo in svetlečo polno luno. Najnovejša uprizoritev za otroke v SNG Nova Gorica je izvorna predstava, ki pronicljivo spregovori skozi govornico telesa, zvočno kuliso in premišljeno zasnovano scensko podobo, ki prepušča dobru del odra igralcem, da se lahko svobodno izražajo z gibi. Na odru se namreč pojavljajo le bistveni elementi, ki se obračajo okoli svoje osi, tako da ima gledalec vpogled tudi v notranjost doma Janka in Metke in čarovnične hiške. Ker je pravljica brez besed, bo zlahka stopala v srca otrok, kjerkoli bo gostovala. S svojo sporočilnostjo bo nagovarjala tudi odrasle, predvsem starše, ki se bodo ob njej lahko povprašali, ali sami znajo odganjati strah iz src svojih otrok, saj kot zatrjuje režiser Jus, starši še sami ne vedo, kdaj nehote navdajajo otroke s strahovi, da se v njih rodijo misli o zapušenosti.

Iva Koršič

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (19)

Nace Novak

Po poti izvirov do gostilne Pri izviri

Kar dolgo je bilo treba marširati navkreber, da sem prišel do zadnjih hiš kraja, ki se je - podobno kot Mažeruola - jutraj ob odhajanju zdel precej večji kot dan prej ob prihodu. Resda pred hišami ni bilo zaznati veliko življenja, kar je pričalo o njihovem vikendaškem značaju, vseeno pa sem bil spet presenečen nad velikostjo naselja, podobno kot dan prej tudi v Plešičih. Greben Stola oz. Gran Monte z vrhom Sveta Križ, kjer je dejansko postavljen križ, ki ga je bilo kot majhno pikico tudi videti, se mi je ob lepem vremenu kar nekoliko porogljivo nastavljal. Zdelo se mi je, kot da se mi reži, češ, a vidiš, da bi lahko zlezal name. Ko me je spet objela narava, se je pot postavila še bolj navzgor in po ozki stezi sem se vzpenjal po razmočenem terenu do sedla Zaulaca, kjer se je začel ravno tako strm spust. Končno sem bil spet v pravem bošku, v divjem svetu, kjer sem se spuščal po enoslednici, mehki od odpadlega listja in iglic. Nalašč sem hodil počasi, da bi si stopala, sklepi, mišice in vezi malo odpočili po zadnjih treh etapah, ki so bile zaradi ponavljajočih se vzponov in spustov kar naporne. Na papirju tega dne ne bi smelo biti večjih višinskih razlik, a vsaj na začetku etape je bilo kar zahtevno. Ob vsakem koraku sem desno nogo previdno postavil na tla, saj so bile bolečine prejšnjega dne še sveže zapisane v spominu, a jih med hojo nisem čutil. Pot izvirov (Sentiero delle sorgenti) se je imenoval kratek označen del poti, po katerem me je vodila modra ribica med bolj uglajenim spuščanjem. In ker je prejšnji dan in ponoči obilno deževalo, je bilo izvirov vode res veliko, tako da je vsenaokrog šumelo in ponekod je tudi sama pot potoček postala. Gor čez hrbet Gran Monteja se je začela valiti gosta in zlovešča siva megla in hvaležen sem bil svojim plazilskim možganom, da sem se preudarno in pravilno odločil za alternativno, tudi

označeno pot, saj je bilo v dolini lepo in medtem ko sem se bližal kraju Karnahtha (Cornappo), so me gledi in božali celo sončni žarki. Naprej do Viškorske (Monteaperta) je šlo ves čas po asfaltu.

Tam sem pri usmerjevalni tablici za Gran Monte malo postal. Na njej je pisalo, da je do zavetišča A.N.A dve uri in 40 minut hoje, do sedla Tam na meji (Tanamea), pa štiri ure. Časovno nekoliko

krajše od alternativne poti okoli grebena, a mi še naprej ni bilo žal, da sem se odločil, kot sem se. Tik pred krajem Bardo (Lusevera) sem s ceste zavil v desno, na bližnjico, spet strmo navzdol

skozi gozd, ki me je pripeljala v dolino ob izhodu iz kraja Ter (Pradielis). Na leseni klopci ob jablani z idiličnim razgledom sem si malo odpočil. Nedaleč stran so svoje dolge vratove radovedno

stegovale kože za žično ograjo. Očitno sem jim s prihodom in postankom popestril sicer dolgočasen dopoldan. Med počitkom sem poklical oskrbnika oziroma najemnika gostilne Pri izviri (Alle Sorgenti), Alessandra Dosmo in mu sporočil, da prihajam. Povedal mi je, da me čaka še štirideset, petinštirideset minut hoje, pa tudi, da ga trenutno ni v gostilni, a je v bližini in bo kmalu prišel. Med nadaljevanjem poti ob robu ceste sem se na kratko zaklepal z možakarjem, ki je delal na vrtu nedaleč stran. Prvi me je nagovoril in vprašal, ali sem na Nebeški poti, na kar sem pritrdil. Ko sem mu povedal, da zaradi slabega vremena nisem rinil na Gran Monte, je poznavalsko pokimal. „Pot je strma in izpostavljena, zdaj pa še razmočena in spolzka. So bile tudi smrtne žrtve, več, ko je ljudjem zdrsnilo in so oddrseli sto in več metrov nižje dol, da so jih našli šele čez nekaj mesecev,“ je še povedal in mi zaželel srečno pot. Nedaleč naprej se je ob cesti pojavila reka Ter (Torre), ob kateri sem potem hodil vse do gostilne Pri izviri, ker prav tam blizu izvira. Ko se je začela cesta serpentinasto vzpenjati, se mi je zazdelo, da sem na roki začutil pristanek dežne kaplje in kmalu za tem za potrditev še eno. In potem se je dovolj konkretno vsulo, da sem se ustavil in pokrtil z dežnim pončem. Galerija, ki je avtomobile ščitila pred padajočim kamenjem, je bila zaradi dežja dobrodošla in tudi v starejšem predoru, malo naprej, sem bil nekaj časa na suhem. Potem pa sem na levi, pod impozantnimi stenami Muzcev (Musi) zagledal gostilno, cilj dnevnih etap.

POGOVOR Sadjar iz Krmenke Slavko Slavec

Tudi pri nas lahko uspeva južno sadje

Med recepti, ki naj bi bili odločilnega pomena za doseganje visoke starosti, strokovnjaki izpostavljajo zdrav življenjski slog, duševni mir, zadovoljstvo in pravilno miselno naravnost. Vsega tega se g. Slavko Slavec s Krmenke, ki je dopolnil častitljivih 90 let, drži. S svojo dejavnostjo, gojenjem sadovnjaka južnega sadja, ki v naših krajih nima ravno domovinske pravice, ohranja zanimanje za kmetijsko delo in pripomore k temu, da skupaj s svojimi družinskimi člani zaužije veliko vitaminov, ki jih vsebujejo sadeži. Našega sogovornika, ki ga označujeta navdušenje in poskočnost mladostnika, smo srečali, kakopak, pri delu. Pregledoval je najlonsko zaščito, s katero pred prihodom zime preventivno obda svoja drevesa.

G. Slavec, Vaš sadovnjak dokazuje, da naši kraji ne predstavljajo severne meje le za gojenje oljk, ampak tudi za agrume ...

Pri nas je problem burja, ki piha s Krasa. Če niso drevesa primerno zaščitena, sunki vetra osmodijo limonovce, pomarančevce in mandarinovce. Na drevesih se potem listi posušijo in odpadejo. Za njimi sicer potem spet požene, vendar rastline so dalj časa gole in torej brez listnate zaščite. Nizke temperature so nevarne za limonovce, ki zdržijo do 3 stopinj Celzija pod ničlo. Mandarinovci in pomarančevci so bolj trpežni, saj brez burje zdržijo do 10 stopinj Celzija pod ničlo.

Ali se letos obeta obilna letina južnega sadja?

Letos ne bo veliko pomaranč. Mandarin in limon, čeprav so tokrat manjše, je pa zelo veliko na drevesih.

Kako to, da ste se odločili za gojenje agrumov?

Znanec iz Kopra mi je podaril sadiko pomaranče. Ko sem drevesce presadil, je po nekaj letih obilno obrodilo. Vsak sadež je tehtal skoraj pol kilograma. Bil sem zelo zadovoljen. Pozneje, pred okrog 30 leti, sva z ženo bila na dopustu v Dalmaciji. Pred

dobre sorte, ki so odporne na mraz. Dalmatinci cepijo namreč cepič mandarin na divjo rastlino, ki ji pravijo "trifoliatni trn".

Zacetek je bil rezultat naključja, zdaj pa Vas delo v sadovnjaku vsekakor veseli, kajne?

Sem upokojenec in imam precej prostega časa. Ali naj

Da bi jaz vedel, ni drugih. Morda kakšno posamezno drevo. Navadno ljudje pri nas gojijo limone v vazah, ki jih pozimi spravijo na varno pod streho. Vendar z rastlinami v vazah je križ.

Katera opravila terja gojenje južnega sadja?

Potem ko namestim najlonsko zaščito, da so drevesa na varem pred burjo, potresem do 20 centimetrov debelo plast suhega listja pod krošnje dreves. Listje predstavlja odlično naravno gnojilo za drevesa in hkrati zaščiti pred mrazom njihov koreninski sistem. Do aprila prihodnjega leta listje segnje in tako pognoji zemljo. V istem času, pred cvetenjem, je treba opraviti spomladansko škropljenje z modro galico. Sledita še obrezovanje in okopavanje. Ker imajo agrumi korenine tik pod površino, se tla pod krošnjami obdelujejo zelo plitvo. Umetnega gnoja nisem še nikoli uporabljal. Drevesa je treba seveda tudi zalivati. Paziti moramo obenem, da ni južno sadje pretirano izpostavljeno soncu. Če primerjam naše kraje z, denimo, odlično lego za uspevanje južnega sadja, kakršno ima Sicilija, je tam, vsaj kar sem videl med obiskom tamkajšnjih obmorskih krajev, poleti vselej vetrovno. Pri nas pa v poletnih mesecih, ko je vročina velika, "ni zraka", in zato sonce lahko opeče sadeže. Pomembno je, da je notranost krošnje izpostavljena zadostni svetlobi in je dobro prezračena.

Kateri letni čas je za drevesa agrumov najbolj delikaten?

Ni nekega posebej delikatnega letnega časa. Najbolj nevarno za rastline je, ko piha burja. Njeni sunki osmodijo liste, ki potem odpadejo. Ostanjejo le vršički, rastlina ne požene

novih listov, kar jo šibi.

Ste morda kdaj gojili tudi druge vrste agrumov, denimo, grenivke?

O grenivkah, ki sem jih nekoč posadil, moram povedati anekdoto. Na našem vrtu je uspevalo drevo, ki je vsako leto obrodilo velike in sočne grenivke. Ker sem ga moral presaditi, sem ga vsadil zraven pomarančevcev, očitno preblizu, kot se je potem izkazalo ... Ker namreč pomaranče in grenivke cvetijo istočasno, so žuželke prenesle cvetni prah z enega drevesa na drugo, ne glede na sorto. Rezultat tega je bil ta, da so bile dozorele pomaranče dokaj grenke. Prepozno sem se takrat spomnil nekdanjih opozorilnih besed agronomke iz Metkovića, ki je poudarjala, naj grenivke in limonovce vsadim "daleko, daleko" od pomarančnih dreves.

Ali drevesa tudi škropite proti škodljivcem? Katerim?

Najbolj nevarni so kaparji, ki se v glavnem namestijo pod listjem. Proti njim ne uporabljam za ljudi in žuželke nevarnega, ampak naravnih pripravilnih kupiti, itd. A kaj, ko nas je samo v naši družini,

Kakšna je razlika med južnim sadjem, ki ga sami pridelate, in tistim, ki ga ljudje kupujemo v trgovinah?

Oh (sledi radosten smeh). Ni nikakršne primerjave. Bodisi kar se tiče okusa kot tudi sočnosti in svežine sadežev. Naši pridelki so naravni. Pridelamo jih doma. Odtirgamo sadež z drevesa in ga takoj zatem pojemo. Naš pridelek južnega sadja v celoti podarim, ga ne prodajam. Vsi mi potem govorijo, kako so naše mandarine dobre in da so jih pripravljene kupiti, itd. A kaj, ko nas je samo v naši družini,

v kateri imamo vsi radi mandarine, 18. Dolgotrajno in postopno uživanje mandarin v družinskem krogu omogoča tudi dejstvo, da te pričetno nabirati sredi oktobra in jih nato nadaljujemo nabirati do polovice januarja. Jemo jih torej sproti.

Zakaj ste prej dejali, da je z gojenjem rastlin južnega sadja v vazah križ?

Rastline namreč dobro uspevajo, če so zemeljska tla, v katerih imajo korenine, mrzla in je zunaj toplo. Če je rastlina v vazji, ki jo poleti sonce ogreje, ne more dobro uspevati. Zaradi tega sem, denimo, vse vaze, v katerih doma gojim klementine, obdal s stekleno volno. Tako so korenine zaščitene pred zunanjo toploto. Naj še povem, da je pod vazami z rastlinami treba vselej namestiti ploščato posodo za vodo. Rastline namreč zalivam vse, dokler voda ne gre čez rob posode. S pretiranim zalivanjem bi namreč odtekalo iz zemlje v vazi preveč organskih in mineralnih snovi. Zemlja bi bila čedalje bolj revna in posledično letine slabe.

Ali iz južnega sadja pridelate tudi marmelade in likerje?

Marmelad, čeprav bi se jih dalo, ne proizvajamo. Likerje pa ja in so zelo okusni.

Glede na vaše dosedanje izkušnje z obdelovanjem južnega sadja ali bi to po vašem uspevalo vzdolž tržaške obale pod kraškimi robom, ki je poznana po milem podnebjju?

Mislim, da so terase v obalnem pasu idealno območje za gojenje južnega sadja. Ko bi tam imel zemljiško površino, bi mi ne bilo treba postavljati pozimi najlonske zaščite okrog dreves, saj so terase v zavetju pred burjo.

Matej Caharija

izlivom Neretve, v Metkoviću, znanem hrvaškem kraju pridelovanja mandarin, sem se ob obisku rastlinjaka pogovoril z agronomko glede gojenja južnega sadja. Pridobil sem tako osnovno znanje. Nabavljal sem ducat sadik agrumov in jih ob vrtni domov posadil na vrt. Ko so po nekaj letih zrastle, sem jih vsako zimo obdal s prozorno najlonsko folijo in jih tako primerno zaščitil pred burjo. Z odločitvijo sem bil takoj zadovoljen, saj drevesa lepo uspevajo. Nedvomno gre za

sedim doma, če je zdravo biti in delati na zraku? Ko postavljam najlonsko zaščito in pregledujem drevesa, grem do stokrat dnevno gor in dol po lestvi. Tako se gibljem, kar pravijo, da predstavlja naložbo v zdravje. Veselje je prišlo z leti, z zadoščenji. Sem tudi član SPDT, s katerim se ob nedeljah udeležujem izletniških pohodov in vzponov. Med tednom skrbim za svoja drevesa.

Vsekakor izvima dejavnost.

Ali Vam je znano, če še kdo na Tržaškem goji agrume?

Openski otroci niso dovolili, da bi jim covid-19 vzel miklavževanje

Uprizorili so spletno igrico Nebeški korona telefon

Praznik sv. Miklavža je za vsakega otroka eden najlepših življenjskih dogodkov v otroštvu: z njim so povezani pričakovanje, čarobnost, doživljanje skrivnostnega ali tudi svetega, veselje ob prejetju - vse to smo tudi odrasli shranili med najdražje spomine. Pri nas gre seveda obenem za drag spomin na pozornost in ljubezen, ki so jo znali naši starši ob teh dogodkih izraziti do nas. V otrokovem doživljanju sv. Miklavža ni toliko pomembno, koliko so darila draga in velika - gre predvsem za občutek pozornosti, ki jo svetnik posveča posameznemu malčku. S pomočjo sv.

Miklavža starši spodbujajo svojega otroka k odločanju za dobra dejanja, večkrat jim je pri tem svetnik v pomoč, saj najbolj zaleže, ko ob porednosti otroku lahko zagrozijo s tem, da jih "sv. Miklavž vidi". Toda sv. Miklavž vidi tudi dobra dela; vidi tudi, ko se otrok trudi, da bi bil dober, npr. s starši in nonoti in jim pomaga pri pospravljanju, pomivanju itd., ali pa ko si vzame nekaj časa in ga zavestno posveti sošolcu v težavah ... Ali ne gre lahko tudi za zgodnjo vzgojo pri opazovanju lastnih dejanj? Je morda preveč predrzna misel, da je morda tako usmerjanje že prispevek h graditvi odgovornega

odraslega, ki bo znal tudi kot odrasel član družbe ločevati med dobrim in zlom in se živjeti v sočloveka?

zlorab, ko skušajo praznik svetnika popolnoma laicizirati ali ga podvreči marketinškim interesom, v

osrednjih dejavnosti. V zadnjih desetletjih pa je ta dogodek postal vse bolj bogat. Kot uvod pred obiskom svetega Miklavža, ki je obdaril polno dvorano otrok, so otroci gledališke skupine Tamara Petaros vedno uprizorili na odru eno od številnih zabavnih in pristrčnih igric, ki jih je na to temo napisala Lučka Peterlin Susič. Tudi letos je vse od začetka letošnjega šolskega leta 20 malih igralcev iz dveh otroških igralskih skupin Tamara Petaros pridno vadilo novo igrico. Vaje so seveda potekale ob spoštovanju vseh protikoronskih ukrepov: v razdalji, z maskami, z umivanjem rok itd. Otroci

so bili nadvse navdušeni nad tem, da se zopet lahko družijo in se srečujejo na vajah, potem ko so bili toliko mesecev osamljeni. Že so obvladali besedilo svojih letošnjih vlog igrice, ki je bila primerna za nastopanje na odru. Sledil je drugi val obolenj in vrsta novih ukrepov, ki so male igralce in mentorje prisilili, da so najprej nemočno obstali doma. Toda kmalu sta prevladali iznajdljivost in odločitev, da se ob prilagoditvi prepovedim nadaljuje projekt! Openski otroci niso pustili, da bi jim covid-19 vzel miklavževanje.

/str.15
P.in

Skratka, praznovanje svetega Miklavža je del naše kulture, tesno povezano s slovensko tradicijo (čeprav prihaja danes tudi do nekaterih

stilu "Božička ohoho"). Za igralske skupine Društva Finžgarjev dom na Opčinah je bilo miklavževanje vse od njegovega nastanka ena

POGOVOR Boris Vitez, upravitelj kavarne Vatta

“Vsi upamo v bolj svetlo prihodnost”

Kavarna Vatta je eden najbolj poznanih barov na Opčinah, kamor radi zahajajo različni ljudje, saj je njihova ponudba zelo raznolika. Tudi njim že mesece meša štrane koronavirus, ki jim ne dovoljuje, da bi stranke zadovoljili tako, kot bi si želeli. Kot vsi gostinski obrati so tudi sami morali pripraviti svoja vrata, ko je bila Furlanija Julijska krajina na seznamu oranžnih dežel. Pripravi, saj so še vedno lahko kuhali kavo in druge dobrote, ki pa so jih morale stranke odnesti domov, poleg tega pa so skrbeli tudi za dostavo na dom. Z upraviteljem Kavarne Vatta Borisom Vitezom smo se pogovarjali v soboto, na predvečer nove vladne uredbe, ki je naši deželi spet spremenila barvo. Tako je lahko tudi Vatta naslednji dan spet na stečaj odprla vrata za svoje stranke in jim postregla pri mizi.

Kako ste organizirali delo v času oranžne faze?

V času oranžne cone smo se morali organizirati tako, da je več oseb doma na čakanju. Pri Vatti nas je osemnajst v kolektivu, to pa je veliko preveč za to, kar lahko ponujamo po italijanskih zakonih v tem trenutku. Izbrali smo pot, da ljudem ponudimo tisto, kar jim lahko v teh pogojih. Stranke lahko samo odnesejo kavo in

rogličke ali karkoli drugega, ostajamo pa jim zvesti v tolikšni meri, kot nam to dovoljuje zakon.

Predpisi se spreminjajo iz tedna v teden, za novosti pa izveste nekaj dni prej. Vam to predstavlja kakšen problem za pripravo dela?

Ne, nam ne, ker smo zelo profesionalni in pripravljeni. Glede na to, kar se je dogajalo v zadnjem letu oziroma v zadnjih desetih mesecih, smo res pripravljeni za katerikoli scenarij. Kot si pravilno rekla, se stvari spreminjajo iz tedna v teden. En teden se lahko pije pred

kavarno, drugi teden pa se ne smeš niti ustaviti pred njo, ampak lahko kavo samo vzameš s sabo in jo spiješ v avtomobilu ali celo v službi. Nič ni jasnega, zato moramo imeti pod pultom pripravljenih več načrtov. Nič nas ne sme presenetiti, ker

bi zaprtje lokala pomenilo zaiti v ekonomsko krizo, ki ji ni para. Že tako se borimo na vse kriplje, da ostanemo na pozitivni ničli. Rad bi se zahvalil vsem našim zvestim delavcem, ki se borijo z nami. Vsi skupaj upamo v svetlejšo prihodnost.

Pred dnevi ste na Facebooku

začeli oglaševati božično kosilo, ki ga boste nosili na domove. Zdaj, ko boste lahko odprti na božični dan, boste spremenili načrt?

Sploh ne, ponujali bomo eno in drugo. Večini ljudi je verjetno všeč, da jedo doma pod jelko v družinskem krogu. Zato smo pripravili bodisi ustreči osebam, ki hočejo končno iti iz svojih domov, in tistim, ki nočejo tvegati, da bi se okužili ali se še bojijo in si želijo dobavo na dom.

Kaj pa bi povedali o svojih strankah? Imate stalne goste ali se vam je v tem času spremenila klientela?

Tisti, ki prihajajo, so vsi zvesti, saj ima Vatta zelo veliko zvestih gostov. Ti so vedno v stiku z nami in razumejo dinamike. Vedno pa se najdejo nekateri, ki ne sledijo predpisom. Ko pijejo kavo za dostavo, so pripravljeni, da jo spižejo že pri “šanku”, te pa moramo opomniti, da tako ne gre in da jo morajo odnesti s seboj. To je sicer nekoliko sitno, a upamo, da bo trajalo čim manj časa.

Kot smo že povedali, smo se odločili za dostavo na dom za božično kosilo, na dom pa dostavljamo tudi vsak dan po 18. uri. Naša ponudba so italijanske focacce in topli sendviči in pa sladko: od mignon slaščic do normalnih slaščic, tort in sladolegov. Imamo paket, s katerim

lahko zadovoljimo vse stranke, zato skušamo biti pripravljeni in ugoditi vsaki prošnji.

Je kaj posebnega, po čemer zdaj povprašujejo stranke? Ali si česa želijo več, kot so si prej?

Mogoče sprašujejo po kakšni steklenici vina več. Prej so nekaj steklenic spili tukaj, ko so se usedli v družbi štirih ali šestih ljudi, zdaj pa jih pridejo iskat in jih nesejo domov. Imamo res veliko izbiro raznih steklenic vina, čez 400 različnih etiket. Tako lahko stranka mirno pride noter in izbere tisto steklenico, ki mu je najbolj všeč ob večerji, ki mu jo je žena pripravila doma. Opažam, da vsi čakajo, da bi se lahko spet usedli in ponovno pili kavo, seveda upoštevajoč predpise, ki jih imamo. Mi smo se na srečo takoj prilagodili predpisom in smo bar opremili s pleksiglas, ki ločujejo posamezne mize. Žal nam je, da smo toliko investirali in zakon ne dovoljuje, da bi to izkoristili. To je velik problem v Italiji, da zaprejo vse obrate, namesto da bi pustili obratovati tiste, ki so se pripravili na te izredne razmere. Vsi upamo v bolj svetlo prihodnost.

Mislite, da bi lahko s tem, kar ste naredili, vseeno delovali varno?

Tako je. Investirali smo več tisoč evrov, da bi bili takoj

pripravljeni in da bi tudi stranke videle, da nam je mar za zdravstvene težave vseh in da skušamo priti vsem na roko. Po tednu dni, ko smo toliko investirali, smo morali zapreti. To je težko sprejeti. Vendar, ali sprejmeš in greš naprej ali pa zapreš in konec, ker nimaš dovolj energije.

Če za konec odmislimo pandemijo: že več let ste na seznamu Gambero rosso med najboljšimi bari v Italiji. Kaj vam prinaša ta nominacija?

Prinaša nam predvsem veliko notranjo energijo, bodisi upraviteljem kot kolektivu. Da si vsako leto med najboljšimi italijanskimi kavarnami, je veliko priznanje za tiste, ki delamo. Mislim, da si človek, ki ni v tem poklicu, ne predstavlja, koliko dela je. Ne le pri serviranju kave pri “šanku”, ampak koliko zahtevnega dela je v pripravi celotnega lokala. To ni navadna kavarna, ker imamo tudi slaščice, laboratorij za sladoleg, vina, ki jih je treba usklajevati v kleti in stalno obnavljati ponudbo, kosila, večerje, degustacije ... Kavarna Vatta je tako velika in zahtevna, da nam poje veliko energije. To priznanje pa nam izniči tisto utrujenost, ki se nabere čez vse leto, in nam daje energijo in zagon za naprej.

Urška Petaros

O delovanju trafik v času pandemije

Navade slovenskih odjemalcev se niso spremenile

V času pandemije so preverjene novice zelo pomembne. Ljudje namreč potrebujejo gotovost, ki jim jo lahko nudijo le pravi mediji. Da je res tako, nam je potrdil tudi Giorgio Duchich iz trafike v centru Opčin: “Ljudje so bili marca, v prvem valu pandemije, res lačni novic, lokalni dnevniki so se prodajali veliko več,” je razložil. Openka trafika se na vratih ponaša z napisom “Gavemo tutto” (Imamo vse). In res imajo prav vse, saj se prilagajajo željam strank: “Nekaj, česar si ne bi nikoli predstavljal, da bom prodajal, je volna,” je dejal Duchich in dodal, da imajo ljudje zdaj čas in sprašujejo tudi po tem. Trafike so ene izmed redkih trgovskih obratov, ki jim pandemija ni zaprla vrat. Tudi v najhujši karanteni od marca do maja so bile trafike tako pomembne trgovine, da jih vladne uredbe niso zaprle, ampak so lahko nadaljevale svoje delo. Tako so na primer lahko ljudje v trafikah kupovali knjige, ki jih v knjigarnah niso mogli, saj so bile te zaprte. “V prvem lockdownu smo res prodajali več knjig, pa več materiala na splošno. V naši trafiki prodajamo zelo različne izdelke, moram pa priznati, da smo v tistem obdobju res prodajali več knjig,” je dejal Duchich.

V trafikah na Opčinah je možno kupiti tako slovenske kot italijanske časopise, bodisi lokalne kot tudi državne. Poleg tega imajo na razpolago veliko število različnih knjig, tudi slovenskih. Zato smo upravitelja trafike vprašali, ali opaža razlike med italijanskimi in slovenskimi bralci, a med njimi ne opaža velikih razlik. Predvsem Slovenci niso spremenili svojih navad. “Slovenci se držijo svojih navad, kupujejo slovenske časopise in tudi italijanske, ne bi rekel, da so se v času pandemije njihove navade spremenile,” je dejal. Kljub temu da je tudi v jesenskem valu pandemije veliko ukrepov za preprečevanje širjenja novega koronavirusa, ki državljanom onemogočajo prosto premikanje, Duchich opaža razlike med spomladanskim in jesenskim valom: “Zdaj so ljudje bolj utrujeni.” Dodaja, da se situacija spreminja iz dneva v dan. “Včasih se mi zdi, da delamo v Teksasu, ker ni žive duše nikjer, so pa tudi taki dnevi, ko delamo zelo veliko. Zdaj, ko se bližajo prazniki, delamo več. Če pa primerjam situacijo iz prvega vala in trenutno stanje, bi rekel, da se danes prodaja manj, kot se je takrat,” še zatrjuje sogovornik.

UP

Ob 220-letnici rojstva blaženega Antona Martina Slomška Spletne svečanosti dijakov tržaškega liceja, poimenovanega po tej veliki osebnosti

V času, ko se poleg šolskega pouka na splet selijo tudi vse ostale prireditve, smo se na Humanističnem in družbeno-ekonomskem liceju Anton Martin Slomšek v Trstu odločili, da bomo na tovrsten način obeležili 220-letnico rojstva velikega moža, po katerem nosi ime naša šola. Spletne prireditve je v četrtek, 26. novembra, prav na Slomškov rojstni dan, potekala na Googleovi platformi Meet, ki jo sicer uporabljamo za vsakodnevno povezavo z dijaki pri pouku na daljavo. Zasluge za izvedbo spletne svečanosti v spomin lavantinskega škofa nosi profesorica verouka Janja Trebušak, ki je njen osrednji del zaupala gostu, in sicer duhovniku Alojzu Kačičniku, župniku na Ponivki, kjer se je Slomšek 26. novembra 1800 rodil in bil krščen. Zaradi omejenosti tehničnih

sredstev je spletno dogajanje potekalo v dveh reprizah, in sicer tretjo

Duhovnik Alojz Kačičnik

oziroma četrto učno uro. Krajšemu uvodnemu delu, ki ga je poleg omenjene profesorice Trebušak s krajšim pozdravnim nagovorom oblikovala ravnateljica Eva Sancin,

je sledila računalniška predstavitev z veliko slikovnega gradiva. Vanjo je ponikovski župnik strnil vse, kar je o Slomšku potrebno povedati, in sicer kje se je rodil, se šolal, predvsem pa katere so njegove zasluge za ohranitev in preporod slovenstva na Štajerskem v 19. stoletju. Umrl je 24. septembra 1862, a vpliv njegovega dela na tem območju se je čutil še dolgo zatem. Ob koncu prve svetovne vojne je Maribor (p)ostal slovenski tudi in predvsem zaradi sadov njegovega dela. Prav tako še danes deluje Mohorjeva družba, založba, ki jo je Slomšek ustanovil in ki se je po prvi svetovni vojni razcepila na tri dele (celovškega, celjskega in goriškega). Čeprav je zaradi epidemije covida-19 zamrlo vsakršno združevanje, nam je Kačičnik postregel s slikovnim gradivom

preteklih let, ko se je na Ponivki na Slomškovo nedeljo zbralo veliko število romarjev. Videli smo lahko tudi, da Blaže in Nežica še vedno živita, ne samo v Slomškovih knjigah, ampak tudi v interpretaciji mladih domačinov, ki si za to priložnost nadenejo obleke iz nekdanjih časov. Obeležitev 220-letnice Slomškovega rojstva se je sklenila z nenavadno kulturno točko. Izbrani dijaki in dijakinje so namreč pod vodstvom profesorice Martine Legiša nastopili v recitalu z branjem verzov in izvajanjem glasbe, vsak seveda iz svoje sobe, od koder po navadi sledijo pouku na daljavo. Ko se bo mogoče vrniti v šolske klopi in za kateder, bi si bilo Slomškove kraje, predvsem Ponikvo in Maribor (a tudi Olimje, Bizeljsko, Novo Cerkev in druge), seveda vredno ogledati v živo.

Primož Sturman

POGOVOR Nicole Rende, študentka Erasmusa na Finskem

“Erasmus je nepozabna izkušnja, ki te veliko nauči”

Tako kot poteka študij, morda le na malce drugačen način, poteka tudi projekt Erasmus. Mladi študentje imajo priložnost oditi v drugo državo in se preizkusiti v drugačnem okolju. Pogovorila sem se s študentko Nicole Rende, ki je v začetku septembra odpotovala na Finsko, v mesto Vaasa, v sklopu projekta Erasmus. Z Nicole sva se sicer pogovorili po telefonu, saj je zdaj še na Finskem.

Nicole, predstavi se nam, da te bomo spoznali!

Ime mi je Nicol Rende, stara sem 21 let in obiskujem tretji letnik univerze v Gorici, smer stiki z javnostjo. Doma sem v Rocolu in imam mlajšo sestro. V prostem času rada plešem, saj sem do pred nedavnim trenirala in učila mlajše ples. Zadnje čase pa rada hodim v fitness.

Kaj študiraš na univerzi?

V glavnem študiramo marketing, jezike in komunikacijo. Učimo se, kako komunicirati v imenu kakega podjetja in kako to komunicira z drugimi podjetji, pa tudi, kako se podjetje predstavi v komercialnem svetu. Ta vidik analiziramo z raznih zornih kotov.

Kako to, da si se odločila za Erasmus?

Od nekdaj sem želela študirati v tujini, toda pri tem me je zmeraj kaj oviralo. Bala sem se, da bi preveč občutila domotožje, a vseeno sem se odločila, da bom vsaj za kratek čas odšla v tujino na Erasmus. Rada imam angleščino, saj se ta jezik učimo že od osnovne šole dalje; v njem se mi zdi vse bolj spontano. Zaradi tega sem med izbiri kot prvo postavila prav mesto Vaasa na Finskem, kjer je angleščina eden najbolj uporabljenih jezikov. Tudi nekatera mesta v Španiji sem izbrala, a ne bi bila primerna zame, ker se španščine nisem nikoli učila.

Povej nam, kako poteka tvoja izkušnja, tudi zdaj, v času pandemije.

Maja sem izvedela, da bom lahko odpotovala, in do polovice junija sem morala to potrditi. Po pravici povedano, na začetku nisem bila prav stoo odstotno prepričana, da bom odpotovala, prav zaradi današnje situacije. Kasneje pa sem se nekako opogumila in odločila, da bom odšla. Prvega septembra sem bila že na Finskem in takrat so mi sporočili, da bom imela vse lekcije preko spleta. Glede tega pa moram povedati, da je bila situacija nekako komplicirana. Sprva so mi z univerze na Finskem sporočili, da bom imela nekatere lekcije in izpite po spletu, druge pa v prisotnosti. Septembra pa so nam povedali, da kdor se

odloči za Erasmus in bo na univerzi imel vse lekcije po spletu, ne bo dobil nobenega finančnega prispevka. Ko sem to izvedela, sem se hitro prestrašila, toda ker so mi na začetku povedali obratno, se je vse dobro steklo.

Koliko časa pa si oziroma boš še preživela na Finskem?

Domov se bom vrnila 21. decembra, tako da bom vsega skupaj tu približno štiri mesece, morda malo manj.

Ali je način učenja v primerjavi z našim zelo različen?

Ja, absolutno, oziroma podoben je načinu učenja, ki ga imajo v Sloveniji. Dva izpita sem opravila na univerzi, vse ostalo pa po spletu. Izpit je zgrajen na podlagi projektov, ki jih profesorji dodelijo učencem. V štirih mesecih moram opraviti sedem izpitov. Morala sem pripraviti približno dva projekta na teden za vsak izpit. Vsi ostali izpiti pa so sestavljeni iz predstavitev na spletu. Študent se pripravi doma, se snema, medtem ko opisuje in predstavlja tematiko, potem pa pošlje posnetek profesorju. Nekateri izmed predmetov, ki sem se oziroma se jih še učim, so: technical communication, European governance, philosophy of multiculturalism, e-business, start-up and valuation markets in še veliko drugih...

Si spoznala veliko novih ljudi?

Ko sem prišla v to državo, so mi sporočili, da mi ni treba prestati karantene, ker je takrat Italija za evropske standarde spadala v zeleno cono. Vsi drugi mladi pa, ki so prišli iz drugih držav, so morali opraviti karanteno. Zato sem odšla na krajši izlet v Helsinki in si malce ogledala mesto. Ko sem bila že petnajst dni na Erasmusu, sem se okužila z virusom. Neko dekle je prišlo obiskat fanta, ki je bil z nami na Erasmusu, Ker ni vedela, da je pozitivna, nas je vse okužila. V mestu je bilo takrat nekaj več kot sto okuženih, ko pa je prišlo to dekle, smo neki večer vsi šli na ples v diskoteko, in

ne da bi vedeli, okužili skoraj vse. Vem, absurdna situacija. V naslednjih dneh sem sem počutila res slabo in po tej izkušnji res ne privoščim nobenemu, da se okuži z virusom. Moj Erasmus se je pričel, ko sem popolnoma ozdravela; od takrat pa sem se raje družila z manjšimi skupinami, da bi se kaj takega ne ponovilo. Tako da ja, nekaj ljudi sem spoznala, a se raje nisem družila z veliko osebami.

in si popolnoma prevzet od tega in se osredotočiš samo nase. Zavedela sem se, kako smo srečni, ker imamo vse, in da moramo ceniti vsako malenkost.

Kaj pa jezik, si se naučila tudi kako finsko besedo ali si govorila samo v angleščini?

Ja, naučila sem se besedo “kiitos”, ki pomeni hvala oziroma se jo lahko uporablja tudi kot pozdrav, in stavek “Minun nimeni on Nicole”, kar pomeni, ime mi je Nicole. Kar pa me je presenetilo, je to, da vsi znajo angleščino, tudi starejši ljudje, in to je res lepo, ker se lahko pogovarjaš prav z vsemi.

Kakšna je sedanja situacija na Finskem?

Trenutno tu sploh ni obvezna raba maske ali umivanje rok z gelom. Zdi se mi, kot da tu virus sploh ne obstaja, ker se ljudje obnašajo povsem normalno. Seveda imajo nekatere prepovedi, kot na primer, da restavracije in lokali ne smejo prodajati alkohola po 22. uri. Zaprli so nekatere turistične objekte in diskoteke. Kljub temu pa se mi ne zdi, da je situacija taka kot pri nas.

Kaj bi povedala mladim, ki niso še poskusili Erasmusa?

Rekla bi jim, naj grejo, naj odpotujejo brez strahu. Seveda situacija je zdaj malo drugačna, toda ko bo vsega tega konec, bo Erasmus najlepša izkušnja v mladih letih. Na splošno bi rekla, da zrasteš, doživiš osebno rast in spremeniš mišljenje in tudi nekako način življenja. Dala bom primer nekega dekleta, ki sem ga spoznala tu. Ko je komaj prišla, se je bala vsega, nič ni opravila sama. Zdaj pa se je popolnoma spremenila, opogumila se je in razumela, da sama lahko zmore vse. Vprašala sem se, ali mi je to, kar študiram, zares všeč, in če sploh želim nadaljevati ta študij. Odgovorila sem pritrdilno prav zahvaljujoč se Erasmusu. Prepričala sem se, da je to prava smer. Po eni strani mi je Erasmus pomagal se zavedati, koliko mi pravzaprav pomeni slovenski jezik in kako sem navezana na svojo zemljo. Po drugi strani pa, da moram potovati in spoznati svet. Vidim, da smo vsi preveč zasidrani v svoji vsakdanjosti, Erasmus ti pomaga prav pri tem, da se oddaljš od svoje tako imenovane “comfort zone” in bo zrna svet.

Nicole, bi rada še kaj dodala?

Od časa do časa si v svoj dnevnik zapišem kako misel in po mojem mnenju je ta najprimernejša za najin pogovor: “Si edinstvena oseba, v edinstveni državi z edinstveno izkušnjo. Če si dobila to priložnost, ne zapravi je. Ne pozabi dati vse od sebe in uživaj vsako sekundo.”

Anastazija Pertot

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Jadranka Sedmak 10,00 €.

Za Slovensko Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu daruje N. C. 50,00 € za božične praznike.

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: K.B. 20,00 €, N.N. 10,00 €, ob

družinskem prazniku M.P.S. darujeta 500,00 € za otroke v slovenskih misijonih po svetu. Za misijon p. Ernesta Saksida – Corumbà: N.N. 320,00 € (posvojitev na daljavo). Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice Bic: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan Ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Ob smrti dolgoletnega zborovodje
prof. HUMBERTA MAMOLA †

izreka občuteno sožalje
ženi Tanji ter hčerkama Marti in Mariji z družino

Rojanski cerkveni pevski zbor

Užaloščeni ob smrti dolgoletnega odbornika, organista
in zborovodje

prof. HUMBERTA MAMOLA †

izrekamo ženi Tanji in hčerkama ter ostalim svojcem
globoko občuteno sožalje!

Vsi pri ZCPZ Trst

S 13. STRANI Oopenski otroci...

Uprizorili so ...

Sledil je drugi val obolenj in vrsta novih ukrepov, ki so male igralce in mentorje prisilili, da so najprej nemočno obstali doma. Toda kmalu sta prevladali iznajdljivost in odločitev, da se ob prilagoditvi prepovedim nadaljuje projekt! Oopenski otroci niso pustili, da bi jim covid-19 vzel miklavževanje. Organizatorjem so prišle na pomoč kreativnost in uporabnost sodobne tehnologije in ustvarjalnost avtorice Lučke Susič, ki je morala tekt popolnoma na novo napisati, tako da je bil primeren za splet in video-posnetek. Intenzivnega dela se je lotila cela ekipa sodelavcev, med katere lahko štejemo tudi starše, ki so v tem projektu navdušeno sodelovali, in zavzete otroke same.

V nekaj tednih je dvajset otrok gledališke skupine Tamara Petaros pod vodstvom režiserk Lučke Susič in Anke Peterlin memoriziralo popolnoma novo besedilo. Raffaella Petronio pa je pripravila primerno koreografijo za ples angelčkov in hudičkov. Vaje so potekale le po spletu, včasih posamezno, včasih skupinsko. Lahko si le predstavljamo, kakšne težave so pri tem morali premagovati, ko je bilo treba pri igranju popravljati izgovorjavo, govoriti o interpretaciji, o izraznosti obraza in telesa. Včasih jim je zaradi slabe povezave zmanjkal zvok, včasih povezava ni delovala. Pri tem pa je treba pomisliti

na to, da so vsi igralci še osnovnošolčki, stari od 7 do 10 let.

Ko so bili vsi posamezni posnetki otrok nared, jih je na koncu snemalka in montažerka Kim Furlan povezala v učinkovito celoto. Rezultat je presenetljiv: pri dvogovorih se zdi, da se igralci razgovarjajo med seboj, angelčki in hudički pojejo in plešejo, kot bi bili vsi skupaj na odru. Fantki so prepričljivo zaigrali njim priljubljeno vlogo nagajivih in porednih hudičkov, ki hočejo nagajati angelčkom in otrokom tako, da vse njihove želje popačijo in spremenijo. Na srečo jih mali in starejši angelčki, v katere so se deklice znale lepo živjeti, spregledajo in otrokom dodelijo pravo, zaželjeno darilo; hudičke pa kaznujejo za njihovo porednost. Po igrici pa se je, tako kot vsako leto, a tokrat na posnetku, oglasil sam sv. Miklavž in otrokom obljubi, da jim bo ponoči prinesel darila, v živo ga bodo pa spet videli naslednje leto! V upanju, da si bo posnetek igrice *Nebeški korona-telefon* ogledalo čim več otrok, ki se letos ne morejo udeležiti miklavževanja v šolah, dvoranh ali cerkvah, so organizatorji (med njimi je bila koordinatorica Breda Susič) poslali link za povezavo s spletom Slovencev v Sloveniji in po vsem svetu. Plakat je pripravil Matej Susič. Pobudo so podprli: Dežela FJK, Rajonski svet za Vzhodni Kras, Radijski oder in Urad RS za Slovence po svetu.

S 1. STRANI Ob zadnji uredbi predsednika vlade

Kako bomo letos preživeli božične praznike?

To je bila gotovo najbolj pričakovana uredba v zadnjih 10 mesecih pandemije, saj je bilo vsem dobro znano, da bo letošnji Božič, zelo različen od vseh dosedanjih, sprevel družinske in družbene navade ter tradicije. Med potrjenimi smernicami je delitev Italije na barve: rumeno, oranžno in rdečo. Gre za model, ki deli in "obarva" državo na podlagi epidemiološkega scenarija v posameznih deželah. Vsi upamo, da bodo med božičnimi in novoletnimi prazniki vse dežele rumeno obarvane, torej z nizkim indeksom okuženosti in stabilnostjo zdravstvenih ustanov. Državljeni, ki živijo v "rumenih" deželah, se bodo namreč od 4. do 20. decembra lahko še prosto premikali iz svoje v druge "rumene" dežele. Italijanski premier Giuseppe Conte je govoril o "okrepljenih rumenih conah", pri čemer se je skliceval predvsem na prepoved prostega premikanja med deželami in na odločitve, da bo policijska ura med 22. in 5. uro veljala tudi za Božič, 1. januarja pa med 22. in 7. uro. Tudi svete maše in

ostali cerkveni obredi se bodo morali zaključiti pravočasno, tako da se bodo verniki pred nastopom policijske ure lahko vrnili domov. Od 21. decembra do 6. januarja bo prehajanje med deželami prepovedano,

pravila. Marsikdo je morda upal v večjo popustljivost v božičnem času, prevladali pa sta previdnost in strogost ... Smučišča in hoteli v gorah bodo zaprti, medtem ko bo za vrnitev iz tujine po

izpostavil njen glavni cilj, ki je preprečitev tretjega, januarskega vala okužb in s tem ponovnega zaprtja gostinskih obratov in trgovin ter prihodnje kampanje za cepljenje proti covidu-19. Tudi

stroga varnostna pravila. Trgovine bodo odprte do 21. ure, nakupovalna središča bodo ostala zaprta ob sobotah in nedeljah ter ob praznikih, z izjemo trgovin z živili, trafik, kioskov s časopisi in lekarn. Popolno zaprtje bi gotovo predstavljalo zadnji, smrtni udarec tisočim trgovskim dejavnostim, ki v božičnem času ustvarjajo več kot 30% letnega zaslužka, vendar brez ustreznega nadzora tvega imeti božični "shopping" enake posledice, kot sta jih na širjenje epidemije prinesla poletna sprostitev ukrepov ter odprtje diskotek in podobnih javnih prostorov. O božičnem mrzličnem nakupovanju in zbiranju velikega števila ljudi na mestnih ulicah in v trgovinah so državni mediji in politiki že veliko poročali in komentirali. Zgražali so se tudi ob videoposnetkih, ki so prikazovali ljudi, ki so se upoštevanju varnostnih predpisov mudili po ulicah in trgovinah mest severne Italije, grozljivo pa je, da niso poudarili nevarnosti širjenja okužbe med norenjem v Neaplju, kjer je vse potekalo v znamenju spomina na pokojnega nogometaša Diega Maradono. Na Apeninskem polotoku očitno ne veljajo povsod in za vse državljane ista pravila! Hitro se bližajo prazniki in letos prav gotovo ne bomo imeli tradicionalnega Božiča. To bo prvi (in upajmo zadnji) Božič v času koronavirusa s

posebnimi, novimi pravili, ki od vsakega izmed nas zahtevajo marsikatero žrtev in prilagoditev. Odprtje restavracij in trgovin, prosto premikanje in skupno praznovanje nedvomno ustvarjajo veselje med prebivalstvom v času, ko vsi potrebujemo več veselih trenutkov. Odrasli, otroci in starejše osebe, prav vsi smo frustrirani, toda znanstveni podatki so jasni in vsaka državna vlada mora epidemiološko tveganje uravnovežiti s svojim gospodarskim in družbenim stanjem. Znanstveniki morajo nuditi jasne varnostne smernice, politiki morajo pisati norme, zakone in priporočila, spoštovanje le-teh pa je dolžnost vsakega izmed nas. Da bi se izognili tretjemu valu, moramo decembra žal nadaljevati s strogostjo in socialnim distanciranjem. Naše zdravje in dobro počutje naših najdražjih imata prednost pred vsem, pred katerokoli drugo potrebo. Conte "močno priporoča" marsikaj, vendar ta izraz pomeni vse in nič; državljani moramo spoštovati tudi odredbe predsednikov posameznih dežel, ki veliko "določajo" in veliko "priporočajo". Več stvari je nejasnih, gotovo je le, da bomo letos praznovali "virtualno" in bomo morali na pravo praznovanje počakati, ki bo vsega tega konec, ko se bomo lahko končno ponovno srečali brez skrbi.

za Božič, 26. december in 1. januar pa bo omejeno tudi prehajanje med posameznimi občinami. Najhuje bo gotovo za tiste, ki živijo v majhnih občinah - kdor živi v večjem mestu, kot je npr. Trst, ima gotovo več možnosti, da bo lepše praznoval kot tisti, ki živi v manjši vasi. Ministrstvo za notranje zadeve je celo odredilo, da bo med prazniki na cestah 70 tisoč orožnikov, ki bodo skrbeli, da bodo državljani spoštovali vsa

20. decembru predvidena karantena. Omejitve potovanj med posameznimi deželami ne bodo prišle v poštev le za službene potrebe, skrajne nujnosti, iz zdravstvenih razlogov, študijskih potreb in za vrnitev v lastno prebivališče. Izjema bo tudi obisk le enega bližnjega sorodnika pri starejši osebi, ki živi sama. Minister za zdravstvo Speranza je utemeljil odločitve vlade tako, da je

minister za deželne zadeve Francesco Boccia je poudaril, da je nova uredba predsednika vlade nujno potrebna, da lahko preprečimo množično premikanje milijonov ljudi med deželami in obdržimo pozitivne učinke, ki so jih prinesli dosednji ukrepi za zajezitev širjenja epidemije. V "rumenih" deželah bodo restavracije odprte, morale pa bodo zapreti ob 18. uri tudi na božični dan, na praznik svetega Stefana in na silvestrovo. Po tej uri bosta dovoljeni le še prodaja gostom, ki bodo hrano odnesli s seboj, in dostava na dom. Z odprtjem restavracij bi se po mnenju strokovnjakov lahko izognili kosilom z večjim številom gostov na domovih in dali prednost druženju v prostorih restavracij, ki imajo

Naložite si Immuni. Majhno dejanje za veliko državo.

Immuni je aplikacija, ki lahko pripomore k zaježitvi in preprečevanju širjenja koronavirusa.

brezplačna telefonska številka
800 91 24 91
od ponedeljka do nedelje
med 7. in 22. uro

Dve spletni skavtski srečanja Zapustimo ta svet boljši, kot smo ga prejeli

Slovenska zamejska Skavtska organizacija se je odločila, da bo pred Božičem organizirala dve srečanja z okoljevarstveno tematiko z naslovom *Zapustimo ta svet boljši, kot smo ga prejeli!* Delavnici bosta potekali

gibanja Robert Baden Powell zapisal v svojem poslovilnem pismu skavtom. Zavedajo se namreč, da potrošniškega življenjskega sloga, kot ga imamo danes ljudje, Zemlja ne bo mogla več dolgo prenašati, zato bi radi

ki se zavzema za svet brez odpadkov. Govor je bil o problematiki hitre mode, darilih, pripomočkov za higieno in kozmetiki. Drugo srečanje, ki bo potekalo teden kasneje, v sredo, 16. decembra, bo vodila skavtinja Monika Golja - Iskriva taščica, ki bo poslušalcem predstavila, kako se je sama lotila zero waste življenja. Njena osebna zgodba bo iztočnica za pogovor o hrani in o tem, kako le ta pripotuje do naših trgovin, koliko je po nepotrebnem zavrzemo, o tem, koliko smeti nastane v naših domovih zaradi embalaže ... K poslušanju in sodelovanju organizatorji vabijo vsakogar, ki ga okoljevarstvena tematika zanima. Povezava na oba dogodka bo vsakomur na razpolago na dan srečanja na spletni strani Slovenske zamejske skavtske organizacije, www.szso.org, ali v njihovi Facebook skupini.

preko spleta: prav je bila v sredo, 9. decembra, druga pa bo v sredo, 16. decembra, ob 20.30. Navdih za naslov sklopa dveh predavanj so organizatorji dobili v besedah, ki jih je ustanovitelj skavtskega

poslušalcem predstavili bolj trajnostne alternative, za katere se lahko vsak odloči v svojem življenju. V sredo, 9. decembra, so vodili delavnico predstavniki organizacije *Ekologi brez meja*, slovenskega društva,

Teden v matični domovini

Organizacija Karitas tudi v pomoč ogroženim pri iskanju dela in zaposlitve!

V Sloveniji se politične razmere in splošno vzdušje stalno slabšajo in zaostrejejo, tudi zato, ker se v državi pojavljajo anonimne grožnje tistim, ki sodelujejo z vlado ali njenim predsednikom Janezom Janšo. Veliko je laži in vseh mogočih sprenevedanj, posebej skrb vzbujajoča pa so nasilna dejanja. Člani strokovne skupine za osamitev in premagovanje koronavirusa, ki deluje pri ministrstvu za zdravje, vsi vrhunski izvedenci so na dom dobili grozilna pisma z napovedjo lastne smrti, zato jim je vlada dodelila policijsko zaščito oziroma varovanje. Vandali so uničili pročelje zgradbe ministrstva za kulturo, zato uslužbenke v strahu prihajajo v službo in se po njej vračajo domov. Zgodilo se je tudi, da je nekaterim nasilnejšem uspelo priti v stanovanje ministra za kulturo, prof. dr. Vaska Simonitija, kjer so stene onesnažili z umazano barvo. Čedalje več je tudi drugih dogodkov in ravnanj zoper vlado in posamezne ministre, ki jim poskušajo ovirati in celo preprečiti njihov boj zoper virus. Zanimarja se dejstvo, da je v Sloveniji po

oceni Instituta Jožef Stefan z virusom covid-19 v prejšnjem tednu bilo okuženih okoli 83 tisoč ljudi, kar pomeni, da je bilo z okužbo zaznamovano okoli štiri petine prebivalstva Slovenije. Edini med vplivnimi politikami, ki pogosto opozarjajo, da država potrebuje umiritev razmer in sporazum med političnimi strankami o skupnem delovanju in stremljenjih v korist države in njenih prebivalcev, je predsednik republike Borut Pahor. Poziv k enotnosti slovenske politike je državni poglavar ponovil tudi prejšnji teden, na slovesnosti ob 30-letnici podpisa sporazuma političnih strank, o skupnem nastopu na plebiscitu o osamosvojitvi Slovenije. Ta je bil podpisan 6. decembra leta 1990. Na omenjeni slovesnosti prejšnji teden v predsedniški palači je bila slavnostna govornica dr. Spomenka Hribar, ki tudi sodi v krog slovenskih osamosvojiteljev. Toda ni obravnavala ali ocenila predloga o možnem podpisu novega sporazuma o sodelovanju med političnimi strankami, pač pa je silovito napadla aktualno vlado in predsednika vlade Janeza Janšo. Po njenem mnenju "nas

Janez Janša danes prodaja kot svojo lastnino, kot puloverje, Madžarom in še komu. Potiska nas med avtoritarne države, ki se otepajo vladavine prava". Spomenki Hribar nobeden od drugih udeležencev seje pri državnem poglavarju ni pritrnil. Prijetno pa je presenetil neki drug dogodek, povezan s

Frančišek je med drugim poudaril: "Kjer ni edinosti, ni Gospodovega duha. Gospod vselej išče edinost. A to ne pomeni enoličnosti, saj ima vsakdo svoje vrline, svojo čast in značaj, toda vselej v duhu edinosti. Ne smemo biti sektaški in drug zoper drugega. Ne smemo biti ljudje strank, ampak smo vsi eno."

Pomazana stavba Ministrstva za kulturo v Ljubljani

papežem Frančiškom. Poslal je namreč video sporočilo ob 30. obletnici organiziranega delovanja Slovenske karitas. V središču njegovega nagovora je bila želja, da bi ob jubileju Slovenske karitas poglobili edinost Cerkev in slovenskega naroda. Papež

Sporočilo papeža Frančiška je v slovenskem katoliškem tedniku Družina komentiral mariborski nadškof Alojzij Cvikl, ki je tudi predsednik Slovenske karitas. Zapisal je, "da povabilo papeža ne velja samo za sodelavke in sodelavce Karitas. Sveti oče je

imel pred očmi celotno Cerkev na Slovenskem, slovenski narod in našo matično domovino. Raznolikost med nami torej ne more in ne sme biti ovira, da ne bi v medsebojni edinosti skupaj iskali stvari, ki zadevajo nas vse in so predmet naše skupne prihodnosti. Sveti oče nas ne želi voditi na pot kakršnekoli prisiljene edinosti, tiste uniformirane. Govori nam o edinosti v različnosti. Razmere od nas zahtevajo, da smo pripravljeni strniti vrste, ko gre za bistvene in pomembne stvari. To je potrebno in mogoče, ne glede na pripadnost tej ali oni politični stranki, pripadnost koaliciji ali opoziciji." Kar zadeva Karitas sta poleg dobrodelnosti še ena značilnost in obveznost. Nemara je nanjo prvič opozoril Imre Jerebic, dolgoletni vodja Slovenske karitas. V pogovoru za tednik Družina je poudaril naslednje: "Prepričan sem, da človek, ki je odvisen od socialne pomoči, izgublja svoje dostojanstvo. Človek je ustvarjen za delo. Ni dobro, če kdo postane odvisen le od dobrodelnih organizacij. Karitas se trudi za rešitve, ki bi nudile pomoč ogroženim in jim poskuša zagotoviti

delo in zaposlitev." Med pomembnimi dogodki v prejšnjem tednu je bila skupna seja državnozbornih odborov za zunanjo politiko in za zadeve Evropske unije. Zahtevale so jo opozicijske stranke, ki bi vlado in zlasti Janeza Janšo rade obtožile, da s svojimi dejanji, izjavami, pismi in na druge načine Sloveniji jemljejo ugled in možnosti v mednarodnih odnosih. Toda zunanji minister dr. Anže Logar, evropska poslanka iz vrst SDS Romana Tomc in nekateri drugi poslanci so preprčljivo dokazali prav nasprotno, da namreč vlada in njen predsednik Sloveniji vračata ugled, ki ji je bil odvzet v preteklosti. Na seji so bila zavrnjena pričakovanja predlagateljev seje iz opozicijskih strank, sprejeta pa stališča in dokazi vladnih predstavnikov. Pred glasovanjem so poslanci opozicijskih strank protestno odšli s seje. Nekako v istem času, ko je potekala omenjena seja, so uradno napovedali obisk predsednika vlade Janeza Janše v Izraelu, zunanji minister dr. Anže Logar pa bo opravil uradna obiska v ZDA in v Italiji.

Marijan Drobež

Z 2. strani

Štirje osmešeni "politični cucky"

Ob tridesetletnem pogumnem in odločnem spopadanju z domačimi obskurnimi centri moči, ki so močnejše od njega in ga lahko tudi uničijo, je tako Janša s svojim pismom pokazal, da se je pripravljen udariti tudi z bruseljsko birokracijo. In to s tistim njenim delom, ki je, naščuvana tudi s strani slovenske leve, lahkomišelnost manipulirala in se igrala nevarne igre s ceneno in puhlo skovanko "vladavine prava", ne da bi se pri tem vsaj malo poglobila v kompleksno družbeno stvarnost postkomunističnih vzhodnoevropskih držav, vključno s Slovenijo. Tako se je Janša, kljub svojim bridkimi izkušnjam z "vladavino prava" v Sloveniji, izpostavil tudi na evropskem političnem parketu in prevzel nase s tem povezana tveganja in morebitne nove nizke udarce. Na srečo je Merklova s svojo hitro, jasno in odločno potezo to presekala, postavila stvari na svoje mesto in naredila red. Požar pa je na svojem spletnem portalu to Janševo potezo počastil z zgovornim naslovom svojega komentarja *Janševa tretja pot – ali pismo, ki morda postane legenda*. Globoko upam, da so se tudi "politi cucky" iz tega kaj naučili.

Janša kot možni temeljni kamen nove, drugačne

slovenske politične stavbe že ob aferi Depala vas je slovenski klinični psiholog in publicist Viktor Gerkman opozoril (Aura, V/1993) na Janševo načelnost ter pokončno, dosledno in pogumno držo z besedami, "da bliskovit in neodložljiv politični linč Janše kaže, da večji del slovenske politične elite ne prenese v oblastni sferi politika z značilno neoportunističnim značajskim profilom ... Zato je moral biti radikalec Janša umaknjen ravno zaradi tega, ker je kazal preveč zrcala ozadju srednje poti, kjer so resnica in laž, poštenje in nepoštenje tako lepo pomešani ..., in ker ni izkazoval dolžnega spoštovanja do tako imenovanih avtoritet, ker jih pač ni imel, za kaj spoštovati". Podoben odmev je doživel tudi na evropski ravni pri tistih silah, ki tudi lepo mešajo laž, resnico in polresnico in jih tako tudi nima za kaj spoštovati. Kajti ne delajmo si iluzij, da je z bruseljsko birokracijo kaj drugače kot s slovensko. Tudi tam je ob resnih ljudeh na vrhu tudi množica puhloglavih povzpeticov, ki se grebejo h koritu in so pri tem na razpolago za vsakršne manipulacije. V zvezi z Janševo konfliktnostjo z okolico pa je Gerkman dejal (Aura, X/1993), "da je

vsakršna napadalnost pri Janši izzvana od zunaj ... Pač ne pozablja tako hitro in ne odpušča zlahka ... Je sicer defenzivne narave, vendar je njegovo povračilo težko ubranljivo. Njegova načelnost včasih ni življenjska, morda iz strahu, da bi strpnost privedla do zvođenosti. Če mu bo še uspel prehod iz hudih notranjih dilem, ki jih skriva, v resnoben, zadržan, vendar pa integrativen optimizem, z vse več prozorne odprtosti, bi lahko postal katalizator mogočega slovenskega političnega zorenja in vogelni kamen nove, drugačne slovenske politične stavbe". K temu bi dodal, da je skozi svoje bogate in bridke izkušnje morda to že postal, in se, kot kažejo njegove zadnje poteze, kot tak poskuša uveljaviti tudi na evropski ravni. Končno je eden vodilnih mobilizatorjev širokega dela slovenskega občestva, to je tistega, ki se priznava v vrednotah slovenske osamosvojitve in se ne vidi v podobni povojne Slovenije, ki jo je, po besedah Tina Mamića, komunizem "vrgel s tečajev". In če končam sestavek z Gerkmanovimi besedami, je Janša "mednarodno ugleden politik, sposoben mirno in obvladano prestreči vsakršne udarce, je zbran, malo govori in veliko pove ter v glavnem zadene v živo".

Prazniki v naftalinu

Praznoval se je 29. november

Zapis "29. november je bil Znek daj praznik" me je popeljal v čase, ko smo prvič v šolskem letu prišli domov tisti, ki smo živeli v dijaških domovih. Pisec omenjenega zapisa opisuje vzdušje, ki ga je občutil ob prvomajskih paradah v Beogradu uslužbenec tamkajšnje avstrijske ambasade. Med drugim je ta 2. maja 1964 pisal na Dunaj: "Včeraj sem prvič prisostvoval prvomajski proslavi ... Nisem videl ne tlačenih sužnjev ne junakov, ki se borijo za zmago ... Armija je profesionalno zglebna zaradi brezhibne discipline, civilisti, ki so stali na pločnikih, so svojim borbem ploskali ... sicer pa je bil Tito – in samo on – toliko bolj opazen na transparentih, in to v velikem številu ..." V času, preden se je razširila televizija, so vse te in podobne proslave snemali in jih predvajali v kinodvoranah pred filmom, ki je bil na sporedu. To so bili tako imenovani filmski obzorniki, ki so prikazovali te manifestativne dogodke, da bi čim širši krog ljudi videl, kako je v tedanji Jugoslaviji vse urejeno in kakšna čast se izkazuje Titu. Zakulisje teh proslav pa je bilo čisto drugačno. Najprej nastopajoči. Za tisto uro programa se je porabilo veliko časa (da o denarju ne govorimo!). V kasarnah so nekaj mesecev urili tisto četo vojakov, ki niso

delali nič drugega, kot ure in ure paradno marširali in poslušali poduk – "obuko" o Titu, njegovih zaslugah in njegovem ugledu v svetu. Velik del gledalcev teh parad je bil pripeljan, in to zastoj iz vseh predelov Jugoslavije, da se je ustvarila navdušena množica. Celo šolarje, ki smo jih tam videvali, so že nekaj mesecev prej pripravljali na ta dogodek s posebnim za to prirejenim šolskim programom, da so lahko šli zastoj v Beograd. Te beograjske parade niso bile samo skrbno pripravljene, imele so tudi namen svetu in domovini pokazati, kako smo v Jugoslaviji složni in kako visoko cenimo državni politični vrh s Titom na čelu. Ker pa je bila državna propaganda tako premišljeno zrežirana, tudi ni bilo kakega javnega nasprotovanja, vedelo se je pa tudi, da bi vsako nestrinjanje imelo nepredvidljive, seveda neprijetne, posledice. Zanimivo je tudi, da se tedaj ni nihče spotaknil ob stroške, ki so spremljali te dogodke, kot

tudi ne ob smiselnost takih manifestacij. Partija je tako manifestativno ustvarjala javno mnenje, ki je v veliki večini uspavalo jugoslovansko prebivalstvo, obenem pa je prav ob takih manifestacijah rasel vpliv Tita kot tudi celotnega državnega vrha. Ko tako gledamo nazaj na vse te dogodke, se nam poraja vprašanje: Kdo si danes še želi takšne države, kot je bila Titova Jugoslavija? In zakaj? Seveda se še dobijo posamezniki, ki pa žal pozabljajo na vso krutost, ki se je dogajala pod rdečo zvezdo, njene posledice pa so vidne še danes ... Da beseda "krutost" ni "sovražni govor", pa pričča množica knjig, filmov in drugih objav in izjav, ker se končno lahko na glas pove, kaj se je dogajalo pod lepo fasado in za lepimi besedami, namenjenimi javnosti. Bi pa tudi tu lahko uporabili znano misel: "Dovolj je svetlobe za tistega, ki hoče videti, in dovolj teme za tistega, ki noče." Ambrož Kodolja

VABLJENI NA DAN ODPRTIH VRAT

ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE VIPAVA IN DIJAŠKEGA DOMA ŠGV

SOBOTA, 12. 12. 2020, OB 9. URI PREKO SPLETA.

O poteku Dneva preveri na www.sgv.si

Še prav posebej vabljeni prihodnji srednješolci in njihovi starši.

VABLJENI!

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Spletni pogovori z ustvarjalci predstav

Na štiri oči

Slovensko stalno gledališče je po spletnih platformah, na katerih je v letošnjem letu, za vedno zaznamovanem s pandemijo koronavirusne bolezni covid-19, sodelovalo s severnoitalijanskimi in

in bo spremljal celotno praznično obdobje dvakrat tedensko, ob torkih in ob sobotah ob 18. uri. Niz s skupnim naslovom *Na štiri oči* obsega deset, med seboj zelo različnih pogovorov,

iz zakulisja, ki bodo vsi opremljeni z italijanskimi podnapisi. V prvem bo nastopila Patrizia Jurinčič Finžgar, avtorica in režiserka predstave *Bidovec - Tomažič Tovarištvo*. Njene besede bodo

primorskimi gledališči in ustvarilo nov projekt, ki ni nastal z arhivskim gradivom. Kljub zaprtju je gledališče v zadnjem mesecu delovalo, saj so v dvoranah, v skladu z varnostnimi predpisi potekale vaje vseh uprizoritev, ki naj bi doživele premiero v tem prvem delu sezone. V teh dneh je delovna ekipa SSG (med temi, kot smo slišali iz ust direktorja in umetniškega vodje Danijela Malalana, je bila še posebno dejavna živahna Rossana Paliaga, odgovorna za odnose z javnostjo) posnela vrsto sproščenih pogovorov iz zakulisja z igralci, režiserji, dramatikami in glasbeniki. Stik z umetniki izven prizorišča je vedno zanimiv, v tem primeru pa ni samo priložnost za spoznavanje primorskih in slovenskih ustvarjalcev "z ugasnjenimi odrskimi lučmi", temveč pravi uvod v predstave, ki jih bo občinstvo gledalo v drugem delu sezone. Gre za izvirni spletni projekt SSG, ki bo na sporedu od 8. decembra do 12. januarja

v katerih bo možno tudi poslušati delčke izvirne glasbe posameznih predstav ali videti fragmente scen in kostumov, ki bodo pečatili vizualno podobo uprizoritev. Uvod v niz je edini pogovor izven novega sklopa, in sicer posnetek zadnjega dogodka, ki ga je gledališče lahko priredilo v veliki dvorani 25. oktobra 2020: srečanje z Jankom Petrovcem, dopisnikom RTV iz Rima in Vatikanu, nekdanjim članom umetniškega ansambla SSG in prevajalcem besedila predstave *Artemisia Gentileschi*, ki naj bi doživela premiero nekaj dni kasneje. Petrovec je ob tej priložnosti spregovoril o svoji knjigi *Karantena. Rim*, a tudi o mnogih drugih temah, ki so vezane na njegovo doživljanje Italije in tudi slovenske manjšine v naši deželi. Z njim se je pogovarjal novinar Sandor Tence. Srečanje je nastalo v sodelovanju s Slovenskim klubom in z založbo Goga. V soboto, 12. decembra, pa bodo debitirali pogovori

osvetlile vsebine predstave, ki je nastala ob letošnji obletnici prvega in drugega tržaškega procesa z zornega kota mlajše generacije in dramatičarke, ki je želela poudariti predvsem človeško plat junakov. V naslednjih pogovorih, ki bodo dostopni na Facebooku in Youtubeu Slovenskega stalnega gledališča, bodo o sebi, likih, uprizoritvah, gledaliških zgodbah spregovorili igralci Lara Komar, Primož Forte, Tina Gunzek, Blaž Popovski, Maja Blagovič, Lara Jankovič, režiserji Jasmin Kovic, Lino Marrazzo, Yulia Roschina, dramatičarka Maja Gal Štromar, skladatelj Stefano Sacher. Obravnavali bodo vsebine predstav *Artemisia Gentileschi - Srečanje*, *Gregor in Silvija*, *Stoletje mjuzikla*, *Kdo je videl Coco? Moi*, *Gabrielle Chanel*. Pogovori ("solistični" ali dvojni) so postavljeni v različne prostore gledališča, v povednih okvirih, ki vsakič uvajajo v vsebine. Oglede vseh pogovorov bo možen tudi po "premierski" objavi.

Pandemija in duševno zdravje

V tesnobi stopimo skupaj!

Pandemija ne ogroža le ekonomije, temveč vedno bolj tudi duševno zdravje. Vse bolj prihaja na površje prav ta vidik drugega vala koronavirusa, ki krha družbene temelje: ohranjanje psihičnega ravnovesja. Veliko je namreč dejavnikov, ki ga resno ogrožajo.

Na prvem mestu je gotovo upravičen strah pred okužbo. Kot pričajo številni vsakdanji primeri, se je kljub največji previdnosti in spoštovanju vseh predpisov v resnici res težko izogniti okužbi. Zelo neprijetno je - po stiku z okuženo osebo - pričakovanje na odzvem brisa; navidez neskončno dolge so ure negotovosti v pričakovanju na njegov izid, ki ga marsikdo doživlja kot pravo "obsodbo". Sama karantena je - še zlasti za veliko večino pozitivnih, ki nimajo simptomov - posebno huda preizkušnja: človeku se zdi, da se je čas ustavil: ni bolan, ni na dopustu, čuti se "v hišnem priporu". V strahu se ozira čez ramo, saj ve, da imajo celo sile javnega reda seznam "takih, kakršen je on", v primeru, da bi ga zasačili na ulici... Občutek ima, da je nekje "obvisel", da je v vicah, ki so bolj podobne peklu kot pa nebesom. Marsikdo to doživlja pasivno in se ne meni za to, da bi lahko bil "nevaren" za bližnje; kdo drug postane nestrpen, reagira agresivno ali celo nasilno; ali pa poskuša prezirati omejitve in tako tvega tudi pravne posledice. Poleg vsega pa še ljudje nanj kažejo s prstom in se ga - tudi če desno in levo razkazuje potrdilo o negativnem brisu - še dolgo izogibajo. Družbene stigme se zlahka ne bo rešil, saj je strah v ljudeh še vedno prevelik. Ta "zamrznjena življenja" niso od muh, trdijo strokovnjaki, saj se vedno

bolj širi vrsta tesnobe, ki ni podobna pomladni, ko smo vsi stali pred neznanim: v tem trenutku je duševna stiska bolj specifična, drugačna, ljudem daje občutek dezorientacije, jemlje jim sposobnost koncentracije, povzroča

škodo: odpoved druženju z vrstniki in najlepšemu obdobju življenja jih lahko resno zaznamuje. V prvem valu je bilo med ljudmi več solidarnosti. Tokrat se zdi, da - v posameznikih, pa tudi v javnem življenju na sploh

motnje spanja. Kdor je že po naravi nagnjen k depresiji in anksioznosti, doživlja še hujše stiske. Intenzivnost tesnobe lahko privede do obupa: tak človek se lahko sam prepriča, da je "obsojen", in stalno premlevanje negativnih fantazij ga lahko privede tudi do skrajnih dejanj. Zdi se nam, da nas oblegajo virus, pretirani ukrepi, številke o okuženih in umrlih, strah, da bi se bolnišnice napolnile. Zato smo tudi manj pripravljeni sprejemati nesposobnost in neučinkovitost zdravstvenih struktur. Ne vedeti, koliko časa bo tako stanje še trajalo in ali se bomo v prihodnje lahko sploh rešili tega virusa, samo še povečuje stisko. Še najhujše je osebam, ki nimajo stalne zaposlitve in so mlajše od 40 let: te so še najbolj izpostavljene ogorčenju. Podobno velja za mlade, ki cela jutra preživljajo doma, pred računalniki: so še najmanj dovzetni za virus, ukrepi za omejevanje okužbe pa jim povzročajo še največjo

- prevladujejo nestrpnost, jeza, bes. V trenutku, ko bi morali vsi skupaj biti bolj enotni, sprti politiki niso nikomur v zgled. In vendar je pomembno, da zdržimo, da se učimo, kolikor je le mogoče, obvladovati to stresno situacijo in skušamo ohranjati duševno ravnovesje v pričakovanju na boljšo prihodnost, predvsem na cepivo, ki naj bi menda že v naslednjih mesecih obvarovalo zlasti bolj ranljive in starejše osebe. Najboljši "protistrup" je v tem trenutku zavzeti se za druge, za skupnost: odvrniti pogled od sebe in ga usmeriti v druge: zaščititi moramo sebe in druge, zato je pomembno, da s poštujemo zdravstvene predpise, ki nam omogočajo, da lahko vsi skupaj bolj mirno gledamo naprej. Če se že ne moremo gibati neomejeno, dvignimo slušalko, pokličimo koga, za katerega vemo, da mu je hudo, napišimo mu spodbudno sporočilo! Ne fizično, temveč vsaj na razdaljo - stopimo skupaj!

Danijel Devetak

Naturopatski nasveti (318)

Erika Brajnik

Pine (bor)

Cvetna esenca Pine tako kot Holly ureja najstarejše emocije človeštva, zakoreninjene v limbičnem delu možganov, v plazilskem delu možganov, to so občutki krivde! Ti se lahko prenašajo iz roda in se vežejo s tretjo čakro, s predelom želodca. Želodec predela hrano, jo posrka, seseklja in asimilira, skozi želodec prihaja v nas zunanji svet in nas hrani. Tako kot pogoltnemo hrano, moramo pogoltniti marsikatero situacijo, odnos, osebo! In takrat se počutimo krive, ker razmišljamo drugače, ker nam kaj ni všeč, ampak tega ne moremo ali ne smemo izraziti, ker smo npr. majhni! In takrat zaboli želodec! Vse trebušne bolečine otrok odpravljamo z masiranjem esence Pine po trebuhu, na predelu od popka navzgor, kamor kapnemo deset kapljic in naredimo 33 krogov v smeri urinega kazalca. Otroci ne znajo izraziti neodobranja, zato je

bolečina v trebuhu pri njih tako pogosta, enako velja v starosti ob gastritisu, refluxu, rani na želodcu itd.

Pine je esenca, ki odpravlja globoko zakoreninjene občutke krivde. Zvečer pred spanjem popijte vodo s petimi kapljicami te esence. Lahko jo

pomažemo tudi neposredno na trtico, kjer je točka vitalne energije celega telesa, saj si zaradi občutkov krivde ne privoščimo zaživeti življenja v polnosti.

Ta esenca je povezana z želodcem in s popkovo, po kateri smo prešli prvo hranjenje

in prvo dejanje ljubezni. Ko nas boli želodec, pomeni, da nam primanjkuje ljubezni zaradi občutkov krivde. Zato je ta esenca ključna, ker uravnava in izničuje občutek krivde, taki osebi povrne ljubezen do same sebe, ta pa lažje izrazi, kaj bi si želela v življenju, ker je tega vredna.

www.saeka.si

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Sede legale: Via Saint Jean 64 Fontafredda - PN,
Sede operativa: Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, Cod fisc e P. Iva IT01882960931
tel. 0499960021 - faks 049 9960022; e-mail: info@centrostampaveneto.com, spletna stran: www.centrostampaveneto.com

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku

70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks.

To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 7. decembra 2020, ob 13. uri

NOVI
GLAS

Pred 26 leti je v Zagrebu potekalo prijateljsko nogometno srečanje

Ali je bil izid tekme med Argentino in Hrvaško vnaprej dogovorjen?

Med tistimi, ki smo imeli srečo videti od blizu Diega Armanda Maradono, sem bil tudi sam. Bilo je ob nogometni tekmi med argentinsko in hrvaško državno reprezentanco, ki je potekala 4. junija leta 1994 v Zagrebu. Športno srečanje je bilo teden dni pred začetkom svetovnega nogometnega prvenstva v ZDA, na katerem je zadnjič v svoji karieri nastopal Maradona.

Kot univerzitetni študent sem se s prijateljem občasno družil z Argentincema, Gabrielom in Lili, ki sta prišla čez veliko lužo študirat v rojstno deželo svojih prednikov. Z njima sem se pogovarjal o Andih, "desaparecidosih" in o tem, kako je bilo nevarno oziroma težko odraščati v letih, ko sta pri njih vladali vojska in nestabilnost. Zaradi sorodstvenih vezi sem Argentino in njeno dogajanje čutil blizu: najprej po pripovedovanjih mame in tet, ki so tam imele brata, pozneje zahvaljujoč se stricu in bratrancem, ki so iz Buenos Airesa od časa do časa prihajali k nam na obisk. Iz radovednosti in zanimanja za južnoameriško deželo sem z veseljem sprejel predlog znanec za ogled omenjene tekme. Nogometa navadno nisem spremljal. Doma smo se sicer (moški) veselili, ko je moštvo Torina zmagalo, vendar se tekem na nogometnem igrišču v naši nistem udeleževal. Imen igralcev v temno

rdečem dresu sem se naučil z zbiranjem nalepk. Poglavje zase so bila svetovna nogometna prvenstva, v času katerih sem marsikatero uro predsedel pred televizijskim sprejemnikom. Argentinska znanca sta od otroških let dalje prijateljela s fantom, ki se je razvil v odličnega nogometaša in postal član argentinske reprezentance. V Zagreb smo se pripeljali

Zagreb 4.6. 1994

z avtomobilom. Tam smo v veži velikega hotela srečali nogometaša v dresu. Med mojima znanecema in njim je stekel prijateljski pogovor. Čez nekaj časa so v hotel vstopili še drugi člani južnoameriškega moštva, med njimi Maradona. Bil je svetovni as, zvezdnik, vendar se je obnašal preprosto. Bil je zelo dostopen. Lična Lili ga je radostno pozdravila in se mu približala. Sledil ji je vidno zadovoljen Gabriel. Skupaj so izmenjali nekaj

besed na tisti prisrčen način, ki navadno označuje pripadnike istega naroda, ko se ti srečajo na tujem, daleč od doma. Maradona ju je sprejel, kot da bi srečal stara znanca, kar pa nista bila. Sledila je spominska slika. Glede na to, da je v hotelu vladalo domače in sproščeno razpoloženje, sem se opogumil in vprašal, ali se tudi sam lahko fotografiram z "zlatim fantom". Prijazno

je privolil. Na sliko sem kmalu zatem pozabil. Do te mere, da me je brat, ki ima dober spomin, ob smrti svetovno znanega nogometaša opozoril nanjo. Po kratkotrajnem iskanju, sem jo našel na podstrešju. Kaj pa tekma? Na stadionu Maksimir sta moštvi pred 40 tisoč glav množico, sredi katere je na častni tribuni sedel tedanji predsednik Franjo Tuđman, odigrali tekmo, ki se je končala z izenačenim izidom 0 proti 0. Igro, ki jo je označeval

nastop številnih nogometnih asov, je spremljal dež. Glede na rezultat in druge odločitve (redke zamenjave v utrujenih argentinskih vrstah), se je kasneje pojavil sum, da je bil izid tekme vnaprej dogovorjen. Argentinci, ki so bili pred zahtevnimi nastopi na svetovnem prvenstvu, niso hoteli po nepotrebnem trositi energije. Predlagali naj bi Hrvatoma igro, v kateri naj bi nihče nasprotniku ne zabil gola. Hrvaški, ki je takrat še bila v vojni, je izenačenje s svetovno nogometno velesilo predstavljalo pomemben političen dosežek, ki je množice zadovoljil in jih odvrnil stran od številnih težav. Spominjam se, da so argentinske nogometaše ob vstopu v hotel spremljali vojaki OZN z modrimi baretkami, katerih je bilo v tistih letih na Balkanu veliko. Takrat 34-letni Maradona je priložnost, da je bil v hrvaški prestolnici, izkoristil tudi za obisk groba košarkarja Dražena Petrovića, ki ga je zelo spoštoval. Petrović, ki je igral v NBA in bil eden najboljših košarkarjev osemdesetih let minulega stoletja, je umrl v prometni nesreči leto prej star šele 28 let. Venec in svoj reprezentančni dres je Maradona na pokopališču Mirogoj prinesel v družbi Davorja Šukerja, soigralca iz Seville, in Draženove mame Biserke.

Matej Caharija

Hrvaški mediji so izpostavili dalmatinski izvor svetovnega nogometnega asa

Ali je Maradona imel za prednika Marka Pola?

V času, ko je smrt Diega Armanda Maradone za kratek čas emocionalno združila od pandemije ločen in utrujen svet, so se hrvaški mediji razpisali o njegovih dalmatinskih koreninah. Od časa do časa se namreč časopisi in portali pri naših južnih sosedih posvečajo obravnavi tega v tujini nepoznanega vprašanja. Vedno smo namreč brali, da korenine Maradone v Evropi segajo le na Apeninski oziroma Pirenejski polotok. To je le delno res. Znano je, da je zgodovina Argentine tesno povezana z množičnimi priseljenci ljudi od vsepovsod. Tudi rodbina svetovnega nogometnega asa je raznolikega izvora: južnoameriškega, galicijskega ali baskovskega in hrvaškega. Kot poročajo hrvaški mediji, se je praded Diegove mame, Dalme Salvadore Franco, rodil na Korčuli. Imenoval se je Matej Koralić in po mnenju nekaterih raziskovalcev je bil daljni potomec znanega popotnika in trgovca Marka Pola. Tudi splitska *Slobodna Dalmacija* to omenja, vendar velja pri tem spomniti, da ni doslej še nihče dokazal sorodstvene povezave med Polom in Maradono. Po pravici povedano, tudi dalmatinsko poreklo "zlatega fanta" ni docela preverjeno. Drugi hrvaški mediji, med temi reški Novi

list, izpostavljajo zaledje Reke kot domnevni kraj rojstva omenjenega Koralića. Daljni prednik Diega bi se v tem primeru rodil leta 1847 v vasi Praputnjak blizu Bakra. Od tam naj bi se v zrelih letih izselil v Argentino. Za njim se je namreč v cerkvenih knjigah krajevne župnije izgubila vsakršna sled. Naj bo Kvarner ali Dalmacija, z zadovoljstvom poudarjajo hrvaški mediji, po žilah najboljšega nogometaša na svetu je teklo tudi nekaj hrvaške krvi. Tudi izbira imena njegove prvorojenke, Dalme, ki nosi ime po babici, po njihovem mnenju potrjuje povezavo Maradone z rojstno deželo prednikov: Dalmacijo. Ne vemo, ali in v kolikšni meri so bile za Maradono pomembne korenine. V pričakovanju, da njegovi biografi končajo temeljite genealoške raziskave, se moramo za zdaj zadovoljiti z odgovorom, ki ga je svetovni nogometni as pred leti na Hrvaškem dal novinarjem: "Rekli so mi, da imam hrvaške korenine. Tega ne morem potrditi. Po očetovi liniji prihajam iz baskovskih dežel. Če imam hrvaške korenine, dobro, imam jih." In dodal: "Ali sem morda v tej lepi državi podedoval kako drago nepremičnino?" Hiter in neulovljiv kot na nogometnih zelenicah.

Mch

Zlati jubilej Združenja slovenskih športnih društev v Italiji

Ob 50-letnici knjiga in solidarnostni sklad

Te dni je Združenje slovenskih športnih društev v Italiji obhajalo svoj 50. rojstni dan. Športna krovna organizacija slovenske narodne skupnosti šteje 51 članic, njena vloga je, kot znano, usmerjati dejavnost le-teh, jo promovirati, pa tudi deliti društvom javna sredstva iz skladov za manjšino. Ob osmem decembru, ko so leta 1970 na Stadionu 1. maja ustanovili ZSSDI, so bili predvideni slavnostna akademija ob jubileju, simpozij o nestorju našega športa Bojanu Pavletiču, predstavitev knjige Branka Lakovića o zgodovini Združenja in pa nove raziskave ZSSDI o slovenskem športu v Italiji v času epidemije covid-19. Ravno zaradi zdravstvene krize in ukrepov za preprečevanje širjenja virusa so morali seveda dogodke odpovedati, preložili so jih na obdobje po novem letu. Publikacijo z vpogledom

v pet desetletij organiziranega športa v Italiji in bogatim fotografskim gradivom bo sicer Laković preko spleta predstavil v kratkem in bo pred prazniki na voljo na knjižnih

policalah. Da bi ohranili stik z bazo, torej s tekmovalci, trenerji, odborniki, sodelavci, pa so sprožili interaktivno spletno akcijo #jazsemzssdi, s katero vabijo zlasti sedanje in nekdanje reprezentantke in reprezentante, pa tudi

vse, ki so kdaj bili del zgodbe Združenja, da delijo svoje fotografije in doživljaja na socialnih omrežjih Facebook in Instagram. V svoji pisni poslanici ob

srečanju z Abrahamom pa je predsednik Ivan Peterlin omenil pobudo o solidarnostnem skladu, ki ga je ZSSDI ustanovilo za pomoč našemu športnemu gibanju v času, ko bo vse težje ohraniti podporo iz v tem 2020

globoko načetih gospodarskih krogov in dejavnosti. Ob dolžnih ugotovitvah glede pandemičnega leta, ki je ustavilo šport, posredno pa tudi praznovanje jubileja Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, je bil Peterlin, kot je zanj značilno, v nagovoru članicam in javnosti kar se da optimističen. Citiramo: "Bodimo praznični in bodimo srčno nastrojeni v pogledih v naš jutrišnji dan. V vseh teh mesecih hudega divjanja epidemije smo dokazali, da nas bo zelo težko zbiti na tla. Reakcija našega športnega sveta s strani vseh naših športnih delavcev je bila enkratna, polna iznajdljivosti, prežeta z ogromnimi zalogami dobre volje in neobičajnega prostovoljnega dela." Naj bo tako tudi v prihodnje, vsaj za naslednjih 50 let krovne organizacije slovenskega športa v Italiji.

HC

SSK razpisuje literarni, fotografski in likovni natečaj za leto 2020-2021

Mladinska organizacija Slovenski kulturni klub ima, kljub koronavirusu, mnogo načrtov za šolsko leto 2020-2021. Naj zaupamo le nekatere: v načrtu imajo več delavnic, predavanj, pogovorov. V letu 2021 bo Slovenski kulturni klub praznoval častljivo obletnico: 65-letnico ustanovitve. To pomembno obletnico želijo proslaviti in obeležiti. Poleg tega nočejo iti mimo letos še ene za vse Slovence pomembne obletnice: gre za okroglo obletnico samostojne države Slovenije. Na začetku poletja bo namreč poteklo 30 let od velikega dogodka, ko so se sanje vseh Slovencev uresničile. O samostojni Sloveniji so v Slovenskem kulturnem klubu sanjali od nekdanj, že takrat, ko so bile to prepovedane sanje. SKK bi rad obnovil slovesna praznovanja, ki jih je Slovenski kulturni klub za deset let po osamosvojitvi organiziral vsako leto. Če bo koronavirus premagan, bi praznovanje radi priredili ob obletnici, torej ob začetku poletja. Prva pobuda Slovenskega kulturnega kluba v tej sezoni pa je organizacija nikoli prekinjenega literarnega natečaja, ki ga tokrat bogatita še dva – pred leti že ustaljena, a pozneje opuščena - natečaja:

Literarni natečaj za šolsko leto 2020-21

Kot vir navdih pa mladim avtorjem na voljo nekaj citatov iz del omenjenih dveh literatov in nekaj citatov iz raznih literarnih domoljubnih del (objavljeni bodo med drugim tudi na FB naslovu Slovenski kulturni klub).

Fotografski in likovni natečaj pa sta na prosto tematiko.

Prispevke bodo ocenile tri strokovne komisije. Tako kot prejšnja leta velja razpis za mlade od 13. do 19. leta starosti. Rok za oddajo izdelkov bo zapadel 3. marca. Svoje prispevke naj mladi avtorji pošljejo ali prinesejo na naslov: Slovenski kulturni klub – Literarni (ali likovni ali fotografski) natečaj, ul. Donizetti 3, 34100 Trst. Podpisani morajo biti le s šifro ali s psevdonimom; v ločeno, zaprto ovojnico z isto šifro ali psevdonimom pa naj avtor priloži svoje ime in priimek, naslov, letnik rojstva, e-naslov ter telefonsko številko.

Letos ne pogreši darila

Narocí se!

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#NAROČISE

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

